

Ez a kiadvány az Európai Unió anyagi támogatásával készült. A kiadvány tartalmáért kizárólag Kütahya Önkormányzata felel, semmilyen formában nem tükrözi az Európai Unió meglátásait.

Tartalom

Tartalom.....	2
Rövidítések.....	3
I. A PROJEKT ÖSSZEFOGLALÁSA.....	4
I.2. A kulturális stratégiák célja és keretei	5
II. A KULTURÁLIS STRATÉGIÁK LÉTREHOZÁSÁNAK ELŐKÉSZÜLETEI	6
II.1 Munkalátogatások.....	6
II.2 Nemzetközi Műhelymunkák és Kerekasztal-értekezletek.....	7
II.3 Meghallgatások	8
II.4 Kérdőíves felmérések	11
III. HELYZETELEMZÉSEK	19
III.1 Kütahya helyzetelemzése	19
III.1.1 Kütahya Történelme	21
III.1.2 Kütahya gazdasága	25
III.2. Helyzetelemzés – PÉCS.....	37
III.2.1. PÉCS története.....	37
III.2.2. Pécs gazdasága	38
IV. ELEMZÉSEK	43
IV.1 Kütahya és Pécs összehasonlító elemzése	43
IV.2 Kütahya és Pécs SWOT elemzése	53
V. KULTURÁLIS STRATÉGIÁK ÉS CSELEKVÉSI TERVEK	59
V.1 KÜTAHYA KULTURÁLIS STRATÉGIÁJA ÉS CSELEKVÉSI TERVE	60
V.2 PÉCS KULTURÁLIS STRATÉGIÁJA ÉS CSELEKVÉSI TERVE	78
V.3 KÜTAHYA ÉS PÉCS TESTVÉRVÁROSI KÖZÖS KULTURÁLIS STRATÉGIÁJA ÉS CSELEKVÉSI TERVE...88	
VI. ÖSSZEGZÉS	101
VII. HIVATKOZÁSOK	103

Rövidítések

EU: Európai Unió (European Union)

Ecers: Európai Keramikusok Közossége, European Ceramic Society

UNESCO: Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UCCN: UNESCO Kreatív Városok Hálózata, UNESCO Creative Cities Network

SWOT: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

UCLG: Egyesült Városok és Helyi Önkormányzatok, United Cities and Local Governments

UCLG-MEWA: Egyesült Városok és Helyi Önkormányzatok Közép-keleti és Nyugat-Ázsiai Szervezete

BM: Egyesült Nemzetek

GİMAŞ: Gediz İplik ve Mensucat Fabrikası A.Ş. (Gedizi Cérna- És Méterárugyárt Rt.)

SUNTAŞ: Simav Sunta ve Kontrplak Fabrikası A.Ş (Simavi Pozdorja és Rétegelt Lemezgyár)

UNESCO-LHT: UNESCO Élő Emberi Kincsek, UNESCO Living Human Treasures

ERDF: Európai Regionális Fejlesztési Alap, European Regional Development Fund

I. A PROJEKT ÖSSZEFOGLALÁSA

A Kütahyai Önkormányzat mint koordinátorintézmény által a magyarországi Pécs Önkormányzata és a Kütahya Tanitim Vakfi (Kütahyai Produkciós Alapítvány) társulásával megvalósított projekt célkitűzése a Kütahya és Pécs önkormányzata közötti fenntartható együttműködés és tapasztalatcsere ösztönzése volt. A fenntartható együttműködések fejlesztése érdekében elengedhetetlen a nemzetközi szinten elfogadott hozzáállás rövid, közép- és hosszú távú stratégiákkal való gazdagítása és tervezett cselekvésekbe történő helyezése a nemzeti és helyi mozgások figyelembevételével. Ezzel összefüggésben meg kell jegyeznünk, hogy a Projekt az EU Közösségi Víványainak (Acquis Communautaire) 26. részét képező „Oktatás és kultúra” szakasz, valamint a 8. (Tisztességes munka és gazdasági növekedés), a 11. (Fenntartható városok és közösségek) és a 17. (Partnerség a célok eléréséért) számú fenntartható Fejlesztési Célok alapján, valamint az elvégzett terepmunkák során szerzett országos és helyi adatok figyelembevételével került kialakításra.

Az előirányzott kulturális stratégiák a Kütahyai és Pécsi Önkormányzatok jelenlegi helyzetének értékelése, valamint a célcsoportok és kedvezményezettek szükségleteinek és elvárásainak feltérképezése után kerültek kidolgozásra. Bár 1975-ben aláírták a két város közötti testvérvárosi partnerségi okmányt és egyetértési megállapodást, nem mondhatjuk, hogy megvalósultak a követelmények. A testvérvárosi kapcsolat folytonossága a városok szervezeti egységeinek erejétől függ. Az ezen projekttel létrehozni kívánt kulturális stratégiák erős alapot teremtettek a testvérvárosi kapcsolatok folytonosságának biztosításához.

Kütahya és Pécs városa számos közös tulajdonsággal rendelkezik. Például Pécs lakossága 145.666, Kütahyaé pedig 240.814, tehát mindkettő közepes méretű városnak számít. Mindkét város egyetemi város. Mindkét város történelmi emlékekben gazdag. Mindkét városban előtérben vannak a művészeti tevékenységek és mindkettőt a kultúra városaként szokták aposztrofálni. A Török Kerámia Társaság és a Magyar Tudományos Társaság 2017-ben találkozott a 15. Európai Kerámia Társaság Konferenciáján (ECer2017), ahol a múltba nyúló kapcsolatokat új alapokra helyezve erősítették tovább. Kütahya a hagyományos majolikaművészet fővárosa; Pécs városának pedig nagy büszkesége a Zsolnay Porcelángyár. Az elmúlt korokban a Zsolnay Porcelángyárban készült majolikák ma a Zsolnay Múzeumot gazdagító műalkotások között található meg. Kütahya város történelméről nem csak a szavak, hanem a majolikák is mesélhetnének. A kerámia városa elnevezés mindkét városra ráillik. A majolika 2016 óta Kütahyában 15.000 ember számára biztosít munkahelyet, ezzel a legjelentősebb szektornak számít a városban. Ugyanígy Pécs városa a Zsolnay Porcelángyárról ismert.

Pécs 2006-ban a 2010-es év Európa Kulturális Fővárosává választották, ezalatt a 4 év alatt különböző projektek kerültek megvalósításra a kulturális fővárosi program keretein belül. A program során Pécs önkormányzata összes partnerével együttműködve biztosította a folyamat demokratikus módon való levezénylését. A várost érintő változásoknak köszönhetően 2010-től kezdve 27%-kal nőtt a pécsi vendégéjszakák száma. Pécs az Európa Kulturális Fővárosa Program egyik legsikeresebb résztvevőjének bizonyult. A programban kitűzött célokat sikeresen elérte, melyet az értékelő jelentések számadatai is mutatnak. A jelen projekttel megerősíteni kívánt együttműködés irányában Pécsnek az Európa Kulturális Fővárosa időszakában szerzett tapasztalatai Kütahya számára nagyon hasznosak lesznek, mivel 2017-ben a város bekerült az UNESCO Kreatív Városok Hálózatába.

Kütahya 2017-ben került be az UNESCO Kreatív Városok Hálózatába (UCCN), az első két év felkészüléssel telt. Az UCCN program keretében alkalmazandó programnak még nem sikerült

felvennie a megfelelő lendületet. A projektünkben elképzelt feladatokat úgy terveztük meg, hogy az összes szervezet közötti együttműködés növelésével a tartomány UCCN célkitűzéseinek eléréséhez egy közös vízió kerüljön kidolgozásra. A terepmunkákon a szervezetek közösen dolgoztak egy közös célkitűzés és vízióalkotás létrehozásáért, valamint ennek érdekében megkezdték a közös munkát. A projekt kulcsszavát a "részvétel" szóban határoztuk meg és valóban mindenki részt is vett ennek a stratégiának a megalkotásában. Az UCCN folyamat kulcsszerepet játszik Kütahya nemzetközi porondra való lépésében, és egy sikeresen kidolgozott programmal legalább annyira erős tud lenni, amennyit Pécs városa az Európa Kulturális Fővárosa programmal profitált.

1.2. A kulturális stratégiák célja és keretei

A projekt keretében kidolgozott stratégiadokumentum külső tanácsadói szolgáltatás igénybevételével valósult meg. A stratégiákat a közvélemény megkérdezésével és a különböző szektorok, városi szereplők városról kialakított elvárásainak meghatározásával dolgoztuk ki. A projekt kulcsszava a részvétel. Ezt a különböző szociális és gazdasági környezetben élő emberek véleményének meghallgatásával biztosítottuk. Fontosnak tartottuk, hogy pártatlan, független személyek végezzék, majd értékeljék a közvélemény-kutatásokat, mivel így jobban értékelhető, minőségi adatokhoz juthatunk. Azért is részesítettük ezt a módszert előnyben, mivel a két város közül semelyik sem rendelkezik nagyvárosi státusszal, így véleményünk szerint jobban és nyíltabban nyilvánítják ki véleményüket az emberek pártatlan személyeknek.

A számszerű adatok összegyűjtése mindkét városban az ott dolgozó emberek megkérdezésével valósult meg. Mivel az adatokat kifejezetten ezen stratégiákhoz való felhasználás céljából gyűjtöttük, ezért a forrás megjelölésére nem volt mód. A stratégiák kidolgozásához felhasznált adatok beszerzése több szervezet adatainak értékelésén keresztül történt.

A testvérvárosi program keretében Pécs és Kütahya város kapcsolatának erősítése céljából az önkormányzatok mellett fontosnak tartottuk az egyetemek, kamarák, társadalmi civil szervezetek közötti kreatív és kulturális területekre koncentráció párbeszéd elindítását. Ennek fényében a stratégiapontok különböző megoldásjavaslatai nem csak az önkormányzatok, hanem a többi helyi szervezet számára is olyan ajánlásokat tartalmaznak, melyek megvalósítása erősen javasolt.

A projekt során kidolgozott kulturális stratégiák célja a közvélemény stratégiai célkitűzésekké alakítása, amellyel hozzájárulhatunk, útmutatást adhatunk a helyi önkormányzatok munkájához. Ezek a célkitűzések javaslatoknak tekintendők. A projekt hosszú távú céljai közé tartozik, hogy ezen javaslatok megvalósításához az illetékes szervezetek közös munkával saját programokat dolgozzanak ki. A stratégiák alkalmazása nem kötelező.

II. A KULTURÁLIS STRATÉGIÁK LÉTREHOZÁSÁNAK ELŐKÉSZÜLETEI

A projekt legfontosabb hozományai azok a kulturális stratégiák, melyek megvalósítását három alkotóelemben határoztuk meg. Ennek előkészítéséhez forrástanulmányok és terepmunkák valósultak meg. Hangsúlyoznunk kell, hogy a terepmunkákon keresztül szerzett minőségi és mennyiségi adatok nagy jelentőséggel bírtak a SWOT-elemzés elkészítése, a kulturális stratégiák létrehozása, valamint ezen stratégiák alkalmazása szempontjából fontos cselekvési tervek kidolgozásakor.

A szükséges minőségi és mennyiségi adatok összegyűjtése érdekében elvégzett feladatok 4 lépésben valósultak meg:

II.1 Munkalátogatások

A projekt jelentkezési lapján előirányzott munkalátogatások célja a két delegáció közötti ismerkedés, a projekt későbbi szakaszaival kapcsolatos véleménycseré, a meglátogatott város erős és gyenge oldalainak feltérképezése, információk és tapasztalatok megosztása volt.

A projekt első munkalátogatása 2019.05.27. és 2019.05.31. között Pécsen valósult meg. A török delegáció tagjai voltak Salih Özden, Kütahya város alpolgármestere, Serda Bal Yıldız, Kütahya város képviselő-testületének tagja, Mehmet Zenci, Kütahya város Kulturális Irodájának vezetője, a projekt koordinátora, Sedat Aslantaş, Kütahya város Kulturális Irodájának munkatársa, az „Élő Emberi Kincs” titulusal kitüntetett Mehmet Gürsoy majolikaművész, Pınar Adanalı Al projekttanácsadó, Ali Asker Al projekttanácsadó, Dr. Arzu İrge Özyol projekttanácsadó és Mészáros Mónika Alíz projekttanácsadó. A Pécsen tett látogatás biztosította, hogy a felek még jobban megismerhessék egymást és véleményt cserélhessenek a projekt további szakaszaiban elvégezni tervezett munkákról. A látogatások során találkoztak Pécs polgármesterével, Páva Zsolttal, a Pécsi Kereskedelmi és Iparkamara vezetőjével Dr. Dr. Síkfői Tamással, a Külszolgálatok és Kereskedelemfejlesztési Osztály vezetőjével, Schmidt Enikővel, a Pécsi Kereskedelmi és Iparkamara Európai Vállalkozási Hálózat felelősével Várhidy Biancával, a Kreatív Ipari Klaszter igazgatójával Pernyéz Zsuzsával, a Zsolnay Örökség Nonprofit Kft. felelősével Vágvölgyi Rékával, a Pécsi Turizmustól Salamon Péterrel és Máltesics Norberttel. A Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt. vezetője, Merza Péter részletes előadást tartott Pécs Európa Kulturális Fővárosi időszakáról. Az előadást követő városi séták és megbeszélések alkalmával alkalom nyílt a program eredményeinek helyszínen való megfigyelésére.

Ezenkívül egy fél napos szervezett városi sétán Pécs városa történelmi és kulturális emlékeinek megtekintésére is sor került.

A projekt második munkalátogatása 2019. június 25. és 2019. június 28. között került megrendezésre Kütahyában. A látogatáson részt vett Pécs Önkormányzatának Kulturális és Oktatási Bizottságának vezetője, Bognár László, Pécs Önkormányzata képviselő-testületének igazgatóhelyettese Rabiné Kovács Eszter Virág, Pécs Önkormányzat képviselő-testületének tagja, Kövesi Mária Ildikó, Pécs Önkormányzatának Nemzetközi és Szociális Irodájának munkatársa, Fehér Éva Ágnes, a Pécsi Turizmus Hálózatfejlesztés munkatársa, Salamon Péter, Pınar Adanalı Al projekttanácsadó, Ali Asker Al projekttanácsadó, Dr. Arzu İrge Özyol projekttanácsadó és Mészáros Mónika Alíz

projekttanácsadó. A résztvevők számos találkozón vettek részt. A látogatások alkalmával megbeszélések folytak Kütahya város polgármesterével, Dr. Alim İşikkal, Kütahya tartomány kormányzójával, Dr. Ömer Toramannal, a Kütahyai Egyetem Szépművészeti Főiskola, a Zafer Fejlesztési Ügynökség UNESCO Kreatív Városok Hálózatának kütahyai koordinátorával,ának İskender Cem Leblebicivel, Kütahya Önkormányzat Munkafejlesztési Központjának és a Majolikaművészek Kamarájának vezetőjével, Sadık Eribaylıval, Mehmet Gürsoy művésszel, az İznik Majolika, Kerámia, a Güral Porcelán, a KÜSAD (Kütahya Kulturális És Művészeti Egyesület) vezetőjével Bayram Yıldızal. Ezen túlmenően a látogatók egy átfogó városi idegenforgalmi túrán is részt vettek, melyen többek között felkeresték a Magyar Házat, Kütahya múzeumait és Aizonai antik város romjait.

A Pécsen megrendezett első munkalátogatás alkalmával Kütahya önkormányzatának illetékesire nagy hatást gyakorolt az a sok pozitív eredmény, mely Pécsen az Európa Kulturális Fővárosa program által valósulhatott meg. A pécsi munkalátogatás időtartama alatt mindenki egyetértett abban, hogy Pécs városa alkalmas jelölt lehetne az UNESCO Kreatív Városok Hálózatába. Ezen okból kifolyólag a Kütahyába érkező pécsi küldöttség egy tájékoztató előadást hallgathatott meg az UNESCO Kreatív Városok Hálózata programról.

II.2 Nemzetközi Műhelymunkák és Kerekasztal-értekezletek

A projekt jelentkezési lapján megvalósításra előirányzott ezen rendezvények célja az összes résztvevő egymással való megismertetése érdeklődési területük mentén, a kérdések átbeszélése és ezzel összefüggésben a részvétel elve figyelembevételével megoldási javaslatok kidolgozásának biztosítása volt. Ugyanakkor úgy gondoltuk, hogy Kütahya városának az UNESCO programban való sikeres részvételéhez fontos egy ilyen rendezvény, ahol a Pécsről érkező résztvevők megoszthatják az Európa Kulturális Fővárosa programban szerzett tapasztalataikat. Ezekon a programokon új projektekben való együttműködések és társakként megvalósítható tevékenységek alapjainak előkészítését irányoztuk elő. Elmondható, hogy e tevékenységek során a vártnál jóval több és jobb eredményt sikerült elérni (1. SZÁMÚ MELLÉKLET: Műhelymunkák és kerekasztal-értekezletek).

A 2019. július 25-én 4 csoportban megrendezett Műhelymunkákon Pécs Önkormányzatától Kis-Pongrácz Judit, a Pécsi Tudományegyetem Zene és Vizuális Művészeti Karáról Seres Beáta, a Kulturális Örökségi Hivataltól Földesi Ágnes, a Pécsi és Baranya Megyei Kereskedelmi és Iparkamarától Schmidt Enikő és Vámhidy Bianka, a Pécsi Turizmus Hálózatfejlesztés munkatársa Salamon Péter, Fekete Dénes szobrász, Máltesics Norbert, a Pécsi Turizmusfejlesztési Hivatal vezetője és a Pécsi Emberi Erőforrások Hivatalától Kutseráné Pernyéz Zsuzsanna vett részt. A műhelymunkákon Kütahyából a tervezett körülbelül 30 résztvevő helyett majdnem 60 fő vett részt, mely nagy örömeinkre szolgált. A Pinar Adanalı Al, Ali Asker Al, Aryu İrge Özyol, Mészáros Mónika Alíz és az UCGL-Mewa koordinátorának, Salim KorKmaz által levezényelt 4 műhelymunka többek között Kütahya önkormányzata, a Dumlupınar Egyetem, a Kütahyai Tartományi Turisztikai Igazgatóság, a Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, a Zafer Fejlesztési Ügynökség, a Szabók Kamarája, a KÜSAD, a Kerámia, az Altıneller Egyesület, az İznik Çini (İznik majolika), a Majolikaművész Kamarája, a KÜTAV képviselői, valamint számos kézműves és művész részvételével zajlott. A műhelymunkák a következő tematikus területeket foglalták magukba:

- 1- Történelmi helyszínek restraurlása és új kulturális központok létrehozása
- 2- A termékek és szolgáltatások klaszterezése: a város számára márkaérték teremtése
- 3- Az egyetemek és szakmai kamarák közötti együttműködés erősítése
- 4- A művészek, kézművesek és az érdekelt kamarák együttműködésének és döntéshozatali részvételük erősítése

Az értekezleteken az Egyesült Városok és Helyi Önkormányzatok Közép-Keleti és Nyugat-Ázsiai (UCGL-Mewa) Területi szervezetének 2 tagja is aktívan részt vett. A workshop az UCLG barcelonai székhelyén a Kulturális Bizottság koordinátora, Jordi Pascual tele-konferenciás részvételének biztosításával egy előadással vette kezdetét, mely bemutatta az UCLG-t és a nemzetközi kultúrpolitika és fejlesztés 4. tengelyének számító kulturális témákat. Az előadásban a műhelymunkáknak a nemzetközi fejlesztési politikához igazodva történő alakítását tűzte ki célul.

A 2019. július 26-án megtartott kerekasztal-értekezleten megosztottuk a résztvevőkkel az egy nappal korábban megtartott műhelymunkák eredményeit, valamint foglalkoztunk azzal, hogyan lehet erősíteni Kütahya és Pécs együttműködését minden területen. A kerekasztal-értekezletek tematikus területei a következők voltak:

1- A történelmi helyszínek felélesztése és új kulturális infrastruktúra megvalósítása 2- Klaszterek, az áru és szolgáltatások áramlása: A városok márkaértékének növelése 3- Az egyetemek és kamarák közötti együttműködés erősítése 4- A művészek és/vagy művészszerzők együttműködése és a civil társadalom döntéshozatali folyamatokban való részvételének növelése. A műhelymunkákon megfogalmazott ötletek alkalmazhatóvá tétele érdekében a kerekasztal-értekezletek ütemtervek meghatározása mentén zajlottak.

II.3 Meghallgatások

A terepmunkák első részében megvalósult munkalátogatások kiemelkedő jelentőségűek voltak a résztvevők megismerése és a várossal szerzett általános információk tekintetében. A műhelymunkák és a kerekasztal-értekezletek a kérdésfeltevés és megoldásjavaslatok kidolgozása szempontjából hordoznak jelentőséget. Az, hogy ezek tevékenységeket egy alapról tudtuk indítani, biztosította, hogy a Projektben érintett személyek ne csak a problémáknak, hanem a megoldásokban is részesei lehessenek. A módszernek köszönhetően nőtt a résztvevők érdeklődése és bizalma a Projekt iránt és jelentős szinergiát képezett a felek között. A meghallgatások, műhelymunkák és kerekasztal-értekezletek eredményeit egy szűrőn vittük át és döntésmechanizmusokba fordítottuk. A meghallgatások eredményeként jó néhány stratégia alkalmazása indult el, melyet a Projekt előirányzott céljain túlmutató pozitív eredménynek tekinthetünk.

2019. augusztus 28. - 2019. szeptember 28. között Kütahyában 13 szervezet 24 vezetőjével tartottunk meghallgatásokat (2. SZÁMÚ MELLÉKLET: Kütahyai meghallgatások)

Kütahya önkormányzata:

- Prof. Dr. Alim Işık, Kütahya polgármestere
- Salih Özden, Kütahya város alpolgármestere
- Ali İhsan Ertaş, Kütahya város alpolgármestere
- Serda Bal Yıldız, Kütahya képviselő-testületének tagja
- Bahadır Bahşi, Kütahya Önkormányzatának Területfejlesztési vezetője

- Mehmet Zenci, Kütahya Önkormányzata Szociális és Kulturális Osztályának vezetője

Dumlupınar Egyetem:

- Prof. Dr. Hasan Göçmez, a Dumlupınar Egyetem rektorhelyettese
- Prof. Dr. Levent Mercin, Dumlupınar Egyetem Szépművészeti Karának dékánja

Majolikaművészek Kamarája:

- Sadık Eribaylı, elnök

KÜSAD (Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület):

- Bayram Yıldız, elnök

İzник Çini:

- Mehmet Gürsoy, majolikaművész, a vállalat tulajdonosa

Marmara Çini:

- İsmail Yiğit, majolikaművész, a vállalat tulajdonosa

Altın Çini:

- Mustafa Kıratlı, a vállalat tulajdonosa

Altıneller Kültür Sanat Derneği (Altıneller Kulturális és Művészeti Egyesület)

- Nermin Mumcuoğlu, elnök
- Şaziye İlgün, tag

Zafer Kalkınma Ajansı (Zafer Fejlesztési Ügynökség)

- Kerem Özbay
- Mustafa Tarkan
- Erce Şengül
- İskender Cem Leblebici

Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara

- İsmet Özotraç, elnök

Marmara Çini:

- Erdil Güngör, a vállalat tulajdonosa

Keramika

- Mehmet Emin Yüce, CEO

Kütahya Alapítványok Területi Igazgatósága

- Ahmet Aydın, igazgató

2019. szeptember 11 - szeptember 13. között, majd 2019. október 14 - október 16. között Pécsen 13 szervezet 17 képviselőjével folytattunk meghallgatásokat (3. SZÁMÚ MELLÉKLET: Pécsi meghallgatások)

Török Köztársaság Magyarországi Nagykövetsége

- Noyan Özkaya, a Török Köztársaság magyarországi konzulja
- Başak Araslı Akyol, a Török Köztársaság magyarországi kereskedelmi attaséja

Yunus Emre Intézet

- Yakup Gül, a YEE igazgatója
- Török Johanna Abdikoğlu, a YEE kulturális és művészeti koordinátora

Török Együttműködési és Koordinációs Ügynökség Budapesti Programkoordinációs Iroda

- Seda Dağlı, a TİKA Budapesti Programkoordinációs Irodájának koordinátora

PÉCSI Kereskedelmi és Iparkamara

- Schmidt Enikő, a Külkapcsolatok és Kereskedelemfejlesztési Osztály elnöke
- Vámhidy Bianka, a Pécs Kereskedelmi Kamara Európai Vállalkozási Hálózatának felelőse

Kreatív Kulturális Ipari Klaszter szervezet

- Keresnyei János, elnök
- Medvei Judit, projektkoordinátor

Pécs Turisztikai Ügynökség

- Salamon Péter
- Máltesics Norbert

Pécs Önkormányzata

- Bognár László, Pécs Polgármesteri Hivatala Oktatási és Kulturális Albizottság elnöke

Török Köztársaság Szigetvári Tiszteletbeli Konzulátus (1994-2015)

- Horváth László

Pécsi Tudományegyetem

- Seres Beáta, Zene- és Vizuális Művészeti Kar Nemzetközi Kapcsolatok koordinátora

Hotel Palatinus

- Görföl Anita

Pécsi Kommunikációs Központ Kft.

- Áldozó Krisztián

Pécsi Kesztyű, Pécs Tudományegyetem

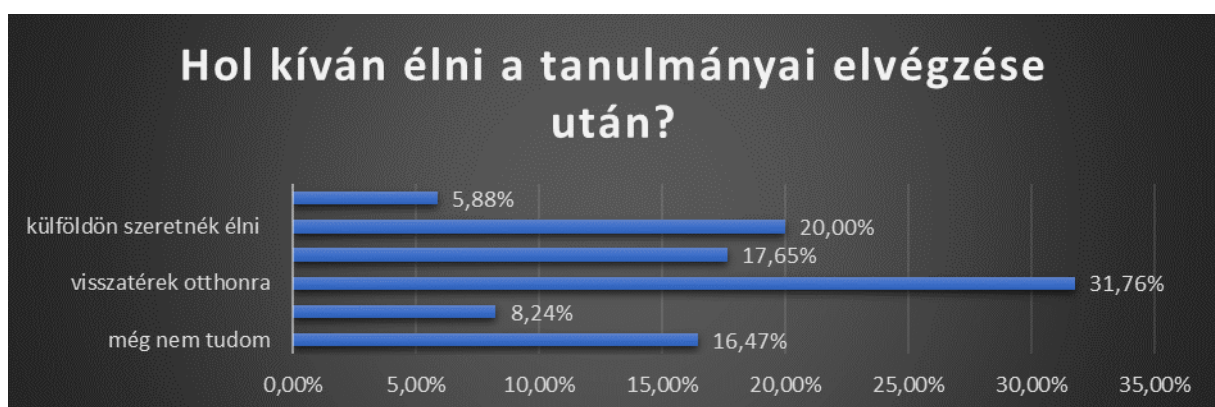
- Horváth Kincső, diák, részmunkaidős munkatárs

II.4 Kérdőíves felmérések

A kérdőíves felméréseket az egyetemi diákok körében végeztük el, akiket a minőségi adatgyűjtések során nem értünk el. Mindkét város fejlődésében létfontosságú az egyetem szerepe. Az egyetem jelentőségét jól kifejezi az, amit a mélyreható megbeszélések és fókuszcsoportokkal történt találkozásokon Pécs város képviselői fogalmaztak meg: „A Pécsi Tudományegyetem a város legnagyobb munkaadója”.

A kérdőíves felmérések célja annak feltérképezése, hogy mennyiben járul hozzá az egyetem a városhoz, a város az egyetemhez, illetve hogy milyen a kölcsönhatás az egyetem és a város között. A megszerzett adatok a kulturális stratégiák és kultúrpolitika meghatározásának alapját képezték, ezért a felmérést a Pécsi Tudományegyetem és a Kütahyai Dumlupınar Egyetem Képzőművészeti Karán tanuló hallgatók körében végeztük el.

Az egyetemeknek a legnagyobb szerepe abban van, hogy hozzájárulnak a város képzett lakosságának növekedéséhez. A fejlett városokban megfigyelhető, hogy az egyetemi képzés miatt a városba költöző személyek később is szívesen laknak ugyanazon a településen. Ezen oknál fogva megkérdeztük a kérdőívben résztvevőktől, hogy egyetemi tanulmányaik befejeztével melyik városban terveznek lakni. A kütahyai résztvevők közül akik azt választották, hogy Kütahyában terveznek élni továbbra is, mind kütahyai származásúak voltak. Másképp fogalmazva nem sikerült olyan személyekkel találkozni, akik a Kütahyai Dumlupınar Egyetemen végzett tanulmányaik miatt a későbbiekben is ugyanott szeretnének lakni.

Az eredmények alapján a Pécsi Tudományegyetem hozzájárul a városba történő minőségi bevándorlás növekedéséhez.

Megkérdeztük azoktól a diákoktól, akik nem az egyetem városában terveznek élni, hogy miért döntöttek így. Ez a kérdés Kütahya esetében jelentősen rámutat a város és az egyetem közötti nagyon gyenge kapcsolatra. Míg Kütahya esetén a megkérdezettek 41,66%-a válaszolta azt, hogy Kütahyába egyetemi tanulmányai miatt érkezett és nem szeret a városban lakni, addig Pécs esetén ez az arány 16,13%. A mélyreható megbeszélések és fókuszcsoportokkal történt találkozók során megállapítást nyert, hogy a kütahyai ipari vállalatoknak nehézségeik vannak a képzett munkaerő megtalálásában és magas azoknak az aránya, akik Kütahyában dolgoznak, de Eskişehirben élnek. Annak ellenére, hogy ebben az országgrészben Kütahya a legnagyobb ipari létesítménnyel rendelkező város, a megkérdezettek 38,33%-a úgy nyilatkozott, hogy azért nem tervez a Kütahyában élni, mert nem gondolja, hogy ott elegendő munkalehetőség állna rendelkezésre.

Pécs esetén más okokat figyelhetünk meg. Az itt adott válaszok között 22,5% azoknak az aránya, akik azért nem terveznek a városban élni, mert nincs elég munkalehetőség, annak ellenére, hogy a mélyreható megbeszélések és fókuszcsoportokkal folytatott viták is megerősítést nyert az, hogy Pécsen korlátozottak a munkalehetőségek. Ezek alapján úgy tűnik, nincs összhang a diákok benyomása és a városi valóság között.

A hallgatóktól megkérdeztük, hogy mennyire tartják elegendőnek a város által a diákok részére nyújtott lehetőségeket. Pécs bemutatóanyagaiban diákbarát városként mutatja be magát és az eredmények is igazolják ezt. A „Megfelelő lehetőségeket nyújt Pécs városa az egyetemi hallgatóknak?” kérdésre a megkérdezettek 68,34%-a válaszolta, hogy „Maximálisan egyetértek” vagy „Egyetértek”. Kütahya esetén az erre a kérdésre „Nem értek egyet” és „Egyáltalán nem értek egyet” válaszokat adók aránya 60%.

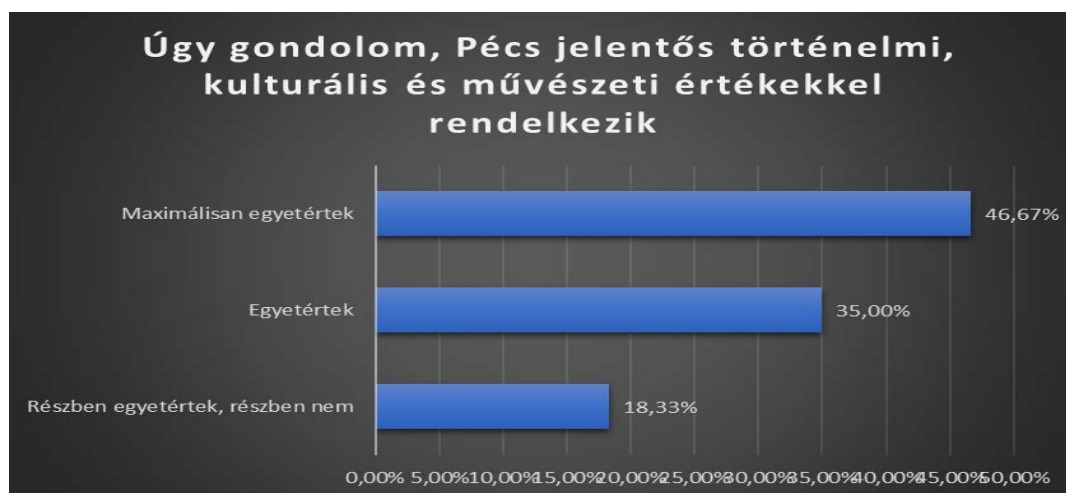

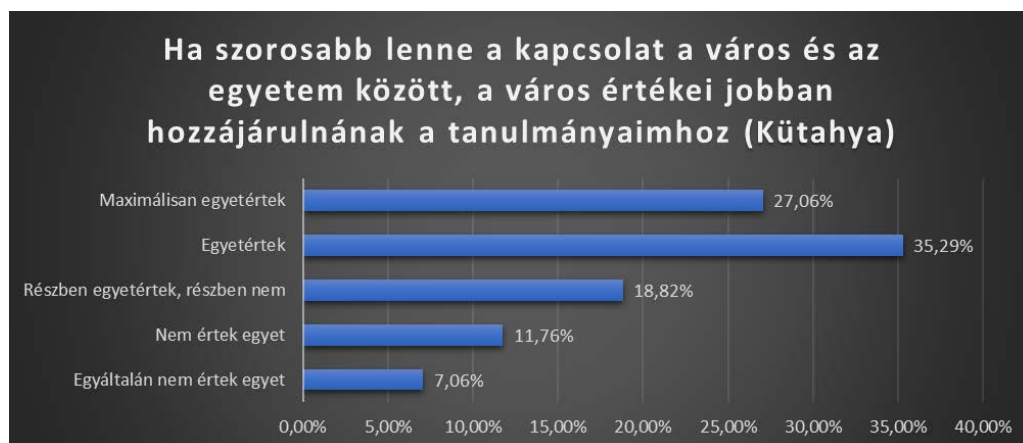
A képzőművészeti karok olyan szakokat foglalnak magukba, melyeknek a leginkább kellene érdeklődni a város kulturális öröksége iránt, ezért a kérdőíves kutatást a két egyetem képzőművészeti karain végeztük el. A kérdőív eredményeit értékelve úgy látszik, hogy a város kulturális értékeinek diákokkal való megismertetése a Kütahyai Dumlupınar Egyetemen a pécsi helyzethez képest gyengébben valósul meg. A „Szerintem Kütahya nagyon értékes kulturális, történelmi és művészeti értékkel rendelkezik” kijelentésre a diákok 34,12%-a „Kevésbé értek egyet”, 28,23%-a „Nem értek egyet” és „Egyáltalán nem értek egyet” választ adott. Az „Egyetértek” és „Maximálisan egyetértek” válaszokat adók aránya 37,64%. A Kütahyában folytatott mélyreható megbeszélések és fókuszcsoportokkal történt egyeztetések során gyakran kifejezésre juttatták azt, hogy „Kütahya városa olyan, mint egy még ki nem nyitott kincsesláda.” A kérdőíves felmérés eredménye igazolja ezt az állítást. A Képzőművészeti Kar hallgatói egy olyan csoport, melyek elsőbbséget kellene élveznie a város történelmi és kulturális értékeinek megismerésében, ennek ellenére a városhoz való tartozás érzése is nagyon gyenge ezekben a diákokban.

Pécs városa és a Pécsi Egyetem nagyon sikeres grafikákat mutatnak. A Pécsi Tudományegyetem összes hallgatója alig válaszolt, vagy egyáltalán nem adott választ az orum állításra. Szerintem Pécsnek nagyon értékes kulturális, történelmi és művészeti értékei vannak.

Bár a Kütahyai Dumlupınar Egyetem hallgatói kevésbé vannak tudatában, hogy Kütahyának milyen kulturális értékei vannak, érdekes módon a „Ha szorosabb lenne a kapcsolat a város és az egyetem között, a város értékei jobban hozzájárulnának a tanulmányaimhoz.” kijelentéssel magasabb arányban értettek egyet. A Kütahyai Dumlupınar Egyetem hallgatóinak 62,35%-a, a Pécsi Tudományegyetem hallgatóinak 51,67%-a jelölte be, hogy egyetért ezzel az állítással. Nyilvánvaló, hogy mindkét egyetem diákjai úgy gondolják, hogy erősíteni kellene az egyetem és a város kapcsolatát.

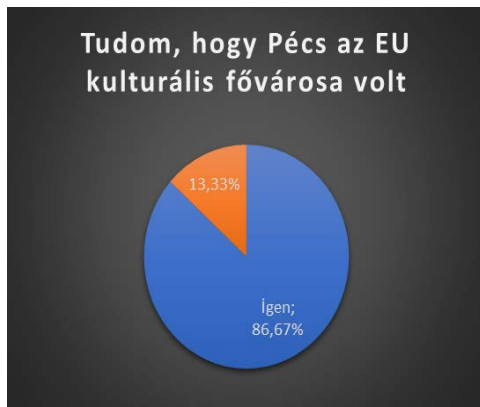
Mindkét város a kultúra városaként definiálja magát. A Képzőművészeti Kar hallgatói a legjelentősebb csoportosulás, amely a várost a kultúra városaként értékelhetné, ezért érdemes figyelmet fordítani az erre a kérdésre adott válaszokra, melyből megint csak kitűnik a Kütahya városa és az egyetem közötti gyenge együttműködés. A „Szerintem Pécs egy igazi kulturális város.” állításra a Pécsi Tudományegyetem hallgatóinak 81,67%-a adott „Egyetértek” és „Maximálisan egyetértek” választ. Ehhez képest a „Szerintem Kütahya egy igazi kulturális város” állításra a Kütahyai Dumlupınar Egyetem hallgatóinak 20%-a adott „Egyetértek” és „Maximálisan egyetértek” választ.

A kulturális és művészeti rendezvények kiemelkedő fontosságúak az egyetem hallgatói és a város közötti kapcsolat kialakításában, valamint a kulturális városi lét előfeltétele is egyben. A hallgatókat megkértük, hogy értékeljék a városok által kínált kulturális és művészeti rendezvényeket. Az erre a kérdésre adott válaszok párhuzamot mutatnak a kulturális városi kérdéssel. A Kütahyai Dumlupınar Egyetem hallgatóinak 61,7%-a nem tartja elegendőnek a város nyújtotta kulturális és művészeti rendezvényeket, míg a Pécsi Tudományegyetem hallgatóinak 56,67%-a jelezte, hogy elegendőnek tartja a város által kínált rendezvényeket

A 2010-ben az Európa Kulturális Fővárosa programot sikeresen megvalósító Pécs városa lehetővé tette, hogy mindenki magáévá tegye és megismerhesse ezt a programot. A minőségi adatgyűjtések

során a város vezetői úgy fogalmaztak, hogy „Nem csak a központban, hanem a külső kerületekben is fizikai felújításokat végeztünk, hogy a város minden állampolgára értesüljön a folyamatról.” A mélyreható megbeszélések során megállapítást nyert, hogy 2010-ben még a 9-10 éves gyermekek is érezték a változást, és a kérdőív eredményei is ugyanúgy tükrözik, hogy Pécs sikeresen vett részt a programban.

A résztvevők 86,67%-a jelölte be, hogy tud róla, hogy Pécsi Európa Kulturális Fővárosa. A következő pontban arra kértük a résztvevőket, hogy ha tudják, jelöljék

be ennek az évét, erre 64,86%-uk adott helyes választ.

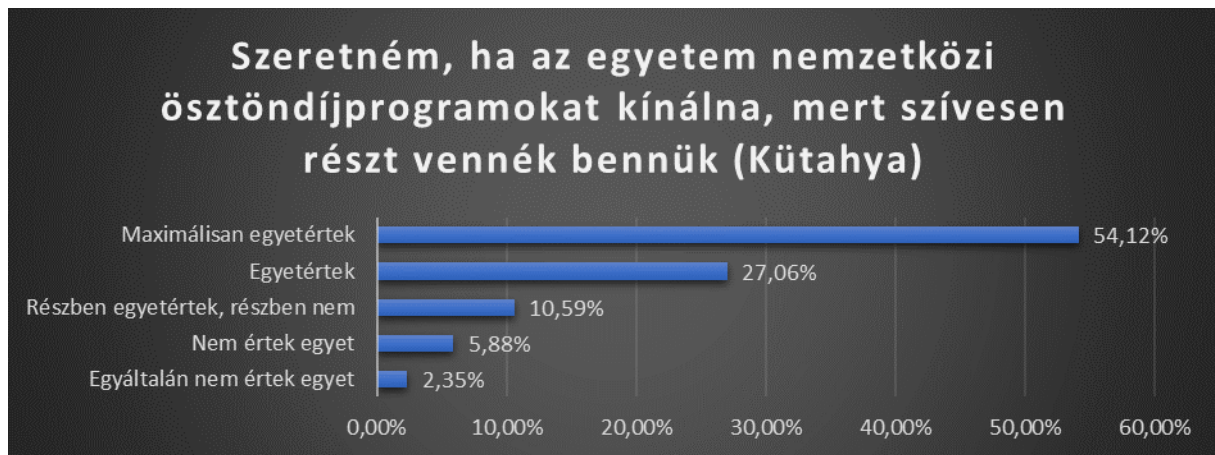
Kütahya két évvel ezelőtt nyert felvételt az UNESCO Kreatív Városok Hálózatába. Az eltelt két év felkészüléssel telt, ezért még nem sikerült a városban megteremteni az UNESCO-féle arculatot, ezt a helyzetet a város vezetése is felismerte. A jelenlegi stádiumban természetesnek tekinthető, hogy Kütahya lakossága még nem tud arról, hogy a város a kreatív hálózat tagjává vált. Ugyanakkor a Képzőművészeti Karnak az UNESCO-folyamatból nem profitálnia kell, hanem részesévé kellene válnia, mivel az egyetemtól várható el, hogy felneveli azt az új generációt, amely a kultúra termelője lesz. Ha ennek fényében értékeljük a kérdőív eredményeit, nyilvánvaló, hogy a Dumlupınar Egyetem nem vált megfelelő mértékben a folyamat részesévé.

A kérdőíves felmérésben résztvevők 80,72%-a jelölte be azt, hogy nem tud róla, hogy Kütahya az UNESCO Kreatív Városok Hálózatához csatlakozott. A Kütahya UCCN-hez való csatlakozásáról hallók 50%-a nem adott helyes választ arra, hogy mely terület kapcsán került be a hálózatba a város. Másképp fogalmazva, azon hallgatókban sem tudatosodott eléggé a folyamat, akik tudtak az UCCN hálózathoz való csatlakozásról.

Ha úgy tekintjük, hogy a kérdőíves felmérés résztvevői olyan egyének, akiket be kell vonni a város kultúratermelésébe, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy az UNESCO keretein belül az egyetemnek is kapcsolódnia kell a folyamathoz.

Mindkét város hallgatói jelezték, hogy szeretnék, ha iskolájuk több külföldi gyakorlati lehetőséget kínálna és szeretnék ezekben a programokban részt venni. Mindkét város hasonló kulturális értékekkel és megfelelő infrastruktúrával rendelkezik ahhoz, hogy különösen a képzőművészeti karok hallgatói számára kölcsönös gyakorlati lehetőségeket kínáljanak. Kütahya és Pécs számára ajánlott, hogy ezeket az elképzeléseket a testvérvárosi programban lehetőségként értékeljék.

Az Egyetem, a Kereskedelmi Kamarák, a kulturális és művészeti egyesületek közösen, a felelősséget egymással megosztva tudnának reagálni a hallgatók ezen kérésére. Fontos lehetőségként kell értékelni azt, hogy a hallgatóknak ilyen irányú céljaik vannak, ugyanakkor ahhoz, hogy sikeresen működhessen egy ilyen program, fontos, hogy egynél több fél vállaljon részt benne.

A fenti kérdésre adott válaszok is bizonyító erejűek arra nézve, hogy erőteljesebb közös munka szükséges a város vezetése és az egyetem vezetése között.

III. HELYZETELEMZÉSEK

III.1 Kütahya helyzetelemzése

Az UNESCO az ENSZ oktatási, tudományos és kulturális szervezete. A szervezet célja a tudomány és a kultúra területén a nemzetközi együttműködések fejlesztésén keresztül a béke megteremtése. Az UNESCO programjai részt vesznek az ENSZ Általános Tanácsa által 2015-ben elfogadott 2030-as Napirendben meghatározott „Fenntartható fejlesztési célok” elérésében. Ezek alapján az UNESCO hozzásegíti az embereket, hogy világpolgárokként ne találkozzanak a gyűlölettel és intoleranciával, ennek érdekében oktatási eszközöket fejleszt és igyekszik elérni, hogy minden gyermek és állampolgár számára elérhetővé váljon a minőségi oktatás. A kulturális örökség és minden kultúra tiszteletének egyenlő módon való támogatásával erősíti az országok közötti kapcsolatokat, platformként szolgál a tudományos programok és megközelítések fejlődéséhez és együttműködésükhöz.

Az UNESCO Kreatív Városok Hálózatát (Creative Cities Network) az UNESCO 2004-ben hozta létre egy olyan vállalkozásként, amely összehozza a különböző területekről érkező, különböző jövedelmi szintű, kapacitású és különböző méretű lakossággal rendelkező városokat, hogy a kreatív ipar területén közösen dolgozhassanak. A Kreatív Városok Hálózatának jelenleg 72 országban 180 tagja van és hét téma köré alakították ki aszerint, hogy a városok érdeklődése ezek közül saját tehetségük és energiájuk alapján melyik kreatív ipari szektor felé irányul. Ezeket a témákat a következő művészeti ágakban határozták meg: irodalom, film, zene, kézművesség és népművészet, dizájn, gasztronómia és média.

A Kreatív Városok Hálózatának célkitűzései a következők:

- Városok közötti nemzetközi együttműködés fejlesztése, mely a kreativitás fejlesztésének maradandó és stratégiai jelentőségű eleme,
- Élen a tagvárosokkal, vállalkozások ösztönzése és fejlesztése annak érdekében, hogy a kreativitás a városi fejlesztés fontos tényezőjévé váljon olyan együttműködésekkel, melyben a magánszektor és a civil társadalom is részt vállal,
- Kulturális rendezvények, áruk és szolgáltatások létrehozása, majd terjesztésének és népszerűségének erősítése
- A kulturális szektor szakértői és tervezők részére a lehetőségek kiszélesítése kreativitást és újdonságokat tartalmazó centrumok létrehozásával,
- A sérülékeny, hátrányos helyzetű csoportok kulturális élethez való hozzáféréseinek és részvételének segítése, valamint a kulturális termékek és szolgáltatások igénybevételének ösztönzése,
- Kultúrával és kreativitással gazdagítani a helyi fejlesztési stratégiákat és terveket.

Kütahya a 2017. október 31-én kihirdetett UNESCO Kreatív Városok Hálózatának új tagjai közé került, ezzel Törökországból egyetlen városként vesz részt a Kreatív Hálózatban a “Kézművesség és népművészet (Crafts and Folk Art)” területen. Így Kütahya az egyike lett annak a 180 városnak a világban, melyet az UNESCO kreatív városnak ítélt. Más kategóriákban Gaziantep, Isztambul és Hatay is tagja a hálózatnak, Kütahyával együtt a törökországi kreatív városok száma már 4-re emelkedett.

Törökország ezáltal az UNESCO Kreatív Városok Hálózatának egyik legsikeresebb országává vált, melyhez Kütahya is nagyban hozzájárult.

Kütahya önkormányzata és a Zafer Fejlesztési Ügynökség koordinációjával 2016 eleje óta a tartomány összes szervezetével és intézményével együttműködésben folytatott munka eredményeként az elkészült első pályázattal sikerült felvételt nyerni az UNESCO Kreatív Városok Hálózatába. Kütahyát ebben a hálózatban Kütahya város önkormányzata képviseli. A pályázatban Kütahya város önkormányzata társaként szereplő, a pályázási folyamat koordinációját vállaló Zafer Fejlesztési Ügynökség pedig a Végrehajtó Szerv és az UNESCO Hivatalos Kapcsolati Pontjaként lát el feladatokat.

A pályázási folyamat a városban jelentős kölcsönhatást teremtett az iparművészek, népművészek és minden érdekelt szereplő között. Ez a kölcsönhatás a tudatosítás jegyében országos és nemzetközi szinten rendezett tevékenységekben is tükröződött. Ezzel összefüggésben helyi szinten workshopok és értekezletek kerültek megrendezésre, országos szinten az érdekelt résztvevőkhöz és a Hálózatban részt vevő városokba (Sasayama, Kanazawa, Santa Fe, Icheon) látogatások valósultak meg. A Párizsban megrendezett "Kütahya Majolikaművészete és kultuális örökségének védelme" elnevezésű nemzetközi konferencia a pályázati időszak kiemelkedő eseményének tekinthető.

A Kreatív Városok Hálózatának tagjaként Kütahyát városként kézművességével, kultúrájával, zenéjével, lakosságával, civil szervezeteivel, oktatási intézményeivel, közigazgatásával azonosítják, röviden az itteni életformára alapozva a művészet és kézművesség városaként aposztrofálják. Kütahyának nagy szerepe volt abban, hogy a majolikaművesség 2016-ban bekerült az UNESCO Szellemi Kulturális Örökségi listájába. Emiatt nem helytelen Kütahya esetében a "világ majolikaművészeti fővárosa" kifejezést használni. Ugyanakkor Kütahya nem csak világhíres majolikaművészetének, hanem a városban fellelhető összes kézműves mesterségnek és népművészetének is köszönheti UNESCO Kreatív Városi rangját.

A tagsággal együtt az alábbi célok fogalmazódtak meg:

- A kütahyai kézműves mesterségek márkává válása és a létrehozott hozzáadott érték növelése,
- A "kütahyai majolika" márka létrehozása, értékesítése és népszerűségének növelése,
- A turizmus felélesztése, a turistaszám növelése és a turisztikai lehetőségek változatossá tétele,
- Befejlesztést erősítő sokszorozó és katalizátor hatás teremtése a tartományban folytatott és tervezett többi projektben és munkában,
- A tartomány országos és nemzetközi léptékű elismertségének és népszerűségének növelése és a nemzetközi résztvevőkkel való együttműködés fejlesztése,
- A kütahyai majolikamesterek és gyártók ismertségének és exportpotenciáljának növelése,
- a város márkavárossá tétele.

III.1.1 Kütahya Történelme

Az égei-tengeri térség nyugat-anatóliai részén fekvő Kütahya ma ismert történelme alapján a hettita, fríg, római, bizánci, szeldzsuk, germiján és oszmán civilizációkon keresztül vált a mai Török Köztársaság részévé.

A napjainkig elvégzett kütahyai és környékbeli szisztematikus ásatások és kutatások száma nem magas. Az Angol Régészeti Intézet nevében Clive Foss Kütahya várát, az epigráfus Tomas Drew Bear a feliratokat, David French a római utakat és mérföldköveket, az Isztambuli Egyetemről Dr. Turan Efe adjunktus az antik települések közül Höyüköt és a tumulusokat kutatta. A Német Archeológiai Intézet által Aizanoi antik városban megkezdett rendszeres ásatások és kutatások 1970 óta folytatódnak. A múzeumi szakértők által a tartomány határain belül végzett vizsgálatok és kutatási munkák alapján száznál több ősdomb, tumulus és antik település létezését bizonyították és dokumentálták. Az elvégzett mentési ásatásokon jelentős régészeti anyagra bukkantak, mely rávilágít a város történelmére. A Kütahyában található Seyitömer ősdombon végzett mentési ásatásokon a rézkorba visszanyúló tömeges leletekre bukkantak, melyek a Kütahyai Régészeti Múzeumban külön teremben kerültek kiállításra. A központi járásban található Ağızören faluban 2000-ben végzett ásatásokon a hettita jelenlétre utaló temetkezőhely területén jelentős régészeti anyag került napvilágra. Kütahya tartományban a régi rézkorba visszanyúló csoportos leletekkel rendelkező legnagyobb központra 1977-ben szénkitermelési folyamat során bukkantak Tavşanlı járás Tunçbilek, Boyalık és Gevence helységein. A tartomány településtörténetére rávilágító bronzkori leletekkel rendelkező központok Seyitömer, Tavşanlı – Kayı falu, Altıntaş – Üçhöyük, Domaniç – Elmalı, Simav, Emet és Çavdarhisar vidéke. Ezekben a helységeken talált leletek a bityniaiak kívül az összes Nyugat-Anatóliában fellelhető tipikus trójai edények és fazékok csoportjába tartoznak. A csőrös szájú és háromlábú edényeken, depas fajta kupákon kívül a Balıkesir és Bursa vidékén ismert Yortan kultúrára jellemző díszes edények előfordulása azt mutatja, hogy Kütahya tartomány északi részére is hatással volt ez a kultúra.

A Kütahya tartomány határain belüli területeken letelepedett legrégebbi ismert nép a hettita. Ennek ellenére a környék régészeti leletei a tartomány települési történetét még régebbi korokra, az első időkig viszik vissza. Bár nem határozható meg Kütahya pontos alapítási éve, a hettita szövegekben szereplő Asszuva történelem részét képező IV. Tuthaliya (i. e. 1256-1220) évkönyvei alapján annyi elmondható, hogy időszámításunk előtt a II. évezred közepe táján alapították. Kütahya vidéke a hettiták korszakában Asszuva keleti részén, a Hettita Állam határainak nyugati részén helyezkedett el. Az antik kori osztályozás szerint a tartomány keleti fele Frígiához, nyugati fele pedig Mysziához tartozott. Ebben az időszakban a hettiták politikai befolyásán kívül eső számos nyugat-anatóliai város konföderációkba szerveződött. Az egyik ezek közül az északnyugat-anatóliai Asszuva Konföderáció, Kütahya nyugati része pedig ehhez a konföderációhoz tartozott. A tartomány északi részei gazdag ezüstlelőhelyei és ennek köszönhetően fejlett kereskedelmi útvonalai által folyamatosan a hettiták befolyása alatt maradt, emiatt sokszor támadták meg e területeket.

A Hettita Birodalom korszakának vége felé keleten az asszírok kezébe kerültek az Asszuva vidéki rézlelőhelyek, emiatt a hettiták jobban kezdtek Kütahya vidékére figyelni. Ebben az időszakban Asszuva élén Sum Dlama, a hettiták élén IV. Tuthaliya állt (i. e. 1256-1220). IV. Tuthaliya évkönyveiből tudjuk, hogy az Asszuva megtámadó hettiták teljesen felégették és lerombolták az országot, Asszuva királyát és fiát, Kukuliszt foglyul ejtették és Hattuszaszba vitték.

I.e. az 1200-as években a Trákiából nagy hullámokban érkező frígek véget vetettek a hettita irányításnak a területen és keleten a Kizılırmak, délnyugaton a Burdur tóig húzódó széles területen telepedtek le. A Bursa és Balıkesir környékére érkező új törzsek a régieket még keletebbre nyomták, ennek eredményeképp Kütahya tartomány nyugati részei Mysia területéhez kerültek. A frígek egyik ágát alkották a bitinek és tinek is, akik Kütahya tartomány északi részére, Bilecik-Sakarya vidékén telepedtek le. A frígek eredeti, nagyszámú törzsei pedig az Afyon-Eskişehir-Kütahya háromszögben telepedtek le, aminek eredményeképp Kütahya keleti része az Epikléosz Frígiája nevet kapta. Kütahya déli részén a Temnos (Şaphane) és Dindimos (Murat) hegyekig terjeszkedő frígek a helyi hettitákkal keveredtek, összeolvadva még erősebbé váltak, kultúrterületeiket kiszélesítve keleten az Eufráteszig, nyugaton az Égei-tengerig terjeszkedtek tovább. Az i.e. VIII. században államszervezetbe tömörülő frígek úgy tűnik, békés társadalomként fejlődtek tovább, mezőgazdasággal és állattartással foglalkoztak, sziklasírjaikkal, imahelyeikkel egy sajátos építészetet hoztak a vidékre. Jeleskedtek a bányászatban és szövésben, valamint újfajta zeneszerszámokat készítettek. Az antik források szerint Ezópusz, a híres mesemondó szülőhelye Kütahya.

Ezópusz mesesziget

Az egy fríg faluból származó Ezópusz legismertebb meséi, a Tücsök és a hangya, a Róka és a szőlő, A róka és a holló, A gazda és fiai, A gazda és lányai, A teknős és a nyúl, A két béka, A hazudós pásztor, Az idős oroszlán és a ravasz róka, A méhész és a tolvaj, A mezei egér és a házi egér, A róka és a nyúl, A sas és a gazda; valóság-hű építészeti díszletben megelevenítve 2600 évvel ezelőttre fogja visszavinni a gyerekeket.

A meseszigetet 17 ezer m²-es területen kezdték felépíteni az Ezópusz otthonának számító fríg korszak építmények formáinak tanulmányozásával. A helyszínt az akkor használt ruházattól a napi használati eszközök, építészeti művek, haj- és szakállviseletek, zenei és mezőgazdasági eszközökön át a belső és külső építményekig az eredetihez igazodóan tervezték meg. Az Ezópusz Mesesziget illusztrációs rajzait a Dumlupınar Egyetem (DPÜ) Képzőművészeti Karának (GSF) grafikus szakján dolgozó Adem Dönmez szakértő készítette, míg az ember- és állatmakettek Mustafa Kemal Altınsoy szobrász nevéhez fűződnek. A Meseszigeten Ezópusz, a világhíres mesemondó 13 műve fog bemutatásra kerülni a fríg időkre jellemző süttők és gomba formájú házak, kastélyok, szélmalomok és állatmakettek díszletei között.

Az i. e. 676-ban a Kaukázus felől Anatóliába érkező kimmerek legyőzték II. Mídász fríg királyt, így megkaparintották Kütahyát és környékét. Ezután i. e. 607-ben Lídia királya, Alyattes vet véget a kimmerek uralmának. A lídiaiak időszakában készült el a Királyok Útja, mely Epheszosznál kezdődik, majd a lídiai főváros, Şarton, majd Uşakon és Kütahyán áthaladva a Márvány-tengert és a Kizılırmak folyó keleti partját köti össze egymással. Keleten a perzsák híres királya, II. Kírosz Anatóliában egészen a Márvány-tengerig nyomult, i. e. 546-ban eltörölte a történelemből a lídiaiakat, majd Kütahyát a Fríg Alkirályság központjává tett Dínárhoz csatolta.

A perzsa irányítás gyengülésével i. e. 334-ben a Biga patak vidékén háborút nyerő makedón Nagy Sándor nyert hatalmat a területen. Nagy Sándor i. e. 324-es halálával Kütahya és környéke egyik parancsnokára, Antigonaszra szállt. A vidéken az i. e. III. század elejének zűrzavara után a Pergamoni Királyság került fölénybe, majd i. e. 133-ban Kütahya Róma ázsiai provinciájának részévé vált.

Kütahya területén, amikor római fennhatóság alá került, kis városállamok voltak. Kütahyában a Kotiaeion, Gedizben a Cadi, Simavban a Synaus, Emetben a Tiberiopolis, Simav-Boğazköyben az Ancyra, Altıntaşban a Soa, Çavdarhisarban az Aizanoi antik településközpontok voltak. Ezen városállamokat Claudius titulusú kormányzók irányították, a begyűjtött adó nagy részét a központba küldték. A fennmaradó pénzt a város fejlesztésére költötték. A korszak legjelentősebb városának számító 120 ezer fős lakossággal rendelkező Aizanoi város Zeus Szentélye a Hadriánusz császár i. e. (117-138) idején begyűjtött földadókból épült.

Aizanoi Zeus Szentély: Zeus, az Istenek atyja és Kübelé anyaistennő

Az Aizanoi Zeus Szentély az egyik legjobb állapotban fennmaradt római korból származó szentély Anatóliában. A Zeus Szentély falán található levélnek köszönhetően, mely Hadriánusz római császár a szent területek bérleményeinek díjáról szóló rendeletét tartalmazza, tudjuk, hogy az építmény a 2. századból való.

A pszeudodipretosz típusú (páros oszlopsor illúzióját keltő) négyszög alakú építmény hosszú szélein 15-ösével, rövidebb szélein 8-asával ión stílusú oszloprend sorakozik, hasonló anatóliai építményeken elő nem forduló tulajdonságokkal rendelkeznek. Az építményt az alsó részen található boltozatos tér - melyben a vélekedések szerint Anatólia anyaistennőjének tartott Kübelének áldoztak - is megkülönbözteti a többi szentélytől. A homlokzaton Zeust ábrázoló dombormű található. Az ásatások során előkerült kiégetett agyagból készült Kübelé szobrocska, az akrotérionon található Kübelé ábrázolás és az, hogy Zeusról és Kübeléről egy feliraton tesznek említést, felveti, hogy a szentélyt esetleg mindkettőjüknek áldozták.

Ezen a területen található egy tőzsdeépület, melyről bebizonyosodott, hogy 302-ben építették. Falain latin nyelvű árlisták találhatók. A listákat azért faragták oda, hogy megelőzzék az áremelkedéseket. A vidék másik, páratlan műve a világ első és egyetlen stadion-színház kombinációja. Krisztus után 160-ban kezdték el építeni és 300-ban készült el. A díszpáholy, melyet úgy helyeztek el, hogy az ott ülő nézők szemébe ne süssön a nap, valamint a „Büszkeség fala”, melyen az olimpiai játékokat nyertek nevei szerepelnek, egyedülálló világörökségnek tekinthető.

I.u. 395-ben a Római Birodalom kettéválásával Kütahya a Keleti Római Birodalom részeként a bizánciakra szállt. Ebben az időszakban Kütahya püspöki székhelyként gyorsan fejlődött, a körülötte épült várakkal körbevéve jól védett várossá vált. A Zeus Szentélyt templomnak rendezték be, a tartományban és környékén is számos új templom épült.

1071-ben a manzikerti csatában Alp Arslán legyőzte Romanosz Diogenész bizánci uralkodót, akit miután szabadon engedtek, a bizánciak Kütahya várába hozták és úgy büntették meg, hogy megvakították. Az anatóliai Szeldzsuk Államot megalapító Kutamis fia Szulejmán sah miután 1075-ben bevette Izniket, Kütahyát kezdte rohamozni, 1078-ban el is foglalta a várost. 1097-ben a keresztiesek támadásával újra Bizánc kezébe került Kütahya, majd 1182-ben visszavették a szeldzsukok. 1186-ban II. Kilidcs Arslán felosztotta az országot 11 fia között, Kütahya így Gijászeddin Kejhüszrevhez került, azonban a zűrzavar és testvérharcok során a bizánciak 1196-ban újra megszerezték Kütahyát. 1233-ban Aláeddin Kejkubád idején újra az anatóliai szeldzsukokhoz tartozott. A kütahyai Hıdırlık Mecset, a Yoncalı hamám és dzsámi, a Balıklı dzsámi és medresze mind a szeldzsuk korból maradt fenn. Aláeddin Kejkubád idején 1230-ban érkezett Anatóliába a germijának

törzse, akiket Malatya környékén telepítettek le és az 1240-es Iszhák baba felkelés során a szeldzsukoknak segédkeztek. Az 1243-as köszedági végső vereséget követően a mongolok előretörése miatt a germijának 1260-ban tovább vándoroltak és Kütahyában telepetek le.

1277-ben az anatóliai Szeldzsuk Állam szétesésével Kütahya és környéke a germijánokhoz került. A gyorsan fejlődő Germiján Bejlik Nyugat-Anatólia legerősebb bejlikjévé vált. Első bégjük neve Alisír volt. Alisír fia, Yakup 1300-ban kihirdette függetlenségét és Kütahyát tette meg fővárosának. A helyére lépve fia, Mehmet bég idején is tovább fejlődött a Germiján Állam, élén 1361-ben Szulejmán sah állt. Ebben az időszakban Szulejmán sah lányát, Devlet hátúnt I. Murád oszmán szultánnak adta, ezzel együtt hozományként átadta az oszmánoknak Kütahya, Simav, Emet és Tavşanlı területét (1381).

I. Bajezid szultán 1389-ig volt kormányzó Kütahyában. Szulejmán sah visszavonult Kulába, 1387-ben halt meg. Helyét fia, II. Yakup bég vette át. A Germiján Bejlik II. Yakup végrendelete alapján 1529-ben beleolvadt az Oszmán Birodalomba. A Kütahyában található germiján emlékek között található a ma Majolikamúzeumként működő II. Yakup Népkonyha Komplexum, a ma Régészeti Múzeumként működő Umur-bin Savcı medresze és az İshak Fakih dzsámi és medresze. A germijának idejében, I. Bajezid kütahyai kormányzósága idején kezdődött meg az Ulu Dzsámi építése, ami a XV. században Musa Çelebi idején fejeződött be.

Kütahyai Régészeti Múzeum

Az Umur Bin Savcı germiján bég által 1314-ben építtetett medreszében működő Régészeti Múzeum az Uludzsámi mellett található. 1965-ben nyitotta meg kapuit a látogatók előtt. A kocka alakú kövekből épült medresze bejárata a szeldzsuk építészet jellegzetességeit mutatja. Boltozatos kapui kilenc kis helyiségen keresztül nyílnak a központi térbe.

A múzeumban a késői miocén időszaktól kezdve a paleolitikus, rézkori, korai bronzkori, hettita, fríg, hellenisztikus, római, bizánci, szeldzsuk és oszmán korokból való kulturális és természeti kincsek kerültek kiállításra.

A múzeumban megtekinthetők a Çavdarhisar Aizanoi antik városrom, a Seyitömer lignitüzem területén található Seyitömer Ósdomb ásatásokon és a múzeum igazgatósága által végzett mentő ásatásokon talált kultúrkinccsek.

1429-ben germiján II. Yakup végrendeletével az oszmánok fennhatósága alá kerülő Kütahya szandzsákközpont volt ebben az időszakban. 1451-ben az Anatóliai Beglerbégség központjában, Kütahyában Szulejmán szultán fiai, Bajezit (1542-1558) és Szelim (a későbbi II. Szelim szultán) kormányzóságot hoztak létre. 1511-ben a safavidák Anatóliában végrehajtott bomlasztó előretörése miatt kialakult Sahkulu felkelés egészen Kütahyáig terjedt. Jelentős történelmi esemény volt, amikor 1833-ban Egyiptom kormányzója, Mohamed Ali pasa fia, Ibrahim pasa elfoglalta Kütahyát és ugyanebben az évben aláírták a Kütahyai Egyezményt, melynek eredményeképp elhagyták a várost. Kütahya az oszmán korban rengeteg szép oszmán építészeti remekművel gazdagodott: kutak, hidak, dzsámik, medreszék, hánok és hamámok épültek. A szeldzsukok óta máig folytatódó majolikaművészet ebben az időszakban élte fénykorát. A világtörténelem első, állami megfigyeléssel

készített csoportos munkaszerződését 1766. július 13-án írták alá Kütahyában Porceláncszegyártók Egyezménye néven.

1849-ben az Oszmán Birodalomba emigráló Kossuth Lajost, a magyar függetlenségi mozgalom vezetőjét és vele együtt 56 emigránst 1850-51-ben Kütahyában szállásolták el. Kossuth Lajos kütahyai házát 1982-ben múzeummá alakították.

Magyar Ház

18. századi török lakóház a Magyar utcában (Macar Sokak), magyar házként is ismert. A magyar szabadságharc vezetői közül Kossuth Lajost (1802-1894) családjával és 56 másik emigránssal együtt 1850-51-ben ebben a házban látták vendégül, ebben a házban írta meg Magyarország alkotmányának tervezetét. A kerttel körülvéve található kétemeletes, 7 szobás faházat a Kulturális Minisztérium újíttotta fel és Kossuth Lajos emlékének szentelt múzeumként 1982. szeptember 19-én nyitotta meg kapuit a látogatók előtt. A múzeumban Kossuth Lajos személyes tárgyai és a klasszikus török lakóházra jellemző néprajzi tárgyak kerültek kiállításra. Kossuth Lajos ebben a házban készített egy nyelvtankönyvet is a bulgáriai nyelvjárásokról, többek között a sumeni dialektusról.

A kertben található háznak nincsenek utcára néző ablakai, hét szobával rendelkezik és két emeletes. A kütahyai civil építészet egyik tipikus példája az első emeleten található szelámlik rész. Itt található egy étkező, egy hálószoba, egy gyerekszoba és egy dolgozószoba. A szobákban helyi szekrények, beépített polcok, kandalló, faragott tálaló, polcok és dívány található. A múzeumban a magyarokkal kapcsolatos tárgyak is helyet kaptak, például Kossuth Lajos hangszerei, dohányaprító, dohánytartó, valamint az általa írt török nyelvtankönyv fénymásolatai. Kiállításra került még egy 18. századi, Kossuth Lajos által birtokolt zongora, magyar porcelán étkészlet és Budapestről készült régi fényképek.

A projekt egyik fontos sikerének tekinthető, hogy a lefolytatott kétoldalú tárgyalások során megegyezés született arról, hogy Magyarországon Pécs városában is létrehoznak egy Török Házat.

1867-ben a Hüdavendigar vilájethez tartozó szandzsákközpontként működő Kütahya fontos helyet foglal el a török nemzeti függetlenségi harcok történetében. A köztársaság megalapítása érdekében folytatott függetlenségi harcok legfontosabb szakasza Kütahya tartomány határain belül zajlott.

III.1.2 Kütahya gazdasága

Ha megnézzük Kütahya történelmét, látható, hogy a város mindig fontos kereskedelmi központ volt. Az Aizanoi fémpénzek az i. e. II-I. századtól léteztek. A Római Birodalom idejében gabonatermesztés, borászat és gyapjútermelés folyt. A város gazdaságában ma is uralkodó szerepet játszó bányászat is fontos helyet foglal el a város gazdaságának történetében.

A VILÁG ELSŐ TŐZSDÉJE

A világ első tőzsdeépülete az Aizanoi antik városban található. Az épület kerek formájú, a külső homlokzat kövein található a Diocletianus által 301-ben az inflációval vívott harc miatt készített árlistának a másolata. A feliraton a Birodalom piacain árusított összes áru eladási ára megtalálható. Például egy erős rabszolga két számár árának, vagyis 30000 dínárnak, egy ló pedig három rabszolga árának felelt meg.

Kütahya tartomány gazdasága túlnyomórészt a mezőgazdaságon alapul. A lakosság 70%-a foglalkozik mezőgazdasággal, állattartással, erdészettel, vadászattal és halászattal. A bruttó nemzeti össztermék 30%-a a mezőgazdaságból származik. Termékeny síkságain leginkább búzát, árpat, kukoricát, hüvelyeseket (csicseriborsó, bab és borsó), cukorrépat, kenderrostot, kendermagot termesztnek. A zöldség- és gyümölcsstermesztés is meglehetősen fejlett. A lakosság az állattenyésztéssel és halászattal is foglalkozik.

A lakosság közel 20%-a foglalkozik bányászattal, gyártással, építéssel és iparral. Kütahya ásványi kincsek szempontjából gazdag terület. A lakosság 5%-a dolgozik a bányászatban. A fő nyersanyagok a lignit, króm, ezüst, bárium, bórsav, magnézim-szilikát, antimon, kobalt, higany, azbeszt, bór, vas, ólom, mangán és márvány. A Tunçbilek és Seyitömer Hőerőművek és a Kayaköy Hidroelektronikus Erőmű Kütahya legjelentősebb létesítményei közé tartoznak. Ezek a létesítmények látják el energiával Kütahya iparát. A tartomány falvainak 90%-ában van áram.

Kütahya mezőgazdasági jellege - sok más anatóliai városhoz hasonlóan - eltűnőfélben van. A város ipara az utóbbi években gyors növekedésnek indult. Majdnem száz olyan munkahely van, ahol tíznél több munkaerőt alkalmaznak, a 10-nél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató munkahelyek száma 1200 körül forog.

A legfontosabb ipari létesítmények a Sümerbank Téglá és Cserépgyár, a Kütahya Porcelángyár, az Emet Kolemanit Vállalat Gyára, a Gediz Cérna és Méterárugyár Rt. (GIMAŞ), a Simavi Pozdorja és Rétegelt Lemezgyár (SUNTAŞ), a Tavşanlıban lévő farost lemezeket és borításokat gyártó üzemek, 11 téglá és cserépgyár, majolikagyárak és műhelyek, a Simav Szőnyeg- és Szőnyegfonalgyár.

III.1.2.1 Majolikaművészet

A majolika egy olyan kézműves eljárás, melynek során konyhaedényeket, tányérokat, vázákat, kancsókat és más tárgyakat formáznak, majd kiégetik azokat. Emellett majolikának hívjuk a fajansz, porcelántányérokat, kerámia-féle tárgyak díszítésénél használt, egyik felén mázas, színes motívumokkal díszített borítóanyagot és az ezzel az anyaggal díszített tárgyakat. Magát a díszítési munkát majolikaművészetnek hívjuk. A török majolikaművészet története az első török államok egyikéig, a karahanidákig nyúlik vissza, ami azt mutatja, hogy a majolika több, mint ezer éves múlttal rendelkezik. A nagy szeldzsukok és az anatóliai szeldzsukok előszeretettel használták a majolikát az épületdíszítésben. Az anatóliai Szeldzsuk Birodalom szétesése után az Oszmán Birodalom megalakulásával a majolikaművészetben új időszak vette kezdetét.

A majolika Kütahya szimbóluma és az egész világon ismertté tette Kütahyát. Amellett, hogy jelentős művészeti ág, Kütahya számára megélhetési forrást is jelent. A frígeig visszavezethető kerámiakészítés az idők folyamán állandó fejlődést mutatott. A kerámiaművészet a 14. század

második felében vette kezdetét, ekkor vörös színű alapanyagot használtak. Motívumai és színei a kor izniki majolikájával mutatnak hasonlóságot. Ezeken az első példákön a kobaltkék, mangánlila, türkiz és fekete színek szerepelnek. A színek az izniki munkákhoz képest sötétebb árnyalatúak, ez a jellegzetességük az anatóliai szeldzsuk majolikákkal mutat hasonlóságot. A vörös színű masszából készült kerámiákról a kék-fehér színű termékek gyártására való áttérés Kütahyában és Iznikben is egy időre, a 15. század derekára esik. A vörös színű alapanyag helyett fehér, keményebb masszájú, porcelánra hasonlító kék-fehér kerámiákkal egy vadonatúj, lenyűgöző stílus veszi kezdetét. A kütahyai majolikaművészet 16-17. századi helyzetéről nincsenek részletes információk.

A 16. század második felében az izniki majolika eleven, fényes színekkel tarkított legragyogóbb és egyben legutolsó időszakát érte el. A 17. században a kütahyai majolikáról Evlija Cselebi tudósít, aki maga is kütahyai származású volt. A kütahyai majolikáról így szól: „edényeik és csészéik és még sokfajta bögréjük és cserépedényük, kupáik és tányérjaik semmilyen másik vidékéhez nem foghatók”. Iznikben a 18. században teljesen megszűnt a majolikaművészet, ezzel a kütahyai műhelyek előnyre tettek szert és egy erős stílussal, ecsetkezeléssel egy vadonatúj, nagyon kedves, modern, érthető kerámiaművészetet fejlesztettek ki. Ezek a kemény fehér masszás, máz alatti technikával készült, kis méretű kecses kerámiák (kávéscsésze, edény, tégely, kulacs, ibrik, füles és fül nélküli korsó, rózsavizes üvegcsse, mécsesstartó, vizeskancsó, füstölőtartó, citromtartó, díszfogantyúk, tányérok) szabad és könnyed ecsetdíszítéseikkel elkülönülnek a klasszikus kerámiáktól és egy helyi művészeti karaktert képviselnek. A díszítéseken kék, piros, sárga, violakék, zöld, lila, indigókék színekben virágok, növénymotívumok, levelek, borostyán, cseppek, medalionok találhatóak, emellett madár, hal és helyi viseletet hordó embermotívumok is szerepeltek.

A majolika a korszak legfontosabb tevékenységi területe volt a kereskedelemben. Bár az angolok azt állítják, hogy az ő országukban köttetett az első csoportos munkaszerződés 1851-ben, tudjuk, hogy azt 1764-ben a 24 majolikaműhellyel rendelkező Kütahya városában írták alá a majolikaműhelyek munkáltatói és alkalmazottai nevében.

- A segédek 100 darab valódi majolika csészét 40 akcséért gyártanak.
- A mesterek 100 darab valódi csészét 60 akcséért gyártanak.
- A műhelyvezetők 150 csészét 160 akcséért gyártanak.
- 100 csésze vagy azzal egyenértékű majolikátárgyat 4 akcséért fényesítenek ki.
- A mester, a segéd vagy bármelyik alkalmazott megbetegedése esetén a költségekért kártérítést fizetnek a munkaadók.
- Annak, aki ezen szerződésben leírtakkal ellentétesen viselkedik vagy megbontja a rendet, pénz- és börtönbüntetés jár.
- Ezen paragrafusokat az alkalmazottak, a mester, a segéd és a munkaadók előtt felolvasták, akik elfogadták azt és aláírták.

*Erre a szerződésre a Kütahyai Régészeti Múzeumban a régi műtárgyak osztályozása során véletlenül bukkantak rá.

A 18. század második felében a színek és motívumok szempontjából a kütahyai majolikák vesztek minőségükből. Ez a rossz irány hosszú ideig folytatódott. 1905-ben Giritli Fuat pasa, aki Kütahyában kormányzó volt és majolikával díszített kő kormányépületet emeltetett, a birodalom központjába intézett jelentésében így fogalmazott: “Kütahyában három évszázaddal ezelőtt háromszáznál több majolikaműhely volt. 1795-ben százra csökkent a műhelyek száma. 1902 környékére Hafiz Emin és

Hadzsi Minasyon efendik műhelyei is bezártak.” A II. világháború során a szükségletek kielégítése végett még egyszer feléledt a kütahyai majolikaművészet és azóta is folyamatosan fejlődik.

Kütahyában az Iprai Szakközépiskola majolika szakja mellett pozitív fejlemény, hogy egy “Kerámia Főiskola” is megnyitotta kapuit. A majolika egy olyan művészeti ág, melyet a történelem során még a legnehezebb körülmények között is kitartóan, önfeláldozva műveltek. Kütahya egy inspiráló város, ahol világhíres majolikaművészek máig éltetik ezt a művészetet.

KÜTAHYA NAGY MAJOLIKAMŰVÉSZEI

MEHMET GÜRSOY

Mehmet Gürsoy 1950-ben született, az Isztambuli Képzőművészeti Akadémia tanára, Prof. Dr. Muhsin Demironat magántanítványaként tanult. Életművét az “UNESCO Élő Emberi Kincs” díj koronázta meg. Mehmet Gürsoy a török kultúra egyik legelőkelőbb örökségének számító majolikaművészetet élte tovább világszerte. Gürsoy érdeklődése 1975-ben fordult a majolika felé, amikor Kütahyában járt a tanárképző iskolába. Saját maga így mesél útja kezdetéről: “Kutatásaim alapján rájöttem, hogy a múltbeli színeket és motívumokat eltemette a történelem a tizenhetedik században. Azt kérdeztem magamtól: miért maradjon a múltban ez a régi művészet, miért ne éledjen újjá? Én képes vagyok erre, így elkezdtem csinálni.” Érdeklődését tovább fokozta a múzeumi vitrinekben és a könyvekben található majolikák között általa felfedezett különbség. Gürsoy a rajzolástól az égetésen át a festésig mindegyik gyártási fázist saját maga végez, saját maga keveri a színeket, amelyekkel a majolikák eredeti színeit próbálja létrehozni.

İSMAİL YİĞİT

1963-ban Kütahyában született, a Marmara Egyetem Képzőművészeti Kar kerámia szakán végzett. Különböző gyűjteményekben és ismert múzeumokban végzett kutatásokat a 16. századi kerámia- és majolikaművészetről, valamint tanulmányokat írt többek között az isztambuli, burszai és edirnei dzsámik, türbék és épületkomplexumokon található majolikákról. 1990-ben megnyitotta műhelyét, melyet iskolája előtt tisztelegve Marmara Çini-nek (Marmara Majolika) nevezett el. A kerámiaszektort kiszolgáló műhelyében nagy hangsúlyt fektet a diákok és alkalmazottak oktatására. A kütahyai Dumlupınar Egyetemen is ad órákat, fontos missziót képviselve azzal, hogy a hagyományos majolikaművészet ismereteit a következő generációknak is átadja. İsmail Yiğit 1994 óta számos kiállítást tartott külföldön és belföldön egyaránt, ezenkívül jó néhány jelentős épület majolikáinak restaurálása is az ő nevéhez fűződik.

HAMZA ÜSTÜNKAYA

Az 1947-ben Kütahyában született művész a kütahyai majolikaművészek nagy részének mesterének számító Hamzaoğlu Hamza Mehmet becenevű Mehmet Üstünkaya fia. Atyai foglalkozását édesapja műhelyében kezdte művelni, a kütahyai majolikaművészet legkivételesebb tervezői mellett fejlődhetett. 1975-ben a Koç Alapítvány által szervezett tanfolyamon Dr. Muhsin DEMİRONAT és Nezihe BİLGÜTAY DERLER-től vett órákat. Az ugyanebben az évben Törökország-szerte megrendezett majolikaversenyen - először véve ecsetet a kezébe - saját mintáit alkalmazta, és a korszak néhány művésze közül Hakkı ERMUMCU és az ő mestere, Ahmet GÜREL után harmadik helyezést ért el tányér és táblakép szekcióban is. A relief és túvel rovas módszerét először használó ÜSTÜNKAYA

manapság is újabb és újabb újításokat visz Kütahya majolikaművészetébe. Az UNESCO által „Élő Emberi Kincs” címmel kitüntetett művész a Kulturális és Turisztikai Minisztérium művésze.

SAİM KOLHAN

Saim Kolhan 1962-ben született Kütahyában. Kütahyában és Bursában az általános és középiskola befejezése után egy magánszakközépiskolában elektroműszerésznek tanult. 1984-ben Atilla Kipergil kerámiaművész műhelyében dolgozott és kitanulta a kerámiaművészetet. Elhatározta, hogy ezzel fog foglalkozni és unokaöccsével együtt megnyitotta az Elif Çini (Elif Majolika) műhelyet. 1987-ben Mehmet Gürsoyjal, Habib Bakılannal, Atilla Kipergillel és Abdülkadir Uçaroğluval együtt megnyitotta az İznik Majolikaműhelyet. Célkitűzésük nem az izniki kerámiák utánzatainak készítése volt, hanem ennek a technikának új alkotásokon való alkalmazása. Hosszú éveken keresztül számos műalkotás került ki ebből a műhelyből, melyek a Nemzetközi Népművészeti Múzeumban és a világ sok más művészeti kiállításán szerepeltek. Amikor Abdullah Uçaroğlu kivált az İznik Çiniből, hogy saját műhelyt nyisson, Saim Kolhan lett a vezető. Ő maga sok-sok művész kinevelése után 1992-ben vált ki a műhelyből és saját műhelyt nyitott. Műhelyében sajátos ecsettechnikájával és festési módszerével egyedi stílust fejlesztett ki. Korábban nem látott módon a török miniatúráktól és a török könyvdíszítő művészettől inspirált kerámiákat gyártott.

MEHMET YILDIRIM

Mehmet Yıldırım Kütahyában született és nőtt fel, mint itt alkotó művész szobra is található a városban. Egy ideig a kütahyai Majolikaművészek, Fényképészek és Kézművesek Kamarájának elnöki tisztjét is ellátta. Csukott szemmel is hajtotta a korongot lábával és formázta kezével az agyagot, nagyon gyorsan tudott dolgozni, ezért a „Legenda Mehmet” névvel vált ismertté. Első műhelyét Buhara Çini néven nyitotta meg. 1988-ban katonasága alatt Izmir tartomány Foça kisvárosában megismerkedett egy görög régész házaspárral. Majolikáin előszeretettel használta az amforák, kantharoszok antik motívumait. Mehmet mester számos országos és nemzetközi kiállításon, fesztiválon, workshopon szerepelt, jelenleg is tovább görbíti szülővárosa hírnevét: tavaly az Iránban megrendezett Iszlám Művészetek, Kézműves Mesterségek és Kreativitás Fesztivál és Kongresszuson megrendezett versenyen maximális pontszámmal világelső helyezést ért el.

MEHMET KOÇER

1951-ben Elaziğ tartomány Ağın járásában született. 1969-ben végzett a Tunceli Férfi Tanítóképzőben. Körülbelül 6 év általános iskolai tanítás után 1977-ben elvégezte az ankarai Gazi Oktatási Intézet képzőművész szakát. Megismerkedett a majolikaművészettel, szakdolgozatát a kütahyai majolikaművészetről írta. 1977 óta máig megállás nélkül tanít, emellett a majolika motívumaival, mintáival és hátterével foglalkozik. Alapképzését az Anadolu Egyetemen végezte el. Számos egyetemen oktatott, majd a Dumlupınar Egyetemről ment nyugdíjba, abbahagyta az aktív tanítást. Közben 1982-ben részt vállalt az Altın Çini ve Seramik Sanayi (Altın Majolika és Kerámiaipar) megalapításában.

Elkészítette a Nemzeti Oktatási és Kulturális Minisztérium Majolika és Kerámia programjait. Majolika ágban első díját 1984-ben a Koç Alapítvány által szervezett versenyen tábla kategóriában nyerte másodikként. Az 1986-os Nemzetközi Majolika Szimpóziumon tábla kategóriában 1., vázaterv kategóriában 2. díjat nyert. Előadóként szerepelt az ország különböző egyetemein majolika és

kerámia területen megrendezett szimpóziumokon, konferenciákon. Számos kiállítása volt bel- és külföldön egyaránt, emellett versenyek zsűrijének tagja is volt.

Legutóbbi kiállításai az Isztambul város önkormányzata támogatásával megvalósult, 66 tulipánfajtát bemutató „Tulipánjaink” című egyéni kiállítása, a 2011. július 23-augusztus 13. között Anglia Hoole városában rendezett vegyes kiállítás, a 2011. november - 2012. március között a japán Inax Múzeumban rendezett kiállítás, ahol öt országból választott művészek állították ki közösen kék-fehér munkáikat, valamint a 2013-ban a Dumlupınar Egyetemen megrendezett „Válogatás a mesterektől” című közös kiállítás.

Bel- és külföldön egyaránt sok vallási és polgári épület tervét készítette el, restaurációs munkálatokban is részt vett. Ezek közül néhány: a Selimiye dzsámi tornácának csempéi, az ankarai Kocatepe dzsámi csempéinek egy része, a büyükadai kompikötő csempéi, az amasyai Şehzadeler Múzeum, Umman Palota, Jordán Palota, USA Faht Király dzsámi, Hatay Nebatat Múzeum és számos szálloda belső és külső csempedíszítései.

III.1.2.2 Porcelán

Kütahyában két nagy cég foglalkozik porcelángyártással. Az első porcelángyár Kütahyában 1970-ben kezdte meg működését. Az évszázadokon keresztül a majolikakészítésben megmutatkozó hozzáértés a porcelángyártást is sikeressé tette. Az 1990-es privatizáció után megszűntek a Kütahya Porselen finanszírozási, befektetői hiányosságai és létrehozták a technikailag nagy előrelépésnek tekinthető K-F részleget. A vállalat minőségének folyamatosan fejlesztésével 30 év alatt sikerült elérnie azt a minőségi szintet, melyet Európa 300 év alatt tudott csak elérni. Évente egy termékből száznál több formát, a szállodákat megcélözva legalább két új kollekciót és közel 1000 új mintát gyártanak. A vállalat nemcsak a porcelángyártásra, hanem a porcelángyártó gépek gyártására is szakosodott. Nagy szakmai felkészültségének köszönhetően kulcsrakész vállalkozásnak tekinthető. Az 1990-es években indult nagy előretörésének köszönhetően a Kütahya Porselen termékei ma 52 országban elérhetők a fogyasztók számára. A minőségi elvárásokkal és nagy vásárlóerővel bíró Európai Unió mellett az USA, Kanada, Japán óriáspiacai is vásárlói közé tartoznak. A nagy gyártókkal és márkákkal való gyártási együttműködés jegyében külföldön többek között a Carrefour, IKEA, Auchan, El Corte Ingles és Hiper Core áruházláncokban és piacokon is eladásra kínálja termékeit. A Kütahya Porselen Törökországban 35 áruházában és 6 ezer elárúsítóponton elérhető a fogyasztók számára. Nem csak porcelán étkészleteivel, hanem porcelán dísz tárgyaival és asztali dizájn kellékeivel is a vásárlói igények kiszolgálását állítja tevékenysége középpontjába.

A Gürallar Porselen 1989-ben jött létre, egyike Törökország legjelentősebb porcelánmárkáinak. 1990-ben magába olvasztotta a Kütahya Porselen-t. A 2004-ig egy tető alatt tevékenykedő Kütahya Porselen és Güral Porselen jelenleg két külön vállalként folytatja tevékenységét. A Güral Porselen összesen 275 ezer m²-en folytat gyártást, melyből 75 ezer négyzetméter fedett terület. Isztambuli, kütahyai, izmiri, antalyai, ankarai, samsuni, gaziantepi és muğlai területi központjaiból összesen 200 kirendeltségére és ötezer elárúsítóhelyére szállít árut. 35 ponton elérhető kiskereskedelmi áruházaiiban közvetlenül elérhető a vásárlók számára, „konceptiós áruházpolitikai” rendszerével a Güral Porselen különböző termékcsoportokat kínál, a háztartásokba szánt termékek mellett a szálloda- és étteremszektor szükségleteinek megfelelő gyártást folytat. 52 országba (pl. Franciaország, Olaszország, Spanyolország, Németország) exportál.

III.1.2.3 Kézimunka

A régi időkre visszanyúló kézimunkák a vidéki asszonyok ügyességéről, szépérzékéről tanúskodik. Ennek jellegzetes példái a Kütahya Múzeumban kiállított kéztörölők, zsinórok, kendők, aranyszállal hímzett kendők, pénz-, dohány- és óratartó erszények. Az erszények legtöbbször rózsaszín alapon sárga, zöld, tarka és fehér hímzésű. A kendőkre, posztóköpenyekre, kaftánokra, turbánokra leggyakrabban arany és ezüstfonallal készült motívumokat hímeztek. Fontos, hogy életben tartsuk ezt a napjainkban eltűnőfélben lévő művészeti águnkat.

III.1.2.4 Kézműves mesterségek

Kütahya gazdag kultúrájának fontos részét képezik a kézműves mesterségek. Kütahyában a hagyományos kézműves mesterségek mellett léteznek csak erre a vidékre jellemző mesterségek is. Ilyen az országunkban kevés helyen űzött fakanálfaragás Gediz és Saruhanlar falvakban. Őseink mesterségeinek egyikét, a gyémántművességet is űzik még manapság. Tavşanlıban a pörkölt csicskeriborsó (leblebi) készítés és lakatosság, Simavban a gyékényfonás, kötélverés, nemezelés is ilyen, máshol nem űzött mesterségeknek számítanak.

III.1.2.5 Oya (török horgolás)

Az oya (aprólékos török horgolás) különböző színű fonalak használatával jön létre, elbűvölő szín és formaköltemények születnek így. Az oyákat a kendők széleire varrják, vidéken az asszonyok fejüket díszítik vele. Az oyát fajtájuk alapján sokféleképp nevezik: esthajnalcsillag, asszonyszempilla, „az elhagyott szerető üldözi szerelmét”, tarka atlasz, cserépárus, Mecnun fészke, kisasszony, „megalakult a gyűlés”, csípés oya, mályva, ezüstnyak, Süheyla szépe, Yahya pasa – ezek az elnevezések mind sokféle jelentést takarnak. Kütahya vidékén több, mint 300-féle oyafajtát ismernek és készítenek az asszonyok és fiatal lányok, és ez a szám napról napra tovább növekszik.

III.1.2.6 Gyémántművesség

Kütahyában nagy jelentősége van az ékszereknek. Az arany, briliáns, ezüst mellett különösképp a gyémántékszerek örvendenek nagy megbecsülésnek. Kütahya az egyetlen hely Törökországban, ahol gyémántművességgel foglalkoznak. A Küçük Bedesten (Kis Bedesztán) ma már bolhapiacként működik, de az oszmán korban a ruhák és gyémántművesség központjának számított, a birodalom minden részére innen szállították a gyémántékszereket. Napjainkban a területén egyetlen cégnek számító Şapçılar Sarrafiye cég központja Kütahyában van.

III.1.2.7 Kütahya termálfürdői

Kütahya tartománya 5000 éve ismert és használt gyógyvizei és gyógyforrásai tekintetében élen jár Törökországban. Ebben a régi anatóliai városban tették először elérhetővé a társadalom számára a termálvizes gyógyítást, amely Kütahya számára a turizmus szempontjából is szerencsés helyzetet eredményezett. Kütahya tartományában minőségileg és mennyiségileg is gazdagnak tekinthető források találhatók, melynek kiegészítéseképpen tiszta szállodákkal és modern terápiás központokkal rendelkezik. Kütahya gyógyvizei a tartomány központjából indulva a közeli megyék felé szélesedő sávban találhatók. Legfontosabb gyógyvizei Kütahya központi járásában, Simav, Gediz, Emet és Tavşanlı járásokban vannak.

III.1.2.7.1 Yoncalı gyógyfürdő

Kütahya számos értékes gyógyvize közül az egyik legszembetűnőbb a Yoncalı Termálfürdő és Iszapfürdő. A fürdő Kütahya városától 16 kilométerre északnyugatra, a Tavşanlıba vezető út mentén fekvő Yoncalı faluban található, Kütahya központi járásához tartozik. A tengerszint felett 1010 méter magasan található központ körülbelül 500 ezer négyzetméteres területen helyezkedik el. A Kirazlı fenyőerdő és a Demirören és Sariören körül fekvő tölgyerdővel körülvett, lenyűgöző természeti környezetben található fürdő kellemes kikapcsolódást nyújt mindenkinek.

Dr. Rıza Reman "Balneológia" című művében számol be arról, hogy Yoncalı gyógyvizeiről Hieroklész és Busching, Hassel, Harles kutatók-utazók is dicsérettel emlékeznek meg. Dr. Reman ugyanebben a műben ezt írja: „Az 1884-es Hüdavendigâr vilájet évkönyvében szerepel, hogy a Yoncalı nevű hévízfürdő alapítója, Kejkubát a régi nagy uralkodó idején is híres és kedvelt fürdő volt”. H. K. Erdemtől idézve megemlíti még, hogy „Yoncalı Gyógyfürdőt a szeldzsuk uralkodó, Aláeddin Kejkubád idején építették, a még ma is használatos két főmedence a szeldzsuk korból maradt fenn, a történelem során néhâyszor felújították”.

A Yoncalı területén található forrâsvizek vegyületei majdnem mind ugyanolyan összetételűek: föld alkaloidos, keserű, bikarbonátos vizek. Teljes ásványtartalmuk 800 miligram/liter körül van, az oligometallikus vizek tulajdonságaival rendelkeznek. Kisebb mennyiségben tartalmaznak széndioxidot, némelyikben kisebb mennyiségben fluor található. Indikációs tulajdonságaik egymáshoz közeli értékűek. Ugyanakkor az itteni vizek organikus eredetük miatt és a több évszázados lerakódásokkal való keveredésnek köszönhetően egy csak erre a vidékre jellemző tulajdonsággal rendelkeznek, ez pedig a teljesen másféle alkalmazási lehetőséget nyújtó, nagy értékű iszap. Az organikus ásványvizek jól ismert hatásait tovább fokozó iszapfürdők ideális feltételeket teremtenek a gyógyulni kívánóknak. A 40°C körüli termálvíz és a természetes eljárású iszapfürdő mellett lehetőség van a fájós testrészek és ízületek helyi kezelésére is. A fürdő és iszapkúra mindenféle reumás, isiâszos fâjdalmak, bőr- és nõgyógyászati betegségek, anyagcsere problémákból származó köszvények és elhízás esetén is hasznosak. Mivel a víz és az iszap radioaktív-tartalma magas, neuralgiâs betegek részére nagyon jótékony hatású. Neuritisz és polineuritisz, gyermekbénulás, csontkovács kezeléseinek mellékhatásai, mozgásszervi panaszok esetén nagyon jó eredmények érhetők el.

A Yoncalı Gyógyfürdőkben található Fizikai Gyógy- és Rehabilitâcis Központban öt különbözõ területen (pl. ortopédus, fizioterapeuta) szakosodott orvosi gârda, fizioterapeuta és további segítő szakemberek állnak a betegek rendelkezésére. A centrumban elérhető még törökfürdő, jakuzzi, tornaterem és más kiegészítõ részlegek. A kúraközpontba gyógyulni érkező betegek elõször szakorvosi ellenõrzésen vesznek részt, majd a diagnózis megállapítása után az orvos és a fizioterapeuta együttmûködésével egy egyéni gyógyulási programot készítenek. A forrâsvizek közül a 42°-os hõmérsékletû termálvíz nagyon gazdag bikarbonát ionokban, kalciumban és magnézium ionokban, ami a Behcet-kór és a Paget-kór gyógyítását is lehetővé teszi. Miután a gyógyfürdő területét az önkormányzat szolgáltatási körébe vette, a klasszikus feltételek mellett folytatott termâlszolgáltatások külsõségei egyszerre megváltoztak és a Yoncalı Gyógyfürdő modernebb külsõt kapott. Napjainkban több, mint 1000 elérhető fekvõhellyel rendelkezik.

III.1.2.7.2 Kızılınler Gyógyfürdő

A gyógyfürdő az eskişehir út mentén, a tartomány központjától 27 kilométerre, a Sabuncupınar településhez tartozó Ilica (régiben Kızılınler) faluban található. „Ilicaköy Gyógyfürdő” vagy „Harlek Gyógyfürdő” néven is ismert, az Eskişehir-Kütahya főútvonalától 4 kilométer távolságra fekszik. A fürdőhely területe 1050 méteres tengerszint feletti magasságban fekszik, erdők veszik körül. Tipikus termálfürdőhely a völgy két oldalán szétszórt házaival és villáival.

A Kızılınler Gyógyfürdő vizének vegyületei is hasonlítanak egymásra, sok meleg és hideg vizes forrás található itt. Az egyik legjelentősebb az egy barlangban található sziklából eredő Harlek nevezetű forrás, melyet egy medencébe gyűjtenek. A Férfi Törökfürdőt teljesen, a Női Törökfürdőt fele részben ez a víz táplálja. Egy másik fontos forrás a Haslas Forrás, amely egy nyitott úszómedencét lát el vízzel. A harmadik fontos forrás a Göz Suyu (Szemvíz). A további kisebb források a patakmeder túloldalán elhelyezkedő szállodák és panziók fürdőinek szolgáltatnak vizet.

A Kızılınler Gyógyfürdő azon kevés fürdőhely közé tartozik, amelyekben télen és nyáron is folyamatosan elérhetők a kúrák. Vize alacsony ásványtartalmú, az oligometallikus hévizek és forrásvizek csoportjába tartozik, vegyületében kalcium-bikarbonát, szulfát és magnézium található. Kisebb mértékben tartalmaz jódot és bromidot. A források hőmérséklete 25-43°C között változik. Radioaktivitása 0.321.82 eman, pH értéke 6.646.87 körül van. Teljes vízhozama 41 köbméter/mp. Fürdője hasznos mindenféle reumás betegnek, neuralgiásoknak és neuritiszeseknek. A kültéri fürdők nagyon jótékonyak a gyermekbénulások, hemiplégia, törések, ficamok utána a lábak regenerálásában. A víz kifejezetten ajánlott a bőrbetegségekben és nőgyógyászati megbetegedésekben. A Női Törökfürdőben található Göz Suyuról azt tartják, jót tesz a szembetegségek gyógyításában. Az ugyaebben a fürdőben található kút vizének hashajtó hatása van.

Az összesen 1500 férdőhellyel rendelkező fürdőhelyen található legjelentősebb létesítmény a Kütahya önkormányzatának tulajdonában lévő kétszallagos Harlek Termálhotel. A létesítményben 75 szobában 168 ágy áll rendelkezésre, emellett 30 bungaló típusú ház is megtalálható itt. A szálloda egy dombtetőn, fenyőerdőkkel körülvéve helyezkedik el, trekkingútvonalak és piknikezőhelyek találhatóak a közelben. A szállodában termálvizes úszómedence, medencés törökfürdő, szauna, egészségügyi kabin és sok más egység elérhető. Ehhez hasonlóan a Tavşanlı járásban található Göbel Fürdőhely is azon kevés helyek egyike, ahol az egészségügyi és pihenőszolgáltatások egyszerre biztosítottak.

III.1.2.7.3 Ucaksu Gyógyvíz

A Kütahya Domaniç járásában található Ucaksu Gyógyvíz a környékbeli lakosság által nagyra becsült meleg vizes források közé tartozik, környéke kirándulóhely. A fürdőhely a központtól 7 kilométerre délnyugatra, Göbel falu határain belül található. A hévizek és gyógyforrások csoportjába tartozó vizének ásványtartalma alacsony, bikarbonátot, kalciumot és magnéziumot tartalmaz. Hőmérséklete 32.8°C, radioaktivitása 9.53 eman, pH értéke 6.74.

Teljes ásványianyag-tartalma kb. fél gram/liter, föld alkaloidos, bikarbonátos, gázoktól mentes ásványvíz. Asztali vízként is használható. Oligometallikus tulajdonságát nézve vizelethajtó hatását emelhetjük ki, ezért anyagcsere-megbetegedésekben és savas környezetben kifejlődő vesekövek esetén beöntővízként is használható, vízajtó kúrákban lehet hasznosítani. Fürdőkúráként hemiplégia, gyermekbénulások, törések-ficamok másodlagos tünetei, reuma, neuralgia, nyílt sebek, kelések és bőrbetegségek esetén ajánlott. A gyógyfürdőben négy nyitott úszómedence és számos

kisebb fürdő található. A víz a nagy medence aljáról tör fel és onnan megy tovább a többi medencébe és fürdőbe. A fürdőhely számos rekreációs létesítménnyel rendelkezik. Jelenleg szállásain a teljes ágykapacitás meghaladja az 500-at. Ennek ellenére szezon idején, mivel a környék népszerű kirándulóhely, rengeteg sátrat állítanak az ide látogatók.

III.1.2.7.4 Gedizi hévíz

Kütahya Gediz járása is a területén feltörő meleg és gyógyító hatású forrásveiről ismert. A szélesen elterülő Gediz Síkságon és a Murat-hegy felhőkbe burkolózó csúcán is található források, emiatt az ország minden részéről érkeznek ide a gyógyulás reményében a betegek. Gediztől 20 km-re délnyugatra, a Simavba vezető út mentén, egy fenyőerdővel borított völgyben, a tenger felett 710 méter magasságban található a fürdőhely. A „Buğuldak”, „Kara Hasan” és „Traverten” nevű forrásokból feltörő víz hőmérséklete 78-79°C, vízhozama 23 köbéter/mp., pH értéke 6.57.9 körül van. A szódás meleg ásványvizek csoportjába tartozó vize szulfátot és szabad szén-dioxidot is tartalmaz. Fürdője hatásos mindenféle izomfájdalom és görcs esetén. Megnyugtatja az idegrendszerrel kapcsolatos fájdalmakat. Ivóvízként a májra és vesére fejt ki pozitív hatást. A Gediz Gyógyfürdőbe sokan látogatnak a szomszédos tartományokból a nyári időszakban. Bár az elszállásolás szokott problémákat okozni, a szociális szükségletek szempontjából kielégítőek a lehetőségek.

III.1.2.7.5 Murat-hegyi fürdőhelyek

A járási központtól 30 kilométerre, Uğurluca falu határain belül található, Gediz járáshoz tartozik. Tengerszint feletti magassága 1450 méter. A fürdőhely a fenyőerdővel borított Murat-hegyen és annak lábain helyezkedik el, tiszta levegőjének köszönhetően csodás hely a kikapcsolódásra. A fürdő három különböző forrásból jött létre, a kalcium-szulfátos hévizek és gyógyvizek csoportjába tartozik. Vegyületében megtalálható a szulfát, kalcium, magnézium és bromid. A források közül a Koca Hamámban található forrás radioaktív aránya a többihez, vagyis a Hacettepe Hamámhoz és a Kamp Hamámhoz képest sokkal magasabb (23 eman). Hőmérséklete átlagosan 41°C, radioaktivitása 0.21 eman, pH értéke 7.27.6 körül változik. Teljes vízhozama 23 köbméter/másodperc.

Fürdőként az alábbi betegségekre ajánlják: reuma, neuralgia, neuritisz, idegrendszeri betegségek, lelki fáradtság, nőgyógyászati betegségek, bőrbetegségek, testi fájdalmak. Fontos tényező, hogy a víz átlagos hőmérsékletű. A mozgásszervi és hasi betegségek különféle fájdalmas panaszaira hatékony segítségnek bizonyul. Ha fájdalomcsillapító és görcsoldó hatását ivóvízes kúrákkal együtt alkalmazzák, segíthet az epehólyagban kialakuló kövek előzményének számító epegörcsök feloldásában, megkönnyíti a vesékben kialakuló kövek kiürülését. Ivókúraként a húgyhólyag gyulladásainak elmulasztására, kisebb kövek kiürítésére és májbetegségekben ajánlott. A Hacettepe víznek vizelethajtó hatása van. Fürdővel egybekötve még hatékonyabb. A vesére és a májra nagyon erős hatást fejt ki. A vesében hatást gyakorol a vizeletkiválasztásra, az érgomolyokban beindítja a szűrőtevékenységet. A májnál leginkább az epét nedvesíti és segíti annak gyorsabb ürülését. A máj és epeutak különböző betegségeinek gyógyításában a lúgos vizek után ezt az ásványvizet használják a leggyakrabban. A gyógyfürdőben található általános gyógylétesítményben négy nagy medence és sok kisebb fürdő található. A modern értelemben vett szociális létesítmények kielégítőek. A megszállni szándékozók részére összesen körülbelül 500 fekhellyel rendelkező szállodák, panziók állnak rendelkezésre. A Kızılay Kemping a fiataloknak nyújt sátorozási lehetőséget.

III.1.2.7.6 Simav fürdőhelyei

A Kütahya egyik legszebb járásának számító Simavban számos gyógyvízforrás található. Simav járása szépsége mellett a keleti-nyugati irányban húzódó törésvonal mentén található gyógyvizeinek köszönhetően is hírnévre tett szert. A terület tektonikus szerkezete miatt kialakuló földrengések miatt egyes források vize időközben kiapadt, majd újra víz tört elő belőlük.

III.1.2.7.6.1 Eynal gyógyvizei

A vidék legismertebb fürdőhelye az Eynal Fürdőhely Simavtól 4 kilométerre északkeletre, Eynal falun belül található. A Gölcük hegy lábánál egy széles területet foglal magába. A fürdőhely átlagosan 860 méterre fekszik a tengerszint felett. Néhány történelmi forrásból és az errefelé található romokból tudjuk, hogy az Eynal gyógyvizeket régóta használják. Ezt bizonyítja a Çamaşırılık gyógyvíz forrásánál található történelmi fürdőrom, melyről nem sikerült még teljesen megállapítani, hogy a római időkből származik-e.

Evlija Cselebi (1611-1682) elmondása szerint Kütahya Zeryen kerületében született, 50 éven keresztül utazott, a látottakat pedig tíz kötetes Útinaplójában gyűjtötte össze. Mivel kütahyai származású, a Kütahyai Kormányzóság egy emlékművet emeltetett az emlékére, ami Eskişehirből Kütahyába érve látható. Evlija Cselebi Útinaplójában így ír Kütahyáról: „Edényeik és csészéik és még sokfajta bögréjük és cserépedényeik, kupáik és tányérjaik semmilyen másik vidékéhez nem foghatók. A városban ezernél több sziklából jéghideg víz tör elő. Sok szeretett férfi és nő, tudós és kiemelkedő személy él itt.” Evlija Cselebi a 3000 éve gyógyírt nyújtó Eynal Gyógyfürdőről így szól: „Sok gyógyforrást láttam a világon és Anatóliában is. De egy olyat sem láttam, amilyen Eynal. Ehhez fogható sehol máshol nincs a világon.”

Eynal Gyógyfürdőben nagyon sok forrás van. Ezek egy része el is tűnik ott, ahol előtör. Hőmérsékletük eléri a 95 fokot. Ezeket a nép „a sátán forrásai”-nak nevezte el. A földrengések alatt néhány régi nagy forrás elveszett, helyükön új források keletkeztek. A környéken öt fő forrás található: „Szennyes mosására való forrás”, „Öblítésre használt forrás”, Férfi törökfürdő-forrás, Női törökfürdő-forrás és a „Veséből jövő forrás”. Ezeknek a forrásoknak alacsony az ásványianyagtartalma, vagyis oligometallikus források. Vegyületeikben bikarbonát, szulfát, nátrium és arzén található. Néhányban ezek mellett még metabórsav, fluor és bromid is található. A nők fürdőjének forrásában kalciumot találtak. Hőmérsékletük 43-83°C, radioaktivitásuk 13 eman, pH értékük 6.368.46 körül forog. Fürdőként mindenféle reumás, neuralgiás, neuritiszes, nőgyógyászati betegségekben, törések, ficamok esetén a másodlagos tünetek kezelésében segít. Bőrbetegségek esetén is ajánlott.

Az Eynal vidéki meleg vizes forrásokból nyert geotermikus energiával nem csak a gyógyfürdő gyógylétesítményeit fűtik, hanem a környéken található szállodák és panziók mellett a simavi otthonok és munkahelyek, melegházak fűtését is biztosítja. Az így nyert gőz hőmérséklete eléri a 163°C-ot. Sok ember azért látogat ezekbe a gyógyfürdőkbe, hogy kicsit eltávolodjon a városi forgatagtól, ugyanakkor az ide látogatók nagy részét továbbra is a gyógyulási szándékkal érkezők teszik ki. A gyógyforrások területén az első szálloda építése 1934-ben kezdődött és hamar nagy kapacitású hotellé nőtte ki magát. Az összesen 650 fekhellyel rendelkező panziókként használt szolgálati lakásokon kívül 2 szálloda is található itt.

III.1.2.7.6.2 Naşa Gyógyfürdő és Iszapfürdő

Simavtól 7 km-re északnyugatra a Simav-Bursa közötti főút mentén, Naşa falu közelében található. Az eynali forrásokat tápláló törésvonal a földalatti forrásokban gazdag Simavon is áthalad. Bikarbonátos vize jótékony hatású a szív- és érrendszeri megbetegedésekben, különösen az érszűkültre és magas vérnyomásra ajánlott. Naşa gyógyfürdője a bőrbetegségekre jótékony hatást kifejtő iszapfürdőiről is ismert. A fürdőkúra nagyon pozitívan hat a törések és ficamok másodlagos tüneteinek kezelésében. A Gyógyfürdőben egy kisebb vendéglátóegység található 13 szobával.

III.1.2.7.6.3 Çitgöl Gyógyfürdő

Simavtól 5 km-re északnyugatra a Simav-síkság szélén helyezkedik el. 1988-ban nyitotta meg kapuit, máig ugyanazok a források látják el vízzel. Nagy törökfürdővel és 32 szobás vendéglátóegységgel rendelkezik.

III.1.2.7.7 Emeti gyógyfürdők

Emet járás Törökország egyik leggazdagabb lehetőségekkel rendelkező járása. Az itt található gyógyvizes forrásokat nehéz számba venni. Gyógyvizei túlnyomórészt nátriumot és szulfátot tartalmaznak, radioaktív tulajdonságuk is van. Reumás betegségeknél ajánlják. Az emésztőszervi betegeknek és a keringési rendszer zavarainál nagyon hasznos. Emet gyógyfürdői közül elsősorban az Új törökfürdő, a Davutlar Gyógyfürdő, a Kaynarca Gyógyfürdő és a Zöld Gyógyfürdő a látogatók főbb célpontjai.

A Dereli Gyógyfürdők az Emetben található gyógyfürdők második nagy csoportjába tartozik. A járási központtól 27 kilométerre, az Emet-tavşanlı út mentén, Dereli településen található. Dereli törökfürdők néven is ismerik. Ezek a kénes ásványvizek csoportjába tartozó gyógyvizek nagy mennyiségben tartalmaznak szén-dioxidot. A máj, epehólyag, vesebetegségek, légzőszervi megbetegedések, szív- és érrendszeri panaszok, reumás betegségek, valamint mindennemű fájdalom és kellemetlenség esetén gyógyulást hoznak. A Dereli gyógyvizek közül a Derekeynağı Gyógyfürdő és a Çardakönü Gyógyfürdő a legjelentősebb. Egyszerű létesítményekkel rendelkeznek, ennek ellenére nagy népszerűségnek örvendenek. Az Emet gyógyvizes területek másodlagos célpontjai a Yukarı Yoncağaç gyógyvíz, Samrık Gyógyfürdő, Hamamköy Gyógyfürdő, Yeniceköy Gyógyfürdő, Mürdesenk ásványvíz, Hasanlar falu gyógyvize, Espehi gyógyvíz.

III.1.3 Kütahya közlekedése

Kütahya a szárazföldi- és vasútvonalak egyik csomópontjának számít. Az Eskişehir felől Belső-Anatóliáig húzódó főútvonal, a Kütahya-Afyon-Konya, a Kütahya-Afyon-İzmir, a Kütahya-Çanakkale-Balıkesir főútvonalaknak köszönhetően az ország mindegyik pontjával összeköttetésben van. Az utasszállítás a tartomány busztársaságaival és a szomszédos tartományok Kütahyán átmenő autóbusszaival történik. Az összes járás rendelkezik Kütahya központjába utasokat szállító autóbusszokkal. Kütahya Ankarától 311, Isztambultól 360, Izmirtől 334, Antalyától 364 kilométer távolságra fekszik.

Kütahya vasúton három különböző útvonallal áll összeköttetésben. Az Isztambul-Eskişehir-Ankara vasútvonal Eskişehirben elágazik és így ér Kütahyába. Kütahyából vasúton Afyonba és Konyába lehet utazni, valamint egy Kütahyából induló vonalon Tavşanlı-Balıkesir-Manisa-İzmirbe lehet eljutni. Az

Ankara-Izmir vasútvonal Kütahyától délre halad el, Dumlupınar járáson keresztül kapcsolódik a tartományhoz. A vasútállomás a városközpontban található, könnyen megközelíthető a városi autóbusszokkal. Az Eskişehir és Ankara közötti Nagy Sebességű Vonat (YHT) naponta tízszer közlekedik, Ankarából 2,5 óra alatt lehet eljutni Kütahyába (Ankara-Eskişehir 1,5 óra, Eskişehir-Kütahya 1 óra alatt). Az Eskişehir és Isztambul közötti YHT idei elindulásával összesen 2,5 óra alatt lehet majd eljutni Isztambulból Kütahyába (Isztambul-Eskişehir 1,5 óra, Eskişehir-Kütahya 1 óra). További vonatjáratok: Kütahya és Eskişehir vonalon napi 8 vonatjárat, Kütahya-Izmir vonalon napi 2 vonat, Kütahya-Konya vonalon napi 2 vonat, Kütahya-Adana vonalon napi két vonat, Kütahya-Izmir vonalon napi két járat, Eskişehir-Ankara vonalon napi 2 járat, Eskişehir-Ankara vonalon naponta 10 YHT vonat közlekedik.

A Nemzetközi Zafer Területi Repülőtér Kütahya központjától 41 km-re található Altıntaş járás határain belül helyezkedik el. Isztambulból és a Zafer Repülőtér között 8 induló és 8 érkező járat, összesen 16 járat közlekedik naponta.

III.2. Helyzetelemzés – PÉCS

III.2.1. PÉCS története

A rómaiak a vidék termékeny földjeit, bővizű folyóit és a Mecsek hegységnek köszönhetően könnyen védhető város adottságait felismerve telepedtek le a vidéken. A rómaiak által Sopianae-nak keresztelt Pécs városa rövid időn belül a vidék fontos kereskedelmi és közigazgatási központjává vált. A római korból fennmaradt lóherelevél alakú kápolnák alapján tudjuk, hogy Pécsen a rómaiak honosították meg a kereszténységet. Pécs jelentősége a középkorban épült öt templom (Quinque Ecclesiae) elkészülte után tovább növekedett. Miután 1009-ben István király püspökséget alapított itt, a város a bizánci kereskedelmi útvonal fontos állomáshelyévé lépett elő. A város falai, melynek nagy része máig megmaradt, az oszmánok 1543-as ostromakor nagyon rossz állapotba kerültek. Miután az oszmánok elfoglalták a várost, a helyi lakosságot kitelepítették és Pécsot saját közigazgatásuk és kultúrájuk szerint alakították át. Az oszmánok körülbelül 150 évig maradtak ezen a területen és számos emléket hagytak maguk után.

A történelem folyamán a város gazdasága a politikai változásokkal párhuzamosan fejlődött. Emellett a város földrajzi elhelyezkedése is jelentős szerepet játszott abban, hogy Pécs egy olyan multikulturális központtá váljon, ahol németek, horvátok, bolgárok és magyarok éltek egymás mellett. A német és cseh betelepülők által művelt borászat elterjedése nagyban hozzájárult Pécs fejlődéséhez. A 18. században szénlelőhelyet találtak a városban, ettől kezdve egészen a szovjet megszállás végéig a lakosság nagy része bányászattal foglalkozott. A piacgazdaságra való átállással egyidejűleg a város gazdasága 1990-től komoly változásokkal nézett szembe. Ettől kezdve a tudásintenzív üzleti szolgáltatásokat (TIÜSZ) képviselő négyes szektor vált jelentőssé. A város irodalmi, zenei és művészeti élete a szocialista korszakban is virágzott és számos művész élt, alkotott a városban. A 70-es, 80-as években sok múzeum nyitotta meg kapuit. A városban 1990-ben működő 14 múzeum országszerte ismert volt. Múzeumait, gyűjteményeit és kulturális életét tekintve Budapest után Pécs mindig az ország második legjelentősebb városának számított. Az 1367-ben alapított egyetem is jelentős szerepet játszott abban, hogy Pécs városa a történelem folyamán mindvégig kulturális központ lehetett. Több, mint 6.000 munkavállalójával a Pécsi Tudományegyetem

jelenleg is a megye legnagyobb foglalkoztatójának számít. Miután 1990-től a szabadpiacra való áttérés következtében nagyobb külföldi beruházók nélkül maradt a város, a gazdaságot próbálták kulturális alapokra fektetni, melyben az egyetem fontos szerepet játszott. Többek között a Pécsi Tudományegyetem közreműködésének köszönhető, hogy 2000-ben az UNESCO a Világörökségi Helyszínek közé választotta a Pécsen található Ókeresztény Sírkamrákat (Sopianae), valamint hogy Pécs 2010-ben Európa kulturális fővárosa lett.

2005-ben kezdődtek el az előkészületek annak érdekében, hogy a 2007-2013 közötti EU programokból Pécs városa is kivegye a részét. Ehhez a város fejlesztési stratégiáját a kultúra, egészség és környezet hármásában határozták meg. Számos belpolitikai vitát követően elindult a jelöltállítási procedúra, melyben Pécs összes állampolgára és az egyetem is kulcsszerepet vállalt. A folyamat eredményeképpen 2010-ben Pécs elnyerte az Európa Kulturális Fővárosa címet. A projekt első szakaszát úgy indították újtjára, hogy a városfejlesztés egészséges megvalósítása érdekében bevonhassák a munkába a helyi szellemi életet és tehetségeket, valamint biztosítsák a szociális integrációt is. A projekt eredeti célkitűzése a város gazdasági potenciáljának növelése, vonzerejének növelése turisztikai és a kulturális ipari szempontból. Az első szakaszban nagy hangsúlyt fektettek a gazdasági források fenntartható módon történő tervezésére és arra, hogy biztosítsák a város intellektuális kapacitásának részvételét a projektben.

III.2.2. Pécs gazdasága

Ahogy a fentiekből is kitűnik, Pécs gazdasága a mindenkori politikai összetevők hatása alatt formálódott. A szocializmus bukása után a helyi lakosság számára nehéz volt lépést tartani a közigazgatási és gazdasági rendszer hirtelen változásaival. A szocialista rendszerről a szabadpiacra való áttérés az ipari szektort komolyan érintette. Számos munkahely megszűnt, az állami gyárakat hamar privatizálták és eladták az állami ingatlanokat.

A hetvenes-nyolcvanas években nagy növekedésnek indult a bányászat, a lakosság nagy része a bányáiparban dolgozott. Míg 1980-ban 13.133 ember dolgozott a bányászatban, a szén gazdasági értékének esésével párhuzamosan 1990-re ez a szám 4.260-ra, 2005-ben 405-re esett vissza. 1987-ben végleg befejezték a bányászatot a városban, számos, a szektorban tevékenykedő vállalat bezárt. Sokan munkanélkülivé váltak, aminek következményeként a pécsi lakosok közül sokan más városokba költöztek.

A szocialista rendszer összeomlását követően, az 1990-es évek elején a köztulajdonok és állami vállalatok jelentős része a régi politikai elit kezébe került. A privatizáció folyamata Pécsen nem a termelési rendszer életben maradásának biztosítása, hanem az egyéni haszon érdekében valósult meg, ezért Pécs súlyos gazdasági válsággal találta szembe magát.

Az ipari szektor hanyatlásával egyidejűleg kezdett fellendülni a szolgáltatóipar. Azonban a Pécsre érkező külföldi befektetők többsége az alacsony ingatlanárak miatt az ingatlanpiacon találta meg a számítását. A régi hagyományos munkahelyek helyét az új kiskereskedelmi láncok vették át. Bár arányaiban csökkent a gépgyártás, a szektor foglalkoztatottainak számában 2012-ig nem történt nagy visszaesés.

2008-2011 között a nyilvántartott vállalatok 84%-a a szolgáltatóipari szektorban, 10%-a az ipari szektorban, 5-6%-a a mezőgazdaságban tevékenykedett. Ennek 1%-át alkották az ipari szektorban

működő bányászati vállalatok, míg más gyártási területek 40%-át. Ennek a számnak kb. 60%-át teszi az építőipari szektor.

Bár 2008-2011 között a szolgáltatóipar nagy részét az ingatlanpiac tette ki, mégis azt látjuk, hogy a szolgáltatóiparon belül megnövekedett a szakmai, tudományos és technikai tevékenységeket folytató vállalatok száma (20%). Ebből 1% a vendéglátás, 7% művészeti, szórakoztatóipari és rekreáció, 8% az oktatási területeken működő vállalatok aránya. 2017-re pedig azt tapasztaljuk, hogy az ingatlanpiacon nyilvántartott vállalatoknak csak 10%-a működik aktívan, ugyanakkor a szakmai, tudományos és technikai tevékenységek és oktatás szektorokban működő aktív vállalkozások száma növekedett és elérte a 70%-ot.

A 80-as, 90-es évek gazdasági válságát követően egy külföldi függés vette kezdetét a kereskedelmi életben, ugyanakkor a kiskereskedelmi láncok biztosították a helyi lakosság adaptálódását az új gazdasági feltételekhez. Az EU központú fejlődési stratégia keretein belül fejlődési irányvonalában Pécs egy tudásra és kultúrára támaszkodó gazdasági modell alkalmazásába kezdett. Különösen 2007-től kezdve a tudásintenzív üzleti szolgáltatásokat (TIÜSZ) képviselő négyes szektor vált jelentőssé.

III.2.2.1. Pécs, mint Európa Kulturális Fővárosa és a gazdaság lokalizációja

Az Európa Kulturális Fővárosa Projektnek két fő célkitűzése volt. Az első a kulturális gazdaságon keresztül a helyi fejlődés biztosítása. A másik cél így fogalmazható meg: erőteljes együttműködés létrehozása Közép- és Dél-Európa lehető legtöbb országával (Magyarország, Románia, Szerbia, Montenegró, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Szlovénia és Olaszország).

Pontokba foglalták össze a kulturális gazdaság megerősítése érdekében elvégzendő beavatkozásokat:

- ✓ A városi infrastruktúra fejlesztése kulturális rendezvények és azok külső elérhetőségének biztosítása céljából
- ✓ A turizmus felélesztése és a gazdaság rendbetétele a kulturális ipar és az információtechnológia fejlődésén keresztül
- ✓ Nagy léptékű infrastrukturális projektek, a városi „kollázst” alkotó különböző kerületek megújítása, integrációjuk biztosításán keresztül a szociális fejlődés serkentése.

Az Európa Kulturális Fővárosa Projekt törvényes alappilléret az 1622/2006 számú Bizottsági határozat alkotja. Ezen határozat alapján a kulturális programok 2 alapösszetevőből kerültek összeállításra: a nemzetközi együttműködés gyorsítását, a kulturális sokféleség előtérbe helyezését és az európai kultúra közös jellemzőinek hangsúlyozását előírányzó „Európai dimenzió”, valamint a helyi lakosság Projektben való részvételét és a Projekt eredményei fenntarthatóságának biztosítását előírányzó „Város és lakosság” összetevők.

Az Európa Kulturális Fővárosa Programra való jelentkezés ötlete a civil szervezetek vezetőinek fejében született meg, akik felismerték a civil részvétel és a civil társadalom szerepének fontosságát a város felemelkedésében. Később Pécs önkormányzata is támogatta az elképzelést. Ezzel összefüggésben hozták létre a Pécs 2010 Igazgatóságát, mint olyan tág platformot, ahol tulajdonságaik és tehetségük alapján biztosítják az egyének részvételét, sőt, a döntéshozatali folyamatokban is lehetőségeket biztosítanak nekik a szerepvállalásra. Pécs esetében azt láthatjuk,

hogy egyre jobban tudatosodott a helyi lakosságban, hogy ők maguk is milyen fontos szerepet töltenek be a kultúra szociális és gazdasági dinamikájában. Ezután a projekt felé is egyre nagyobb érdeklődéssel fordult mindenki.

Az Európa Kulturális Fővárosa Programot 5 alap infrastrukturális projekt keretében alkalmazták:

- ✓ Kodály Központ (hangverseny- és konferenciaterem)
- ✓ Zsolnay Kulturális Negyed
- ✓ Nagy kiállítótér
- ✓ Megyei Könyvtár
- ✓ Tudásközpont létrehozása, a közterek és parkok felújítása

Ezen beruházásokat hosszútávon a város legfontosabb feladatának tekintették, ezért az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERDF) támogatásával nagyjából 140 millió Eurót különítettek el ezek megvalósítására. A pályázatban meghatározott projektek közül egyedül a „Nagy kiállítótér” projektjében történtek változások a megvalósítás során. Az a döntés született, hogy a Nagy kiállítótér létrehozása helyett előnyösebb a múzeumok nagy részének is helyt adó utcában található kulturális létesítmények felújítása. A Megyei Könyvtár és a Tudásközpont az előirányzott határidőre elkészült, a Kodály Központ 2010-ben, míg a Zsolnay Kulturális Negyed munkálatai 2011-ben fejeződtek be.

A közterületek és parkok megújítása a projekt egyik kulcsfontosságú része volt. A városközponton kívül eső területeknek a központtal való összekötésének biztosításával növekedett a helyi lakosság életminősége. A város szerkezete egy nyugatról keletre húzódó kulturális tengely alapján került újratervezésre. A délen fekvő Zsolnay Vilmos utcát és az északi Felsővámház utcát új projektek segítségével összekötötték egymással. A Zsolnay Vilmos utca, a Megyei Könyvtár, a Kodály Központ és a Balokány park teljes megújulása a Zsolnay kerületben élő cigány lakosság életminőségének pozitív változását tette lehetővé. Ugyanakkor a Felsővámház utca rekonstrukciója nem készült el teljesen, emiatt Pécs északi részén továbbra is nagy a szegénység.

III.2.2.1.1. Kulturális gazdaság

Az ENSZ szerint a kulturális gazdaság területéhez tartozik minden alkotóművészet és előadóművészet, kulturális örökség és egyéb kulturális tevékenységek. A kulturális gazdaság részeként értelmezhető a művészet, irodalom, zene, építészet, média, reklám, értékesítési és kommunikációs szolgáltatások, kiadók, zene- és filmipar, szoftveripar, divatipar, dizájn és építészet, felsőoktatás és akadémiai kutatások is.

Magyarország az antik könyvészet, bőrművesség, fazekasság és más hagyományos művészeti ágak területén nagy hagyományokkal rendelkezik. Az országban számos egyetem és kutatóintézet működik, melyek a tudásgazdaság és alkotás alapjait szolgálják. A 2005-ös WIPO jelentés szerint 2002-ben a szerzői jog alapú összes szektor a hozzáadott érték szempontjából az ország gazdaságának 6,67%-át alkotta. Ugyanakkor a tudásgazdaságról végzett nemzetközi összehasonlítások alapján is jelentősnek tekinthető arány elérésében Budapestnek fontos szerepe van. Az ország többi részében az alkotóipar termelési szintje meglehetősen alacsony. Ha innen nézzük, Pécs szerencsésnek érezheti magát abban, hogy a Pécsi Tudományegyetem jóvoltából fejlődik az alkotó- és kulturális ipar a városban.

A „Pécs alkotóiparának helyzete” című 2010-es Alkotó Városok Jelentése szerint a városban tevékenykedő alkotó vállalatok a Pécsen tevékenykedő összes vállalat 4%-át teszik ki. Számszerűen a majdnem 800 nyilvántartott vállalat több mint 50%-a a művészet, kézművesség, előadóművészet és építészet szektorban tevékenykedik. Az „Egyéb alkotó vállalkozások” szektorban nyilvántartott vállalatok között legkisebb aránnyal a „szoftver és szórakoztatóipar” képviselteti magát (1,4%), míg 4,8%-ot tesz ki a filmkészítés és mozi szektor, 7,3%-ot a múzeumi és művelődésszervezési szektor.

Ugyanakkor ha megnézzük ezen szektoroknak a foglalkoztatottsághoz való hozzájárulását, látható, hogy a művészetek, kézművesség és előadóművészet szektorokban tevékenykedő cégek nagyrészt kisebb vállalatok vagy személyes vállalkozások, emiatt az ebben a szektorban dolgozók száma alacsony. Másfelől a szektorban kisebb értéket képviselő szoftver és szórakoztatóipar, dizájn és építészet szektorokban dolgozók száma meglehetősen magas. Az alkotó területeken nyilvántartott vállalatok számával kapcsolatos adatok habár 2011-ben a 2010-es évhez képest 6,5%-os növekedést mutattak, a foglalkoztatottság arányában és a bruttó nemzeti össztermékhez való hozzájárulás szempontjából nem elegendők ezek az adatok.

III.2.2.1.2. Turizmus

A turisták számának vizsgálatakor 2001 és 2011 között 37,1%-os arányú visszaesést tapasztalunk. 2010-ben az ide érkező turisták száma 2009-hez képest 26%-kal nőtt, 2010 és 2011 között 20,3% volt a visszaesés. A Pécsre érkező turisták által a városban eltöltött vendégéjszakák száma is kevésnek bizonyult. A városban turisták által eltöltött vendégéjszakák száma 2001 és 2011 között 34,1%-kal csökkent, 2010-ben pedig 2009-hez képest 27,8%-kal, 2010-ről 2011-re 18,1%-os arányban történt visszaesés.

A nemzetközi turizmus Pécs gazdaságára kifejtett hatásainak értékelésekor láthatjuk, hogy a külföldi turisták aránya mindig 30% alatt volt. Ebben az arányban bár 2009-ben 72,6%-os növekedés történt, 2010-ben az összes turistából még mindig csak 28%-ot alkották a külföldi turisták. Emellett 2011-ben a külföldi vendégek aránya 2010-hez képest 28,8%-kal csökkent. A nemzetközi turizmusban 2010-ben a városban eltöltött turisztikai célú éjszakák száma 2009-hez képest 76,3%-kal növekedett. 2010 és 2011 között mégis újra 25,7% arányú visszaesés történt.

Bármennyire is nem történt szembeötlő változás sem a turisták számában, sem a turisták által a városban eltöltött vendégéjszakák számában, a bruttó nemzeti össztermékben a turizmus szektor arányának az elmúlt tíz évben 15%-kal való növekedését figyelhetjük meg. 2018-ra a belföldi látogatóknál 182 238 éjszakát, a külföldi turistáknál 63 702 Pécsen töltött vendégéjszakát regisztráltak. Egyes különleges napokon a Pécsre érkező külföldi turisták számában kiugró növekedést tapasztalhatunk. Például 2017-ben az 1367-ben megalapított Pécsi Tudományegyetem alapításának 650. évfordulója magas részvétellel zajlott, így ebben az évben a városba érkező turisták száma 70-75%-kal növekedett (94 747 helyi és 25 900 külföldi turista). A külföldi turisták nagy része a közeli országokból érkezik, mint Németország, Szerbia, Horvátország. A környéken található 8000 történelmi és turisztikai pontot magába foglaló, 5 nyelven elérhető mobil térképpaplikáció vélhetően hozzájárult a turistaszám növekedéséhez.

A magyarországi turisztikai tevékenységek az 1981-ben Budapesten megalakult turistairodával indultak meg. Bár Pécsen 1993-ban megnyílt az első turistairoda, a 2000-es évekig nem figyelhetünk meg komolyabb fejlődést a turizmusban. Úgy tűnik, a 2010-es év fordulópont volt Pécs életében.

Nem csak a turizmus infrastruktúráját illetően, de a turisztika vezetésének országszerte történő intézményesítése tekintetében is tapasztalt változás nagyban hozzájárult Pécs turisztikai potenciáljának növeléséhez. Jelenleg Pécsen 6 négycsillagos és 18 háromcsillagos szálloda található. A nagyvárosokban található nagy szállodáknak 2009 óta az EU által lefektetett szabványokhoz (www.hotelstars.eu) kell igazodniuk. A 270 paragrafust tartalmazó szabványt 17 EU-s tagállamban alkalmazzák. A kisebb településeken (falvakban és kisvárosokban) az EU csillagos rendszere helyett egy országos minősítési rendszer van használatban. E rendszerért a 239/2009.X.20. számú Kormányrendelettel megalakított Magyar Falusi Turizmus Egyesület (FATOSZ) elnevezésű szakmai szervezet felel (Napraforgó Minősítési Rendszer). Az IRÁNY PÉCS, az EU Adakozó Programja keretein belül kiépített PÉCS Turisztikai Egyesület, valamint a 2030-ig alkalmazandó turisztikai stratégiákat kidolgozó Magyar Turisztikai Ügynökség tagja.

Számos turisztikai vonzerővel rendelkező helyszín az Európa Kulturális Fővárosa Projekt keretein belül készült el. Pécsen számos park, hangversenytér, múzeum, sportközpont (vízisí, wakeboard, running track, strandröplabda, strandfoci, *hiking on a nature trail*, outdoor fitness felszerelések, playground) található.

Kütahyához hasonlóan Pécs is sokféle turisztikai lehetőséggel rendelkezik. A környéken található termálvizeknek (Harkány, Szigetvár, Komló-Sikonda, Magyarhertelend, Siklós) köszönhetően az egészségturizmus, a Mecsek és a Villányi-hegység valamint a Duna miatt a sportturizmus, a szőlővidék és jellegzetes konyhájának köszönhetően a gasztronómiai turizmus is erősíti a turisztikai potenciált.

A Pécsre érkező turisták nagy része a közepes jövedelemmel rendelkezők csoportjából való. Emiatt a turisztikai tevékenységek után szedett adó (1,5 Euró/fő/éjszaka – 400 Ft/fő/éjszaka) meglehetősen alacsonyra van beállítva. A magasabb jövedelmi szintű turisták azért nem részesítik előnyben Pécsét, mert nincs a közelben repülőtér és a város nem rendelkezik 5 csillagos szállodával. Amennyiben e kettő problémára megoldás születne, az vélhetően mind a konferenciaturizmus fellendülését, mind a Pécsre látogató külföldi turisták számának növekedését is elősegítené.

III.2.3. Pécs közlekedése

Bár az ez irányban tett legnagyobb beruházás első szakaszát 2006-ban befejezték, csak 2010-ben készült el teljesen az M6-M60 autópálya. A Duna folyó mentén haladó autópályát Pécs 10 folyosónak nevezik. A TEN folyosó Boszniával köti össze Budapestet. Ebben az értelemben a Pécs10 folyosó a szomszédos országokkal való együttműködés növelésében és a város térségi átalakulásában is fontos szerepet játszott. Ezen okokból kifolyólag kijelenthetjük, hogy az Európa Kulturális Fővárosa Projekt szempontjából jelentős beruházás volt az autópálya megépítése.

IV. ELEMZÉSEK

IV.1 Kütahya és Pécs összehasonlító elemzése

Hogy az ez után következő SWOT elemzés című rész áttekinthető legyen és elegendő információ alapuljon, elkészítettük Kütahya és Pécs összehasonlító elemzését. Amennyire lehetséges volt, igyekeztünk ezt az elemzést számszerű adatokkal alátámasztani. A táblázatban látható adatokat közvetlenül a partnerszervezetek biztosították számunkra, és a városok jelenlegi helyzetét tükrözik.

	PÉCS	KÜTAHYA
Népesség	A 365 726 lakosú Baranya megyében található Pécs városának lakossága 156 649. A 2011-2015 időszakban a lakosság száma 1.65%-os csökkenési hajlandóságot mutat.	Kütahya tartomány lakossága , járásait is beleértve 577 941, a népesség 64%-faluban él. Kütahya városának lakossága 266 784. Kütahya népességnövekedésében komoly visszaesés mutatkozik. 2018 óta Kütahya lakossága 0.99 %-kal nőtt.
Az oktatás helyzete	A 65 év feletti korosztály tagjainál az írástudatlanság aránya 1%-os. A lakosság 19%-a nyolc osztályos végzettséggel rendelkezik A lakosság 26%-át teszi ki a gimnáziumot, 24%-át a szakközépiskolát végzettek. A felsőfokú végzettségűek aránya kb. 23%.	A lakosság 5,7%-a csak írni-olvasni tud, általános nincs iskolai végzettsége. A munkaképes korú népesség 59.8%-át alkotják a gimnáziumnál alacsonyabb végzettségűek. Ha azt nézzük, hogy Törökország egészében ez az arány 44%, akkor a kütahyai lakosság iskolázottsága a törökországi átlag alatt van. A népességnek csak 20%-a rendelkezik gimnáziumi vagy azzal egyenértékű végzettséggel, 8,1%-a felsőfokú végzettségű. Kütahya tartományban az átlagos középszintű iskolázottság növekedése lassabb a törökországi növekedés sebességénél, ugyanakkor a szakközépiskolai és technikumi végzettség arányának növekedése gyorsabb a törökországi átlagnál. A nők körében a végzettség hiánya sokkal nagyobb arányú, mint a férfiaknál. Az írástudatlanok 82%-a, míg a végzettséggel nem rendelkezők 67%-a nőnemű.
Foglalkoztatottság és munkanélküliség	Pécsen a munkanélküliség aránya 3,4%. 2016 óta 67.036 fő dolgozik. Ebből a számból 36.129 fő teljes munkaidejű munkavállaló. 2016-ben 4839 fő volt munkanélküli. 2016 óta a gazdasági életben elhelyezkedők száma 149 940.	2011-es adatok alapján a 4.7%-os munkanélküliségi arány 2019-ben 7.4%-ra növekedett. Ugyanakkor egész Törökországra nézve a munkanélküliség aránya 13%, ebből kiindulva Kütahya továbbra is a legalacsonyabb munkanélküliséggel rendelkező tartománynak számít. Kütahyában a munkaerőrésztétel aránya 50,2%-os, ami magasabb a törökországi 45%-os aránynál.

<p>A foglalkoztatottság eloszlása szektorok szerint</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A dolgozó népesség szektorok szerinti megoszlása Baranya megyében a következőképp alakul: • mezőgazdaság 5% • ányászat 2% • echnika és tudomány 10% • ivatali és szolgáltató 10% • özigazgatás és biztonság 5% • ktatás 11% • gészségügy 3% • zórakoztatóipar 7% • pítőipar és ingatlanpiac 11% • Informatika 14% • Kultúra és művészet 12% • par 10% 	<p>A legtöbb munkavállalóval rendelkező szektor 29,5%-kal a gyártás. A gyártási szektor 21,4%-át teszi ki a kis- és nagykereskedelem, ezt követi a bányászati szektor 16,9%-kal.</p>
<p>A kreatív szektorban tevékenykedő cégek munkaterületei</p>	<ul style="list-style-type: none"> • művészet és színpadi művészet (183 vállalat) • kulturális kereskedelem (122 vállalat) • média, nyomda és kiadás (183 vállalat) • vizuális és audio (53 vállalat) • reklám (109 vállalat) • művészet, kézművesség, vizuális művészetek (277 vállalat) • számítógépes programozás, információs és kommunikációs technológia (92 vállalat) • múzeum, kiállításszervezés (103 vállalat) • építészet (366 vállalat) • dizájn (81 vállalat) • zeneipar (4 vállalat) • kulturális örökség (30 vállalat) 	<ul style="list-style-type: none"> • A majolika, kerámia és porcelán szektorokban a Kereskedelmi és Iparkamaránál illetve a Majolikaművesek Kamarájánál legalább 67 tag szerepel a nyilvántartásban. Ha ehhez hozzáadjuk az egyes vállalatok kirendeltségeit is, 91-re emelkedik ez a szám.
<p>A nők részvétele a gazdaságban</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A női népesség 39%-a vesz részt a gazdasági életben, ebből csak 33% dolgozik Baranya megyében. • A dolgozó lakosság 47%-a nő. 	<ul style="list-style-type: none"> • Törökországban a nők foglalkoztatottságban való részvétele 26%-os, Kütahyában az arány csak 18%. • Még kisebb azon munkahelyek aránya az összes szektor cégei között, melyek nagyobb hangsúlyt fektetnek a női munkavállalókra. Például az egészségügy és szociális szolgáltatások szektor munkahelyei - ahol a munkavállalók 3/5-e (61%) nő - csak 2%-át teszi ki az összes munkahelynek. Ugyanígy az oktatási szektor – ahol a munkavállalók egyharmada nő – munkahelyei az összes munkahely 3%-át adja, míg az összes munkahelyből 2% a pénzügyi és biztosítási szektor, ahol a munkavállalók 29%-a nő. • A férfi lakosság 24%-a, a női lakosság 76%-a dolgozik a gyártásban. A második uralkodó szektorban, a kereskedelemben hasonló a helyzet. A férfi munkavállalók 82%-a, a női munkavállalók 18%-a dolgozik a kereskedelemben. Az összes munkavállalót nézve harmadiknak számító bányászatban a férfiak 98%-os

		<p>arányával szintén harmadik. A nőknél harmadik helyen az egészségügy és a szociális szolgáltató tevékenységek szektora áll.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az összes munkavállaló 18%-át képviselik a nők. Az irodai és személyzeti munkákban dolgozó alkalmazottak 28%-a nő, míg a hivatásos szakmacsoportban dolgozók 32%-a nő. Ezzel ellentétben a vezetői szakmacsoportban dolgozók 14%-a, míg a technikusok, szerelők és más segédszakmákban dolgozók 10%-a nő.
Vállalatok helyzete	<ul style="list-style-type: none"> • 2014-ben a nyilvántartott vállalatok száma 25.411. Ugyanebben az évben a megszűnt vállalatok száma 1.626 volt. 	<ul style="list-style-type: none"> • A tartományban alapított mind a 339 kereskedelmi vállalattal szemben 109 vállalat szűnt meg. A cégek esetében minden 109 újonnan megalakult cég mellett 18 cég szűnt meg.
Be- és kivándorlás ereje	<ul style="list-style-type: none"> • 2017-ben 7.593 személy költözött el Pécsről. Ugyanebben az évben a Pécsre költözők száma 7.226 volt. 	<ul style="list-style-type: none"> • A kivándorló lakosság legnagyobb részét a 20-24 év közötti korosztály alkotja. A tartomány munkaerőpiacához hozzájáruló népesség elvándorlása negatívan hat Kütahya gazdaságára.
Teljes terület	<ul style="list-style-type: none"> • 4.430 km² 	<ul style="list-style-type: none"> • 2.484 km²
Stratégiai terület	<ul style="list-style-type: none"> • Pécs • Harkány • Szigetvár • Mohács • Siklós • Villány 	<ul style="list-style-type: none"> • Kütahya városa • Tavşanlı • Simav • Gediz • Emet • Altıntaş • Domanıç • Hisarcık • Aslanapa • Çavdarhisar • Şaphane • Pazarlar • Dumlupınar
Történelmi és kulturális központok (Mivel tulajdonnevek, nem fordítottuk le)	<ul style="list-style-type: none"> • Zsolnay Kulturális Negyed (Gyugyi-gyűjtemény, Rózsaszín gyűjtemény, A Zsolnay család- és gyártörténeti kiállítás, m21 Galéria, Bóbita Bábszínház, Labor – Interaktív Varázstér, Látvány-manufaktúra, E78, Pécsi TE Művészeti Kara, 1861 Kesztyűmanufaktúra, Zsolnay Mauzóleum) • Kodály hangversenyterem • Művészet és Irodalom Háza • Pécs Galéria • Középkori Egyetem • Cella Septichora Látogatóközpont (UNESCO világörökség) • Ókeresztény Mauzóleum (UNESCO világörökség) • Székesegyház (katolikus) • Püspöki palota • Barbakán – előretolt kapuerőd • Püspökkert 	<ul style="list-style-type: none"> • Aizanoi antik város (Çavdarhisar I.u. 117-138) • Kütahya Frígia völgyei (Fríg völgy I.e. 900-600) • Kütahya vára (Bástya 5. század) • Yeni Mahalle bizánci ortodox templom • Ulu Dzsámi (I. Bajezit uralkodása idején épült, 1381-1384) • Mevlevikolostor Keringő Dervisek Dzsámija (14. század) • Saray Dzsámi (Hisarbeyoğlu Mustafa Dzsámi) • Zöld Dzsámi (Hidszra 1321/1905-6) • Karagöz Ahmet Paşa Dzsámi • Takvacılar Dzsámi (Hidszra 782-803/1381-1402) • Kurşunlu Dzsámi (1377) • Arslanbey Dzsámi, Meydan Dzsámi (15.yüzyıl eseri)

	<ul style="list-style-type: none"> • Kőtár • Püspöki kincsek • Magtár Látogatóközpont • Püspöki borospince • Gázi Kászim Pasa mecset • Belvárosi Plébániatemplom (katolikus közösség) • Jakováli Hasszán pasa dzsámija (muszlim közösség) • Idrisz baba türbéje • Memi pasa fürdőjének romjai • Lyceum templom (katolikus) • Pálos templom és kolostor • Gyertyaszentelő Boldogasszony Templom (Török dzsámi) • Havihegyi kápolna (katolikus) • Zsinagóga (zsidó) • Klimó Könyvtár (Klimó György püspök régi könyvgyűjteménye) • Janus Pannonius Múzeumok: Zsolnay, Csontváry, Vasarely, Schaár Erzsébet, Amerigo Tot, Modern Magyar Művészeti Galéria, Természettudományok, Történelem, Néprajz, Múzeum Galéria) 	<ul style="list-style-type: none"> • Lala Hüseyin Paşa Dzsámi (16. század, Szinán építésmester munkája) • Balıklı Dzsámi (II. Gijászeddin Kejhüszrev idején, İmadüddin Hezar Dinari 1236) • Çinili Dzsámi (Neyzen Ahmet Yakupoğlu festő készítette 1973-ban) • Yoncalı Alaaddin Keykubat Dzsámi (I. Aláeddin Kejkubád részére, 1233) • Kaditler Dzsámi (Hidzsra 1251/1835/36) • Hıdırlık Mecset (1243-1244) • Aşağı Kale Mecset • Rüstempaşa Medresze (16. századi munka) <p>Múzeumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kossuth Lajos Múzeum (Magyar Ház, a 19. századi magyar szabadságharc vezetőinek egyikét, Kossuth Lajost (1802-1894) családjával és 56 fős emigráns csoportjával 1850-1851 között Kütahyában látták vendégül, ebben az épületben írta meg a Magyar Alkotmány tervezetét.) • Kütahya Várostörténeti Múzeum (1912) • Városi Geológiai Múzeum (A műemlék épület régen fürdőként volt használatban, majd a restaurálás során múzeummá alakították.) • Sitki Olçar Majolikamúzeum • Vacidiye Medresze (Kütahyai Régészeti Múzeum - A medresze épületét 1314-ben a germiján uralkodó, Umur bin Savcı építtette. A Régészeti Múzeum egyik legkiemelkedőbb darabja az Amazonok szarkofágja) • II. Yakup Bey Népkonyha (Kütahyai Majolikamúzeum- Törökországban az első és egyetlen majolikamúzeum. A II. Yakup Cselebi germiján bég (1387 -1429) által 1411-ben építtetett népkonyhából, medreszéből, mecsetből, könyvtárból és fürdőből álló épületkomplexum népkonyha és türbe részét a Kulturális és Turisztikai Minisztérium majolikamúzeumként restaurálta, 1999-ben nyitotta meg kapuit) • Evlija Cselebi Múzeum (Kütahya világhíres utazója, a tudós, történész, író és néprajztudós Evlija Cselebi (1611-1683) szülőházát a kütahyai önkormányzat és a Kütahya Evlija Cselebi Kulturális Szolgáltató és Műemlékharbantartó Egyesület támogatásával Evlija Cselebi nagyapja, Kara Ahmet Bey türbéje mellett építették újra.) <p>Türbék (síremlékek):</p>
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Paşam Sultan Türbe • Hayme Ana Türbe • Dede Bali Türbe • Şair Şeyhi (Orvos Sinan) Türbe • Ana Sultan Türbe • Paşam Sultan Türbe • Celaleddin Çelebi Türbe • Sunullah Gaybi Türbe • Kara Ahmed Bey Türbe • Şeyh Buhari (Gümüşeşik Türbe) <p>Konakok (villák):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Molla Bey Konağı • Germiyanlılar Konağı • Vakıf Konağı • Lalezar Konağı • Keller Konağı • Hocazade Nuri Bilge Konağı • Defterdar Konağı • Hükümet Konağı <p>Hamámok (törökfürdők)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yoncalı Alaaddin Hamamı
<p>Restaurált kulturális és történelmi helyszínek</p>	<p>Zsolnay Kulturális Negyed</p> <p>A gyár épületei új funkciókban:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikorski-ház – Gyógyi-gyűjtemény (magán porcelángyűjtemény) • Lakóépület – Bóbita Bábszínház • Korábbi gyárépület – 1861 Kesztyűmanufaktúra • Tenispálya – Rekreációs park: falmászás, játszótér • A Zsolnay-gyár udvara – Pirogránit tér: háttérzene • Munkásszálló – Vendégház <p>Püspöki terület</p> <ul style="list-style-type: none"> • Székesegyház és a tornyok felújítása • A Püspöki Palota keleti szárnya látogatható • Székesegyház terének felújítása • A Gázi Kászim Pasa mecset felújítása • Magtár Látogatóközpont – nyilvános WC, kávézó, konferenciaterem, irodák • Püspöki pincészet • Kincstár • Kőtár • Az Aranyos Mária kápolna Pécsen a középkori egyetem egy részét képezte • Középkori egyetem 	<p>Dzsámik és mecsetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulu Dzsámi • Mevlevikolostor Kerengő Dervisek Dzsámija • Saray Dzsámi • Yeşil Dzsámi • Karagöz Ahmet Paşa Dzsámi • Takvacılar Dzsámi • Kurşunlu Dzsámi • Arslanbey Dzsámi • Lala Hüseyin Paşa Dzsámi • Balıklı Dzsámi • Çinili Dzsámi • Yoncalı Alaaddin Keykubat Dzsámi • Kaditler Dzsámi • Hıdırlık Mecset • Aşağı Kale Mecset • Rüstempaşa Medresze <p>Múzeumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kossuth Lajos Múzeum (Magyar Ház) • Kütahya Várostörténelmi Múzeum • Városi Geológiai Múzeum • Sitki Olçar Majolikamúzeum • Vacidiye Medresze (Kütahyai Régészeti Múzeum)

	<ul style="list-style-type: none"> • Püspökszentlászlói kastély és arborétum • Máriagyúdi Zarándoktemplom – Látogatóközpont • <p>Kodály Központ (Hangversenyterem)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pannon Filharmonikus Zenekar • Konferenciatermek • Hangversenytermek <p>Megyei Könyvtár és Tudásközpont – PTE Könyvtár</p> <p>Közterületek és parkok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Széchenyi tér – fesztiválhelyszín • Sétálóutca – fesztiválhelyszín • Uránváros – Pécs város nyugati része • Tettye területe – rekreációs területek, túraútvonal, Szathmáry püspök palotájának romjai (derviskolostor) • TV-torony – A Misina-tetőn található épület 191 méter magas (Mecsek hegység) <p>Központi Wakeboard Park, Pécs</p> <p>7632 Pécs, Tüskésréti-tó</p> <p>http://www.centralwake.hu/hu/kapcsolat https://www.facebook.com/centralwake</p>	<ul style="list-style-type: none"> • II. Yakup Bey Népkonyha (Kütahyai Majolikamúzeum) • Evliya Çelebi Múzeum <p>Türbék (síremlékek):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paşam Sultan Türbe • Hayme Ana Türbe • Dedeberi Türbe • Şair Şeyhi (Orvos Sinan) Türbe • Ana Sultan Türbe • Paşam Sultan Türbe • Celaleddin Çelebi Türbe • Sunullah Gaybi Türbe • Kara Ahmed Bey Türbe • Şeyh Buhari (Gümüşeşik Türbe) <p>Konakok (villák):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Molla Bey Konağı • Germiyanlılar Konağı • Vakıf Konağı • Lalezar Konağı • Keller Konağı • Hocazade Nuri Bilge Konağı • Defterdar Konağı • Hükümet Konağı • Germiyan Sokağı
Parkok, kirándulóhelyek, sétaútvonalak (Mivel tulajdonnevek, nem kerültek lefordításra)	<ul style="list-style-type: none"> • Szent István tér • Püspökkert • Barbakán kapuerőd • Nyugati várfalsétány • Északi várfalsétány • Köztársaság tér • Kálvária dombi séta • Tettye dombi séta • Zsolnay Negyed sétaútvonal • Számos túraútvonal a Mecsekben (Pl. a sárga háromszög jelzésű útvonal a Pálos monostortól a TV-toronyig tart) • Mecsextrém kalandpark (Árpádtető – Mecsek) 	<ul style="list-style-type: none"> • Városi Park • Şehzadeler Park Piknikezőhely és Kirándulóhely • Yaşam Parkı Piknikező- és Kirándulóhely • Kent Ormanı Piknikező- és Kirándulóhely • Çamlıca Piknikező- és Kirándulóhely • Yoncalı Piknikező- és Kirándulóhely • Enne Barajı Kirándulóhely • Regülatör Kirándulóhely • Porsuk folyó Kirándulóhely • Kütahya Városi erdő • Murat Dağı Kirándulóhely • Gölcük Yaylası Kirándulóhely • Ilıcaksu (Sarıköz) Kirándulóhely • Frig túraútvonal
Sporolási lehetőségek	Waveboard, szörfboard, trekking-útvonalak, strandröplabda, strandfoci, hegymászás, kültéri sportok, testépítés, felszerelt edzőtermek	Labdarúgás, röplabda, kézilabda, tenisz, kosárlabda, trekking, természetjárás, futás, kültéri fitnessz, paintball, lovaglás, súlyemelés, íjászat, néptánc
Termálturisztikai régiók	<ul style="list-style-type: none"> • Harkány • Szigetvár • Komló-Sikonda 	<ul style="list-style-type: none"> • Yoncalı Kaplıcaları Turisztikai Központ • Ilıca Kaplıcaları Turisztikai Központ • Tavşanlı Göbel Turisztikai Központ

	<ul style="list-style-type: none"> • Magyarhertelend • Siklós 	<ul style="list-style-type: none"> • Emet Dereli • Yenice Turisztikai Központ • Simav Eynal, • Çitgöl Turisztikai Központ • Naşa Turisztikai központ • Gediz Murat Dağı Termál Turisztikai Központ • Gediz Ilıcasu Termál Turisztikai Kp. • Hisarcık Esire Termál Turisztikai Kp.
<p>Szállodák és egyéb szálláslehetőségek (nem fordítottuk le, mivel tulajdonnevek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adele Boutique Hotel**** • Boutique Hotel Sopiana**** • Corso Hotel Pécs**** • Hotel Millennium**** • Diana Hotel*** • Hotel Makár Sport & Wellness**** • Hotel Laterum**** • Hotel Arkadia****+ • Hotel Palatinus City Center***superior • Hotel Therapia***superior • Hotel Fenyves Panoráma*** • Hotel Aranyhajó Fogadó*** (Closed until 2020) • Hotel Barbakán*** • Hotel Central*** • Kálvária-Rác Hotel*** • Ágoston Hotel*** • Fordan Hotel*** • Színbád Hotel*** • Hotel Kőnig*** (renovation) • Szent György Fogadó*** • Napraforgó Wellness Ház és Panzió*** • Bagolyvár Fogadó*** (pension) • Berg Toboz Panzió*** (pension) • Retro Panzió*** <p>Panziók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lenau Ház (pension) • Angelica Apartman • Lyceum Apartman • Apáca Apartman • Barária Apartman • Centrum Apartmanhotel • Hungária Apartmanház • Marci Villa • Masi Apartman • Marilyn City Center Apartman • Toldi Apartmanok • PTE Hunyor Vendégház • Donátus Vendégház • Gilice Panzió és Étterem (panzió & étterem) • Valcsics Villa Panzió 	<ul style="list-style-type: none"> • Hilton Garden Inn Kütahya • Grand Çınar Hotel • Gül Palas Hotel • Via Kütahya Otel • Gülümser Hatun Thermal Hotel • Kütahya Garden Otel • Harlek Thermal Hotel • Qtahya Otel • Yoncalı Thermal Hotel • Hotaş Hotel • Çinili Otel • Nehir Thermal Otel • Huzur Thermal Apart Otel • Sefa ThermalOtel • Hotel Gül Palas • Erbaylar Otel <p>Panziók:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Panda Apart Panziók • Yıldız Panziók • Esgüven Suit Apart • Şehr-I Ala Pansiyon & Apart • Atay Panziók • Kütahya Tanári Ház • Városi Vendégház

	<ul style="list-style-type: none"> • A Mecsek Gyöngye Apartmanház • Hatház Apartman • Tulipán Panoráma Apartman • Delanta Panzió • Hársfa Apartman <p>Kempingek:</p> <p>Família Privát Kemping</p> <p>Hosztelek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joker Hostel • Gandhi Kollégium • Liszt Hostel • Nap Hostel • Szalay László Hostel • Pollack Mihály Hostel • Szántó Kollégium • Jakabhegyi Kollégium • Boszorkány Kollégium 	
<p>Éttermek, bárók, kávézók (Nem fordítottuk le, mivel tulajdonnevek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bagolyvár Étterem • Tetye Vendéglő • Rundó Söröző és Étterem • Fiáker Étterem • Lezser Bárkonyha • Reggeli • Király21 Beerhouse & Grill • Nana • Replay Café & Restaurant • Frei Café • Palatinus Étterem • Eozin Corso • Havanna Café és Étterem • Amerika Retro • Korhely Étterem • Elefántos Étterem és Pizzéria • Mátyás Király Étterem • Balkán Bisztró • Főnix Pizzéria • Pezsgőház Étterem • Blöff Bisztró • Tex-Mex • Crystal • Tempus Étterem • N-Eozin Grillterasz • Oliva Étterem • Paulus • Napsugár • Kikelet Étterem és Kávézó • Kapucíner Étterem • Xavér Étterem 	<p>Éttermek</p> <ul style="list-style-type: none"> • M&N Balık Restoran • Kesiciler Steakhouse • Kütahya Antre Gurme Restaurant • Antepli Mehmet Lezzet Diyarı • Osmanlı Kebap • Medcezir Restoran • Mr.Kumpir Kütahya • Sera AVM Fast Food Restaurant • Mülayimoğulları İskender • Altınbaşak Unlu Mamulleri • Ala Cafe Restoran • Tarihi Kütahya Konağı Yöresel Ev Yemekleri • Döner Gazino • Gazi Usta • Nar Geleneksel Bahçe Cafe Restoran Kahvaltı • Kütahya Lalezar Konağı • Çıtır Lahmacun Kebap • Kebapzade Kütahya • Güney Gurme • Hammam-i Ziyafe • Kaymak Balık Restoran • Carven restaurant • Gökaçıklar Restaurant • Kebap Evi • Göveçci Süleyman • Nazenin Kasap Izgara • Meşhur Fazlı Usta Yaprak Kebap

		<ul style="list-style-type: none"> • Germiyan Konağı Ev Yemekleri • Tombiş Izgara Kávézók: • Cafe Dream • Papyon Cafe & Bistro • Mr.Tom's Coffee • Saklı Bahçe &Bistro • Cafe Artı • Telephone Cafe • All İzz Well Cafe Restaurant • Kahve Dünyası - Kütahya Sera AVM • Cafe Leptin • KİHMED Kitap Kahve • Semaver • Hisaraltı Çay Bahçesi • Cafe Borsa • Mokka Cafe • Irish Coffee • Cup Coffee • Yemen Kahvesi • Kamyon Cafe • Back Street Coffee House • Duman NargiLe Cafe • Gloria Coffee • Gloria Jean's Coffees • İnci Kafe • Bussola Shisha Lounge • GORİL CAFE • David people • Asmalı Bahçe1951 • Nora Live Cafe Bistro • Newland Cafe • Hasır • MASAL CAFE • Cafe de Flore • Old School Coffee's • Kahverengi Kültür - Sanat Cafe • Hogwarts Cafe Kütahya • Cafe De Zamane • CASA Cafe & Bistro • Bayramefendi Osmanlı Kahvecisi • Gazozname Kütahya • Penguen pasta kafe • Kantin cafe • AYI LOUNGE • Meşhur Dibek Kahve • Teras Cafe • Ekler Evi • Fabbrica Steampunk • Bárok:
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Q PUB • Voodoo • MOE CLUB KÚTAHYA
A turizmus szektorban dolgozók iskolázottsága	A szállodavezetőket, irodai felsővezetőket, magas szintű beosztottakat, turisztikai ügynökségek vezetőit leszámítva a többi foglalkoztatott gimnáziumi vagy azzal egyenértékű végzettséggel rendelkeznek.	
A turizmusban dolgozó nők aránya	60% nő, 40% férfi	A turizmusban dolgozó nők aránya 10%-nál alacsonyabb. Ennek a számnak is nagy része szobalányként dolgozik.
Városon belüli közlekedési lehetőségek	<ul style="list-style-type: none"> • Autóbusz: Tüke Busz - http://www.tukebusz.hu/tartalmak/Dijszabasi-tajekoztato <ul style="list-style-type: none"> - 87 járat - 16 útvonal - Pécsen nappali és éjszakai menetrendek • Taxi: Pannon Volán Taxi Ltd. - http://volantaxi.hu/en/index.php Euro 900 taxi - http://www.euro900taxi.hu/english Taxi 900 Pécs - www.taxi900.hu Mecsek Taxi - https://www.facebook.com/mecsektaxipecs/ • Kerékpár • Közösségi kerékpármegosztó rendszer: <ul style="list-style-type: none"> - 019 júniusában indult. - 7 dokkolóállomás Pécs központjában - Kerékpárút a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi és Természettudományi Kara, valamint a Zsolnay Kulturális Negyed között <p>Cím: 7621 Pécs, Széchenyi tér 1. (Állomás a Hotel Makár Sport & Wellnessben)</p> <p>Minibusz-kölcsönzés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Travel4You <p>Idegenvezetési szolgáltatások</p> <p>Cabrio városnéző busz 23 látnivaló, pl. Pécs belvárosa – Mecsek Állatkert – az egyetem Tudásközpontja – Zsolnay Negyed – vasútállomás A főszezonban, májustól szeptemberig üzemel. http://cabriobusz.hu/hu/</p> <p>Segway:</p>	

	<p>A SegwayPecs.hu egy turisztikai cég, amely érdekes Segway túrákat szervez Pécsen és környékén. Cím: 7621 Pécs, Irgalmasok u. 16. (a Kossuth térhez közel) Telefonszám: +36-30/ 327-3666 Email-cím: info@segwaypecs.hu Facebook: Segway Pécs Twitter: @SegwayPecs</p> <p>Dotto: Magáncég (LEME Ltd.) http://www.pecsikisvonat.hu/htmls/mainpage.html A kisvonat májustól októberig 10-17.00-ig óránként indul. Menetidő: 40-50 perc Útvonal: Széchenyi tér – Zsolnay Kulturális Negyed – Széchenyi tér</p>	
--	---	--

IV.2 Kütahya és Pécs SWOT elemzése

A szakirodalmi kutatás és a résztvevő szervezetek által biztosított adatok, valamint a terepmunkák kiértékelésével elkészített SWOT elemzés eredménye a következő:

	Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Fenyegetettségek
Pécs	<ul style="list-style-type: none"> *Pécs 2010-es Európa Kulturális Fővárosi címének elnyerése, és a projekt követelményeinek nagy arányú megvalósulása *A város történelmi és kulturális potenciálja *Felújított történelmi és kulturális helyszínek *A városban található parkok, kirándulóhelyek és sétányainak nagy száma *A városban található nagyszámú sportolásra alkalmas tér *A városban 	<ul style="list-style-type: none"> * A kapcsolatok a központi kormánnyal politikai feltételekhez kötöttek * 4 csillagos és azon felüli szálloda hiánya * A legközelebbi nemzetközi repülőtér Budapesten érhető el * A várost a szomszédos országokkal összekötő autópályák alacsony száma * A város közelében nem található vizes terület (folyó, tó, tenger) * A nyári időszakban nagy úszómedence, aquapark és hasonló vizes rendezvények hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> *a magyar gazdaság fejlődése *Szakértői támogatás igénybevétele és szerkezet kialakítása, ennek egyediesítése tekintetében egy működő szerkezet kialakítása *A művészek és egyes szektorok szereplői részvételének biztosítása a döntéshozatali folyamatokban *A különböző szervezetek közötti együttműködések fenntartható módon való kialakításának biztosítása *A városban található szállodák és turisztikai 	<ul style="list-style-type: none"> *Népesség és népességmozgás *Nehézségek az emberi erőforrás előteremtésében az idősödő lakosság miatt *Különösen a turizmus és kultúra területén dolgozók idegen nyelvtudásának hiánya *A város és környéke kiesik az általános turisztikai útvonalakon *A helyi repülőtér kihasználatlansága *Annak ellenére, hogy sok melegvízű forrás található a város közelében, nincs megfelelő együttműködés ezekkel a területekkel *Annak ellenére, hogy a

	<p>található nagyszámú múzeum, kiállítótér, konferenciaterem</p> <p>*A Pécs városában gyakran megrendezett kulturális rendezvények, fesztiválok, kiállítások és az ehhez szükséges megfelelő infrastruktúra biztosítottsága</p> <p>* Termékfajták sokfélesége és jelentős munkák megvalósulása a kreativitással kapcsolatban</p> <p>* A Pécsen élő lakosság erős hovatartozás-érzése</p> <p>*A külföldi diákok növekedő érdeklődése</p> <p>*Az ókeresztény sírkamrák bekerültek az UNESCO Világörökségei közé 2000-ben</p> <p>*A város bekerült az UNESCO Tanuló Városok Hálózatába</p> <p>*A város régi és patinás egyeteme</p> <p>*A város számos vendéglátóhellyel és turisztikai létesítménnyel rendelkezik, az uniós előírások betartásának biztosítása ezen a területen</p>		<p>létesítmények nagy száma és biztosítása annak, hogy ezek betartsák az EU előírásokat</p> <p>*Jelentős erőfeszítések történtek a termékforgalmazás, - bemutatás és az export növelése területén</p> <p>*A meleg vízű források közel található Pécshez</p> <p>*A városon belüli közlekedésben sokféle alternatíva áll rendelkezésre</p> <p>*Az a tény, hogy a városban egy nagyon régi és előkelő egyetem működik</p> <p>*A külföldi diákok érdeklődésének folyamatos növekedése</p> <p>*A külföldi diákok számának növekedése miatt a helyi szolgáltatást nyújtók (autóbuszsofőrök, taxisofőrök, éttermi alkalmazottak) oktatása</p> <p>*Az egyetem nemzetközi képzést nyújtó szakjainak számának, ill. a tanácsadó oktatók számának növekedése</p> <p>*A Pécs környékén található vízi sportlehetőségek</p> <p>*Benyújtott pályázat az Európa Zöld Fővárosa Díjra</p> <p>*Megvalósított lépések a fenntartható városi élet érdekében (egyre több</p>	<p>város közelében meleg vizes források található, nem történt elegendő lépés az egészségturizmus fejlesztése érdekében</p> <p>* A tömegközlekedési eszközök használata drága</p> <p>*A város kevés ill. rossz minőségű bicikliútja</p> <p>* Az egyetemhez közeli kerületek magas albérletárai</p> <p>*Diákkollégiumok száma nem elegendő</p> <p>* A közlekedés infrastruktúrális befektetésekben késedelem a kormányzati tervek megvalósításában (Magyarországot Horvátországgal összekötő autópálya)</p> <p>*Vásárlóerő esése</p> <p>*Más turisztikai központok népszerűségének növekedése</p> <p>*Az országos politikában tapasztalható váltoásaival</p> <p>*A befektetők befolyásának csökkenése</p>
--	---	--	---	--

			kerékpárút, online eszközkölcsonzési lehetőségek növekedése)	
Kütahya	<p>*Kütahya 2017-es UNESCO "Kreatív Város" címének elnyerése Kézművesség és népművészet területen</p> <p>*A város történelmi és kulturális potenciálja</p> <p>*A közelben repülőtér megléte</p> <p>* A város a nagy turisztikai központok felé tartó útvonalon található, ennek köszönhetően az autópályákhoz való közelsége</p> <p>* A majolikaművesség fővárosa</p> <p>*UNESCO Élő Emberi Kincs címmel rendelkező művészeknek ad otthont</p> <p>* Erős iparral és erős vállalatokkal rendelkezik</p> <p>* Több, a Kulturális Minisztérium által elfogadott művészeknek ad otthont</p>	<p>*A kapcsolatok a központi kormánnyal politikai feltételekhez kötöttek</p> <p>**Szakértői támogatás igénybevétele és ennek egyediesítése tekintetében nem került kialakításra egy szervezeti, fenntartható alkalmazás</p> <p>* A történelmi és kulturális helyszínek nagy részének felújítása nem történt meg</p> <p>*Nincs a városban elegendő park, kirándulóhely és sétány</p> <p>* Kevés sportolásra alkalmas terület van a városban</p> <p>*A város múzeumi, kiállítóterei és konferenciatermei minőségileg és mennyiségileg sem elegendők</p> <p>*Hagyományosan túl kevés szervezeti és vezetői akarat ahhoz, hogy Kütahyában fesztiválokat, konferenciákat, kiállításokat és hasonló rendezvényeket rendezzenek</p> <p>*A városban élő lakosság gyenge hovatartozás-érzése</p>	<p>*Nagy számú művészi és kézműves-szervezet létezik</p> <p>*Magas a munkaképes fiatal lakosság száma</p> <p>*A város a nagy turisztikai központok felé vezető útvonalak mentén található</p> <p>*A tartomány repülőterének közelsége</p> <p>*A lakosság jelentős része dolgozik a hagyományos művészetek területén, elsősorban a majolikaművességgel</p> <p>*A város közelében található meleg vizes források</p> <p>*egyetem megléte a városban</p>	<p>* A szakmai szervezetek kirekesztése a döntéshozatalból</p> <p>* A szomszédos tartományokba és Törökország egészébe való elvándorlás</p> <p>*A török gazdaság krízise</p> <p>*Nem elegendő erőfeszítés annak érdekében, hogy az egyetem nemzetközi szintre emelkedjen</p> <p>*A női lakosság nagy részének foglalkoztatottságon kívül hagyása</p> <p>*A munkaképes korúak nagy részének nem kielégítő iskolázottsága</p> <p>**Különösen a turizmus és kultúra területén dolgozók idegen nyelvtudásának hiánya</p> <p>*Szociális és gazdasági okoknál fogva nincsenek elvárások arra nézve, hogy tudatosítsák a lakosságban a kulturális rendezvényeket</p> <p>*Koordináció és együttműködés hiánya a különböző művészi és kézműves szervezetek között</p> <p>*A művészek, kézművesek és a szektor szereplőit nem vonják be a döntéshozatalba</p> <p>*Nincsenek törekvések a termékek sokféleségének növelésére és újítások létrehozására</p> <p>*Nincsenek tervezett és fenntartható munkálatok</p>

				<p>a termékek forgalmazása, megismertetése és az export növelése területén</p> <p>*Nincs biztosítva egy fenntartható szerkezet a különböző szervezetek együttműködésében</p> <p>* A városban található szálláshelyek minőségi és mennyiségi hiányosságai, a Törökországban alkalmazott szabványok alkalmazásának hiánya</p> <p>* Nem kerültek kidolgozásra történelmi és kulturális desztinációk</p> <p>*Szemet hunynak a piacon található termékmásolatok fölött, ennek következtében csökken a termékek gazdasági értéke</p> <p>*Nem kerültek kidolgozásra fenntartható stratégiák a termékek forgalmazására és az export növelésére</p> <p>*A meleg vízű források városhoz való közelsége ellenére gyenge a járásokkal való összehangoltság</p> <p>*A meleg vizes források városhoz való közelsége ellenére nem történtek meg a szükséges lépések az egészségturizmus fejlesztése érdekében</p> <p>* Minőségileg és mennyiségileg sem jó a városi közlekedés</p> <p>*Nem történtek intézkedések annak érdekében, hogy az idős és egészségügyi problémákkal rendelkező látogatóknak lehetővé tegyék a történelmi és kulturális helyszínek megközelítését</p>
--	--	--	--	--

A fentiekben vázolt SWOT táblázat értékelésekor feltűnik, hogy mindkét város számára fontos erőt képez az, hogy történelmi és kulturális potenciáljuknak köszönhetően részt vehettek olyan jelentős nemzetközi projektekben, mint az "Európa Kulturális Fővárosa", ill. az "UNESCO Kreatív Városok Hálózata". Míg Pécs a szóban forgó projekt égisze alatt jelentős növekedést elérve befejezte a történelmi és kulturális helyszínek felújítását, addig Kütahya esetén azt látjuk, hogy ezekhez a fajta munkálatokhoz csak nemrég fogtak hozzá. Ezek az infrastrukturális előrelépések Pécs esetén erősségnek, Kütahya esetén gyengeségnek tudható be. Ugyanez tapasztalható a kulturális tevékenységek esetén. Míg Pécsen gyakran rendeznek kulturális rendezvényeket, fesztiválokat, kiállításokat és hasonló eseményeket, valamint ehhez biztosított a megfelelő szervezeti felépítés, addig Kütahya esetén rendkívül gyenge ez a terület. Mindkét város számára hátrányt teremt az, hogy országukban a központi kormányzat és a helyi vezetés közötti kapcsolat a politikai hovatartozás alapján formálódik. A lakosság érdekében tett intézkedések sora az alapján alakul, hogy a helyi vezetés a központi kormányzat pártjának oldalán áll-e. Kütahya esetén elmondható, hogy jelentős erősségnek tekinthető az, hogy a várostól fél óra távolságra található a repülőtér, valamint hogy a nagy turisztikai központok felé vezető útvonalak mentén helyezkedik el, így az autópályák is elérhető közelségben vannak. Pécsen nem ugyanez a helyzet. Pécs gyengeségének számít, hogy a városhoz legközelebb eső repülőtér Budapesten 2,5 órás távolságra található, valamint hogy az autópályáktól is távol esik.

A magyar gazdaság fejlődésben van, ugyanakkor Törökországban komoly gazdasági krízis alakult ki, melyek Pécs esetén lehetőséget, Kütahya esetén fenyegetettséget jelent. Mindkét város számára a jövőre nézve jó lehetőségeket rejt az, hogy környékükön különböző turisztikai lehetőségekkel rendelkező helyszínek találhatóak. Ugyanakkor mindkét város hajlamos arra, hogy csak a városközpontban található helyszínek fejlesztésével foglalkozik és nem veszi észre a közeli helyszínekben rejlő lehetőségeket. Ez a stratégiai hiba mindkét város jövőjére nézve közös fenyegetettséget jelent. Kütahya annak ellenére, hogy a működő szakmai szervezetek tekintetében Pécsnél erősebb potenciállal rendelkezik, ezt a lehetőséget nem használja ki arra, hogy a résztvevők számára lehetőséget biztosítson a döntéshozatalban való részvételre. Ez a fenyegetettség lehetőséggé változhatna, ha a helyi vezetés magáévá tenné a részvétel fontosságát. Mindazonáltal Pécsen jelentős lehetőséget ragadtak meg azzal, hogy bevonták a művészeket és a szektor szereplőit a döntéshozatali folyamatokba. Mindkét városban fontos lehetőség a fejlődésre az egyetem jelenléte. Pécsen az egyetem a város legnagyobb munkaadójának számít. Emiatt erős az egyetem és a város közötti kölcsönhatás. Pécsen bár kissé megkésve, de új stratégiák bekapcsolásával sikerült erősíteni ezt a lehetőséget, ehhez képest Kütahyában hagyták a saját medrében folyni a dolgot. Mindkét egyetem számára fontos tényező lesz a nemzetközi munkákban, csereprogramokban való részvétel. Másrészt Kütahyában a szociális és gazdasági feltételek miatt a Dumlupınar Egyetemen tanuló diákok nagy része a végzettség megszerzése után elköltözik a városból. A régió tartományai között Kütahya rendelkezik a legerősebb iparral és az ipar nyújtotta munkalehetőségek száma is magas. Jelenleg a Kütahya iparában dolgozó szellemi foglalkozásúak többsége Eskişehirben lakik. Másképp fogalmazva a Kütahyában keresett pénzt Eskişehirben költik el. Amennyiben a Dumlupınar Egyetem és Kütahya ipara között egy aktív együttműködés jönne létre, az egyetemi diákok saját jövőjüket Kütahyában tervezhetnék meg, ugyanakkor a szociális élet színesedésével több diák részesítené előnyben Kütahyát, valamint egyetemi éveik után Kütahyában megtelepedve növekedne a városban élők száma is. Pécs számára fenyegető tényezőként figyelhető meg a Pécsi

Tudományegyetem környékén lévő lakásbérletek és a tömegközlekedés magas árai. A kütahyai Dumlupınar Egyetem kampusza a várostól távol helyezkedik el, az egyetem és a város közötti együttműködés nagyon gyenge, ezért a diákok a tapasztalatok alapján nem elégedettek a várossal. Az ilyen típusú együttműködések fontos szerepet játszanak abban, hogy biztosítsák a diákok városhoz való kötődését. A gazdasági feltételek mellett a szociális élet színésedésével biztosítható lesz, hogy még több diák részesítse előnyben Kütahyát és hogy tanulmányaik befejeztével továbbra is itt éljenek. Pécs számára fenyegetőnek tényezőnek bizonyult a Pécsi Tudományegyetem környékén lévő albérletek magas ára is. Ehhez kapcsolódóan a jövőben Pécsen növelni kell a kollégiumok számát.

Emiatt szükséges a pécsi kollégiumok számának mielőbbi növelése, és a tömegközlekedés költségeinek csökkentése. A tömegközlekedési eszközök sokféleségét tekintve Pécs szerencsésebbnek mondható Kütahyánál. Kütahyában szükséges a városon belüli közlekedés lehetőségeinek növelése és a meglévő közlekedési feltételek minőségének növelése. Kütahyában az egyetem területén és a városban is található kerékpárutak, melyeket aktívan használnak is, ugyanakkor szükséges a kerékpárutak minőségének és mennyiségének növelése. A terepmunkák során gyakran szembesültünk azzal az igénnyel, hogy Pécsen szükséges lenne - főleg a diákokat megcélózva - a városi kerékpárutak kiépítése.

Ahogy korábban is említettük, mindkét város elvándorlással néz szembe. Az elvándorlás oka Pécsen főleg politikai és gazdasági okokra, Kütahya esetén szociális és gazdasági okokra vezethető vissza. Míg Pécsről elsősorban nem belföldre, hanem külföldre vándorolnak el, addig Kütahyából a többség a várost hagyja el csak. A munkaképes korú fiatalok városból való távozása csökkenti a képezett emberi erőforrás mennyiségét, ezért a városok fejlesztése szempontjából fenyegetettséget jelent. Kütahya másik létező fenyegetettsége a női lakosság nagy részének foglalkoztatottságon kívül való maradása. Pécsen fontosnak tartják a szakmai képzést, a szektorok szükségleteinek megfelelően oktatási programokat szerveznek. Kütahyában, bár az utóbbi években kicsivel több hangsúlyt fektettek az oktatásra, az e téren tett lépéseket nem egy program részeként végzik, hanem különböző szervezetek ismétlődő tevékenységeiként valósulnak meg.

A Pécsen található nagy számú szállás és turisztikai létesítmény megléte és ezeknek az EU-s kritériumokhoz való igazodása Pécs fejlődése szempontjából nagy lehetőség. Ugyanez Kütahya esetében fenyegetettséget jelent. Amennyiben Pécsen végre 4 csillagos és magasabb osztályú szállodai létesítmény nyílhatna, az nagyban hozzájárulna a konferenciaturizmus fejlődéséhez és a város nagyobb számú magas társadalmi-gazdasági osztályú látogatót vonzana magához. Bár Kütahyában ugyanez a helyzet, elsőbbséget a meglévő turisztikai létesítmények tapasztalatainak és kapacitásbővítésének kellene élveznie. A szállodai létesítmények nem kielégítő mivolta Kütahya számára fenyegetést jelent. Mindkét városban rendkívül alacsony a turizmusban és kulturális területen dolgozók idegennyelv-tudása, ami Kütahya és Pécs számára is fenyegető tényezőnek számít.

Pécs és környéke értékes török műemlékekkel rendelkezik. Ennek ellenére az tapasztalható, hogy a Törökországból Kelet-Európába szervezett utak Budapest, Szerbia és Horvátországot érintve, Pécs kihagyásával valósulnak meg. Ez azt mutatja, hogy Pécs nem használ ki egy nagyon értékes lehetőséget.

Ahogy ismert, **a fenntartható fejlődésnek három összetevője van: gazdasági, társadalmi és környezeti.** Ha ezeket az alkotóelemeket nem egyszerre kezeljük, nem beszélhetünk az alkalmazott

gazdasági módszer fenntarthatóságáról. A kultúra egy olyan fontos katalizátor, amely összetartja ezt a három alkotóelemet. A két város jellegzetes felépítéséből adódóan lehetséges ennek a befolyásoló tényezőnek mindkét helyen való aktiválása. Ezen oknál fogva mind Kütahyában, mind Pécsen egy kulturális fókuszú kereskedelmi felélénkülés biztosíthatná, hogy az összes fenyegető tényező lehetőséggé váljon. Kütahya esetében a város és a termék megismertetésének helyes megvalósítása, a termékválaszték növelése, kreatív kulturális termékek és piac létrehozása és az emberi erőforrások fenntartható módon történő irányítása megváltoztathatná Kütahya sorsát. Semmi kétség nincs afelől, hogy a testvérvárosi jelzõt hordozó, sok hasonló tulajdonsággal rendelkező Kütahya és Pécs között kötendő együttműködés kézzelfogható példája lesz a „te is nyersz-én is nyerek” stratégiának.

V. KULTURÁLIS STRATÉGIÁK ÉS CSELEKVÉSI TERVEK

A közigazgatási szervek amellet, hogy megadott feladataikat végzik, kötelezettségeik is vannak, hogy megállapítsák saját erős és gyenge oldalait, következetes stratégiákat és víziókat hozzanak létre, megtervezzék a szükséges lépéseket és az újításokat követve végezzék el feladataikat. A stratégiai tervezésnek nagy jelentősége van a közigazgatási szervek sikerében. A stratégiai terv lehetővé teszi a jövőbe tekintő gondolkodás serkentését, a felelősége alá tartozó közösségek meglévő szükségleteinek előtérbe helyezését, a megfelelő fejlesztési stratégiák meghatározását és a környezeti változások előrejelzését. A stratégiai tervezés a fejlesztési célkitűzések eléréséhez szükséges teendőkre nézve megkönnyíti az optimális döntések meghozatalát, a szűkös források maximális kihasználását, a helyi, országos és nemzetközi kommunikáció biztosítását.

A projekt égisze alatt elkészített kulturális stratégiák és cselekvési tervek elméleti hátterét az EU Acquis vonatkozó szakaszai és az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok alkotják. Ahogy ismert, az EU Acquis 26. szakasza az „Oktatás és kultúra” címet viseli. Az unió összes tagállama és a jelöltségi folyamatban résztvevő államok kötelesek adaptálni ezt a fejezetet nemzeti politikájukba. A kultúra a Fenntartható Fejlődés szociális, környezeti és gazdasági összetevőinek közös alkotóeleme. A Fenntartható Fejlődési Célok 8. (Tisztességes munka és gazdasági növekedés), 11. (Fenntartható városok és közösségek), 17. (partnerség a célok eléréséért) számú céljaival összefüggésben a fejlesztési célból végzendő összes tevékenységben nyilvánvalóan megmutatkozik a kultúra katalizátor szerepe.

A stratégiai terveknek a kitűzött eredményekre kell összpontosítania, egy útitervet kell tartalmaznia arra nézve, hogyan irányíthatók a változások, valóságúnak kell lennie és áttekinthető, világos elemeket kell tartalmaznia. Amellet, hogy a nemzetközi normákat vesszük alapul, a projekt során végzett terepmunkák keretein belül a helyi szükségleteknek és elvárásoknak is igyekeztünk megfelelni. Másképp fogalmazva, a Fenntartható Fejlődés „Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan” jelszavát vettük alapul.

A projekt során Kütahyában és Pécsen is egy alulról fölfelé irányuló kutatást megvalósítva megfelelő alapot teremtettünk ahhoz, hogy közvetlenül a célcsoportok állapíthassák meg a létező problémákra koncentráló megoldásokat úgy, hogy meghatározzák a helyi lakosság, a helyi vezetés és az összes érdekelt partnerszervezet szükségleteit és elvárásait.

A Projekt pályázatában előirányzottak szerint a Kulturális Stratégiákat¹ 3 részre bontottuk:

- Kulturális Stratégia és Cselekvési Terv Kütahya részére
- Kulturális Stratégia és Cselekvési Terv Kütahya részére
- Közös Kulturális Stratégia és Cselekvési Terv Kütahya és Pécs részére

V.1 KÜTAHYA KULTURÁLIS STRATÉGIÁJA ÉS CSELEKVÉSI TERVE

V.1.1. A stratégiai célok meghatározása

A stratégiai célok és prioritások meghatározásakor döntő szerepet játszottak a terepmunkák, melynek eredményei biztosították, hogy a kulturális stratégiákat három tengely (gazdasági, szociális, környezeti) köré dolgozzuk ki. A terepmunkákon résztvevő személyek és szervezetek oly módon járultak hozzá a stratégiai célkitűzések meghatározásához, hogy problémákat vázoltak fel, illetve megoldásjavaslatokat tettek. Ezen véleményeket az EU Acquis 26. és 27. szakaszai, a Kulturális Napirend 21., a Fenntartható Fejlődési Célok és az UNESCO Kreatív Városok Hálózatának irányelveinek figyelembevételével értékeltük.

A stratégiák kidolgozásához nagyban hozzájárultak a nemzetközi irányelvek alkalmazásához hozzájáruló probléma- és/vagy megoldásjavaslatok.

A kidolgozott stratégiákról alkotott közvéleményt az alábbiakban foglaltuk össze.

TÁRSADALMI FEJLŐDÉSI TÉNYEZŐ	
Őnök mondták	Mi meghallgattuk
<p>Művészek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kreatívak vagyunk, de az országos és nemzetközi platformon nem vagyunk eléggé aktívak. - Nagy hiányosságaink vannak a közösségi média használatában és bemutatóanyagok készítésében. - Képzésekre lenne szükségünk ahhoz, hogy fejlődjön kreativitásunk és műveink kikerülhessenek az országos és nemzetközi vérkeringésbe. - Kütahya nagyon közel került ahhoz a veszélyhez, hogy értékes, régi népi mesterségeit elveszíti. Ennek megelőzéséhez igényközpontú képzéseket kellene szervezni, 	<p>Stratégiai célkitűzés I.1 – Magas részvételű „UCCN Akcióbizottság létrehozása” az Önkormányzat égisze alatt</p> <p>Stratégiai célkitűzés IV.1 – Művészeti-kézműves akkreditációs rendszer kidolgozása</p> <p>Stratégiai célkitűzés IV.2 – Igényközpontú oktatási programok szervezése és a bizonyítványrendszer alkalmazása</p> <p>Stratégiai célkitűzés V.1 – A történelmi és kulturális örökségi művekre, hagyományos művészeti termékekre és a értékteremtő művészetekre koncentrálna Kütahyával kapcsolatos történetek, legendák, mondások gyűjtése, ezzel a “Városi kulturális emlékezet”</p>

¹ A Kulturális Stratégiákat és Cselekvési Terveket – ahogy a Jelentés 2. számú fejezetében is jeleztük – az elvégzett forráskutatás, a Projekt alkalmazása során megvalósított terepmunkák (munkalátogatások, műhelymunkák és kerekasztal értekezletek, mélyinterjúk és statisztikák) segítségével Dr. Arzu İrge Özyol, Pınar Adanalı Al és Mészáros Mónika készítették.

<p>tanúsítványi rendszer alkalmazásával helyi akkreditációs szervezetet kellene alapítani.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A népművészet továbbadása elsősorban a gyerekek oktatásával valósulhat meg. 	<p>szellemi dimenziójának létrehozása</p> <p>Stratégiai célkitűzés VI.1 – Lentről fölfelé haladó fejlődés</p>
<p>Szervezetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kütahya város fenntartható fejlődési stratégiájának kulcsszereplője a kultúra (az összes szervezet egyetértésével) - Az UNESCO Kreatív Városok Hálózata program sikeres megvalósításához összes szervezetünknek közös munkaterv szerint kell haladnia. - Kütahya kulturális emlékei egy fel nem nyitott kincsesládához hasonlatosak. A szervezetek közös munkája segítségével fel lehet nyitni a láda lakatját és biztosíthatjuk kulturális örökségünk továbbélését. - A világnak meg kell ismernie Kütahya kulturális örökségét 	<p>Stratégiai célkitűzés I.1 – Magas részvételű „UCCN Akcióbizottság létrehozása” az Önkormányzat égisze alatt</p> <p>Stratégiai célkitűzés I.2 – Csatlakozás új, nemzetközi hálózatokhoz</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.2 – A járási önkormányzatokkal együttműködve közös programok rendezése, az egészségturizmus fejlesztése érdekében a szükséges kezdeményezések megtétele</p> <p>Stratégiai célkitűzés IV.1 – Művészeti-kézműves akkreditációs rendszer megalkotása</p> <p>(Minden célkitűzést megjelöltünk, amely a helyi szervezetek felelősségi körébe tartozik, ennek alapján elvárható a különböző szervezetektől, hogy nyilatkozataikhoz tartva magukat megvalósítják az előirányzott célkitűzéseket.</p>
<p>Diákok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nem ismerjük eléggé Kütahya értékeit és kultúráját. - Kütahya város történelme, kulturális és művészeti öröksége helyet kaphatna az oktatásban. - A város és az egyetem kapcsolata gyenge, ezért diákeveim alatt nem alakult ki kötődés bennem a város felé. - Az egyetemi hallgatók számára Kütahya nem kínál elég szociális lehetőséget. 	<p>Stratégiai célkitűzés II.1- Kulturális és turisztikai központok (desztinációk) kialakítása.</p> <p>Stratégiai célkitűzés IV.3 – A külföldi egyetemekkel való együttműködés növelése, a diákcseraprogramokban résztvevő diákok számának növelése</p>

GAZDASÁGI TÉNYEZŐ	
Önök mondták	Mi meghallgattuk
<p>Vállalkozók: Kiseb vállalkozások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fontos a város széles körben való megismertetése, ha művészeti termékeinket az őt megérdemlő színvonalon szeretnék vizontlátni a piacon. - A kézművesség táplálja a művészetet és 	<p>Stratégiai célkitűzés II.1- Kulturális és turisztikai központok (célpontok) létrehozása</p> <p>Stratégiai célkitűzés III.1 – Az összes kütahyai cég, de főleg a kulturális területen működő újító szellemiségű cégek kapacitásának fejlesztése</p>

<p>fordítva. Sokoldalúan kell gondolkodni erről.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az utánzatok és rossz minőségű termékek rontják versenyképességünket, ami hosszútávon a kütahyai majolikaművesség jelentőségvesztéséhez vezet. - Nehezen találunk megfelelő színvonalon dolgozó új munkaerőt. - A Kütahyába érkező turisták számának növekedése hozzájárulhat vállalataink forgalmához. <p>Közép- és nagyvállalatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nehezen találunk megfelelő munkaerőt. - Az egyetem is hozzájárulhat Kütahya emberi erőforrásának fejlesztéséhez az együttműködés keretében megvalósuló gyakornoki programokkal - Az elindítani kívánt oktatási központokat (pl. szakmai kurzusok vagy főiskolák) az ipari igények figyelembevételével kell megszervezni. 	<p>Stratégiai célkitűzés IV.1 – Művészeti-kézműves akkreditációs rendszer kidolgozása</p> <p>Stratégiai célkitűzés IV.2 – Igényközpontú oktatási programok szervezése és a bizonyítványrendszer kiépítése</p> <p>Stratégiai célkitűzés IV.3 – A külföldi egyetemekkel való együttműködés növelése, a diákcseraprogramokban résztvevő diákok számának növelése</p>
<p>Művészek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A helyi önkormányzatok több projektet dolgozzanak ki, hogy dinamikusabbá váljon a város fejlődése. - Fontos a város megismertetése ahhoz, hogy felértékelődjön a művészet és művészek és az elvárt minőségben kerüljenek piacra a kézműves termékek. - A helyi önkormányzat is használja aktívan a digitális bemutató eszközöket. A digitális felületeken a lehető leghatékonyabb módon kell megismertetni Kütahya városát. 	<p>Stratégiai célkitűzés I.3 – Országos és nemzetközi támogatóprogramokra (pl. EU alapok) való jelentkezők</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.1 – Kulturális és turisztikai központok (célpontok) létrehozása</p>
<p>Szervezetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jelen projektnek köszönhetően a gyakorlatban is láthattuk, milyen hasznosak a nemzetközi hálózatok és projektek. Mostantól fogva tudjuk, mennyire fontos a nemzetközi hálózatokhoz való csatlakozás és ennek fenntartása érdekében kell folytatnunk tevékenységünket. 	<p>Stratégiai célkitűzés I.2 – Csatlakozás új, nemzetközi hálózatokhoz</p>

KÖRNYEZETI TÉNYEZŐ	
Őnök mondták	Mi meghallgattuk
<p>Vállalkozók:</p> <p>Kisebb vállalkozások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kütahyában földrajzi elhelyezkedéséből adódóan főleg átutazó turisták fordulnak meg. Jó lenne, ha az ide látogató turisták több időt töltenének a városban. <p>Közép- és nagyvállalatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A Kütahyai ipari szereplők közül az exporttevékenységet folytató cégek külföldi ügyfeleket hoznak a városba. Jó lenne elérni különböző lehetőségek biztosításával, hogy az ilyen módon ide érkező vendégek szabadidejüket is a városban töltsék. 	<p>Stratégiai célkitűzés II.1 – Kulturális és turisztikai központok létrehozása. A környezetvédelem, környezetfejlesztés, hulladékhasznosítás és fenntartható energiaforrások használatára való áttérés az újonnan létrehozott vagy felújított kulturális és turisztikai központok tervezése során, költségvetésükben és a lakossági szolgáltatási folyamatokban annak biztosítása érdekében, hogy a lakosság egészséges környezetben élhessen (II.1.8)</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.2 – A járási önkormányzatokkal együttműködésbe lépve közös programok rendezése, az egészségturizmus fejlesztése érdekében a szükséges kezdeményezések megtétele.</p> <p>Stratégiai célkitűzés III.1 Az összes kütahyai cég, de főleg a kulturális területen működő újító szellemiségű cégek kapacitásának fejlesztése; helyet adni a környezetvédelem, környezetfejlesztés, hulladékkezelés és fenntartható energiaforrások felhasználásával kapcsolatos információknak az összes kidolgozott oktatási programban, utalás a fenntartható gyártás, fenntartható turizmus és fenntartható városi élet témákra (IV.2.5)</p>
<p>Művészek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Új kiszolgáló épületeket kell kialakítani Kütahyában (kiállítótér, kulturális központ) - Meg kell kezdeni a még fel nem újított épületek renoválását, a felújított épületeket pedig vegyék birtokba a művészek. - Olyan eszközökkel kell megszólítani a lakosságot, melyeken keresztül jobban megismerhetik Kütahya történelmi és kulturális gazdagságát. 	<p>Stratégiai célkitűzés I.3 – Országos és nemzetközi támogatóprogramokra (pl. EU alapok) való jelentkezők</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.1 – Kulturális és turisztikai központok létrehozása</p>
<p>Szervezetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jelen projektnek köszönhetően a gyakorlatban is láthattuk, milyen hasznosak a nemzetközi hálózatok és 	<p>Stratégiai célkitűzés I.2 – Csatlakozás új, nemzetközi hálózatokhoz</p>

<p>projektek. Mostantól fogva tudjuk, mennyire fontos a nemzetközi hálózatokhoz való csatlakozás és ennek fenntartása érdekében kell folytatnunk tevékenységünket.</p>	<p>Stratégiai célkitűzés V.1 – A történelmi és kulturális örökségi művekre, hagyományos művészeti termékekre és a értékteremtő művészetekre koncentrálna Kütahyával kapcsolatos történetek, legendák, mondások gyűjtése, ezzel a “Városi kulturális emlékezet” szellemi dimenziójának létrehozása</p> <p>Stratégiai célkitűzés VI.1 Az alulról fölfelé való változás során tudatában lenni annak, hogy a fenntartható jövő záloga az őseinktől kapott örökség átadása utódaink számára, ennek fényében a gyerekek körében a környezettudatosság növelése (táncok, színelőadások, alkalmazások stb.) (VI.1.4)</p>
--	--

V.1.2 Cselekvési terv

VÍZIÓ: Annak ellenére, hogy Kütahya nagy történelmi és kulturális potenciállal rendelkezik és 2017-ben felvételt nyert az UNESCO Kreatív Városok Hálózatába, a politikai instabilitás, gazdasági problémák, a partnerek közötti kommunikáció hiánya miatt valamint azért, mert a lakosság nem bízik meg a döntésmechanismusokban, még nem sikerült lerántani a leplet ezekről a rejtett kincsekről. Úgy gondoljuk, hogy az elvégzett forráskutatás és terepmunkák eredményeképp megalkotott stratégiák alkalmazása esetén Kütahya középtávon nagy változásokat érhet el.

STRATÉGIAI CÉL I.		A HELYI – ORSZÁGOS ÉS NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSI KULTÚRA ÉS GYAKORLATI ALKALMAZÁSAINAK NÖVELÉSE KÜTAHYÁBAN			
STRATÉGIAI CÉL I.1	Magas részvételű „UCCN Akcióbizottság létrehozása” az Önkormányzat égisze alatt Az UCCN Projekt nemzeti projekt volta miatt a Kulturális és Turisztikai Minisztérium, az Ipari és Technológiai Minisztérium és Fejlesztési Minisztérium szintjén látogatások megvalósításával a figyelem felhívása az UCCN Projektre, a szektorbeli problémák megtárgyalása és hosszú távú megoldások céljából a központi kormány természetbeni és pénzübeli támogatásának biztosítása				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
1.1.1	A látogatások során használandó dokumentációk elkészítése	Az elkészítendő írásos és vizuális dokumentumok	2019. november-december (Short Term)	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája,

					Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség
I.1.2	Találkozók kérése	Kért találkozók száma	2020. január	Kütahya Önkormányzata	-
I.1.3	Látogatások megvalósítása	A megszerzett konkrét támogatások	2020. február/2020. március	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS I.2	Csatlakozás új, nemzetközi hálózatokhoz				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
I.2.1	Egyesült Városok és Helyi Önkormányzatok (United Cities and Local Governments/UCLG) tagság	Tagsági kérelem Tagság létrejött	2020. január-június	Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara	-
I.2.2	Európai Vállalatok Hálózata (Entreprise Europe Network/EEN) tagság	Tagsági kérelem Tagság létrejött	2020. január-június	Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara	-

STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS I.3	Országos és nemzetközi támogatóprogramokra (pl. EU alapok) való jelentkezések				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
1.3.1	UCLG-MEWA Közös projekt	Elkészített projektpályázatok száma Elfogadott pályázatok száma	2019. november-2020. november	Kütahya Önkormányzata	Különböző szervezetek és intézmények
1.3.2	EU támogatási programjaira való jelentkezések	Elkészített projektpályázatok száma Elfogadott pályázatok száma	2019. november-2020. november	Kütahya Önkormányzata	Zafer Fejlesztési Ügynökség és különböző szervezetek, intézmények
STRATÉGIAI CÉL II	 		KÜTAHYA TÖRTÉNELMI ÉS TURISZTIKAI LEHETŐSÉGEINEK ELŐTÉRBE HELYEZÉSE		
STRATÉGIKAI CÉLKITŰZÉS II.1	Kulturális és turisztikai központok (célpontok) létrehozása				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
II.1.1	Turisztikai és kulturális központok meghatározása	Az előirányzott létrehozni kívánt központok területfejlesztési tervei és felújítási projektek	2019. november-2020. január	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség
II.1.2	Ezen központok felújítási munkálatainak befejezése (minimum 80%)	Felújítás befejezettségének aránya	2020. január-2022. január	Kütahya Belediyesi	Kütahyai Kormányzóság Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális

					és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség
II.1.3	Gyalogutak kiépítése a központok között, kerékpárkölcsonzópontok kihelyezése, a sokféleség növelése másféle vonzó közlekedési alternatívákkal (pl. villamos)	Működésbe állított közlekedési alternatívák	2021. január 2023. január	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség
II.1.4	A főútvonalakon, kialakított központokban hirdetőtáblák, tájékoztató táblák, stb. kihelyezésével a Kütahya UCCN Programban való részvételének tudatosítása a lakosságban, a hovatartozás-érzés segítése, a látogatók irányítása Az UNESCO logo aktív használata a városban	A cél érdekében használt bemutató táblák száma (Minimum 50 tábla+20 hirdetőtábla)	2020. június	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség
II.1.5	Standardizálás biztosítása a turisztikai létesítményekben, a tapasztalat- és büntetési mechanizmusok erősítése	Szemrevételezett létesítmények száma A turisztikai létesítmények minőségi előírásait alkalmazó létesítmények száma Bezárt létesítmények száma Megbüntetett létesítmények száma	2020. január- 2021. január	Kütahya önkormányzata	Kütahyai Kulturális és Turisztikai Igazgatóság

II.1.6	Új kiállítóterek létesítése, fesztiválok, konferenciák szervezése	Az egy év alatt létesített kiállítóterek száma Az egy év alatt megrendezett fesztiválok száma Az egy év alatt megrendezett kultúra-művészet tematikájú konferenciák száma	2020. június 2021. június	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség
II.1.7	A város megismertetése országos és nemzetközi szinten, márkává válásának biztosítása érdekében bemutatófilmek készítése, brossúrák és katalógusok készítése, az Önkormányzat honlapjának megújítása, az UNESCO weboldalaként megjelenő "Creative Kütahya" honlap aktív használata és a közösségi oldalak használatának bevonása	Az egy év alatt elkészült bemutatófilmek száma Az elkészült katalógusok száma egy év alatt A bevont közösségi oldalak követőinek száma egy év alatt A honlapra látogatók száma egy éven belül	2020. január- 2021. január	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség
II.1.8.	A környezetvédelem, környezetfejlesztés, hulladékhasznosítás és fenntartható energiaforrások használatára való áttérés biztosítása az újonnan létrehozott vagy felújított kulturális és turisztikai központok tervezése során,	Befejezett felújítások aránya	2020. január- 2022. január	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség, Alapítványok

	költségvetésükben és a lakossági szolgáltatási folyamatokb annak biztosítása érdekében, hogy a lakosság egészséges környezetben élhessen				Regionális Igazgatósága
II.1.9.	A már felújított történelmi épületek és területek élő épületekké való alakítása. A mindennapi vérkeringésbe való bevonásuk éttermek, kávézók, kiállítóterek és áruházak kialakításával	Befejezett felújítások aránya	2020. január-2022. január	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség, Alapítványok Regionális Igazgatósága
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS EK II.2	A járási önkormányzatokkal együttműködésbe lépve közös programok rendezése, az egészségturizmus fejlesztése érdekében a szükséges kezdeményezések megtétele				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
II.2.1	Időszakos koordinációs tárgyalások elindítása a járási önkormányzatokkal	Megvalósított tárgyalások száma A meghozott döntések életbe lépésének aránya	2020. január 2021. január	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, Zafer Fejlesztési Ügynökség

STRATÉGIAI CÉL III	 A KÜTAHYAI KERESKEDELMI ÉLET FELÉLÉNKÍTÉSE				
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS III.1	Az összes kütahyai cég, de főleg a kulturális területen működő újító szellemiségű cégek kapacitásának fejlesztése				
III.1.1	Különprogramok, képzések szervezése az értékesítés, export, újítások és terméksokszínűség témákban	Szervezett programok száma Programokon résztvevők száma	2020. január 2021. január	Kütahya i Kereskedelmi és Iparkamara Kütahya Dumlupinar Egyetem	Szakmai kamarák Magáncégek Diákok
III.1.2	A szektorban tevékenykedő cégek nemzetközi hálózatokban való részvételének biztosítása	Kereskedelmi hálózatok, melyekbe tagságot nyertek A hálózatokon keresztül elindított kereskedelmi kapcsolatok száma	2020. január 2021. január	Kütahya i Kereskedelmi és Iparkamara Kütahya Mesterek és Kézművesek Kamarája	Szakmai kamarák Magáncégek
III.1.3	A szektorban tevékenykedő cégek bel- és külföldön rendezett vásárokon, kiállításokon, kétoldalú találkozókban való részvételének biztosítása	A kütahyai cégek országos vásárokon való részvételeinek száma A kütahyai cégek nemzetközi vásárokon való részvételeinek száma A kütahyai cégek országos kétoldalú találkozókban való	2020. január 2021. január	Kütahya i Kereskedelmi és Iparkamara	Szakmai kamarák Cégek

		<p>részvételeinek száma</p> <p>A kütahyai cégek nemzetközi kétoldalú találkozókra való részvételeinek száma</p>			
III.1.4	Vásárok és kétoldalú találkozók rendezése Kütahyában	<p>Kütahyában rendezett országos vásárok száma</p> <p>Kütahyában rendezett nemzetközi vásárok száma</p> <p>A Kütahyában rendezett országos és/vagy nemzetközi kétoldalú találkozók száma</p> <p>A Kütahyában rendezett országos és/vagy nemzetközi vásárokon résztvevő cégek száma</p> <p>A Kütahyában rendezett országos és/vagy nemzetközi kétoldalú találkozókra résztvevő cégek száma</p>	2021. január 2022. január	Kütahya i Kereske delmi és Iparkam ara	Szakmai kamarák Cégek

III.1.5	Új cégek alapítása Kütahyában a kreatív kulturális szektorban és/vagy külső társulások létrehozása	A Kütahyában újonnan alapult cégek száma A kreatív kulturális szektorban tevékenykedő cégek aránya a Kütahyában újonnan alapult cégek között A megszűnt cégek száma Kütahyában A kreatív kulturális szektorban tevékenykedő cégek aránya a Kütahyában megszűnt cégek között A külföldön tevékenykedő cégekkel létrehozott társulások száma	2021. január 2022. január	Kütahya i Kereske delmi és Iparkam ara	Szakmai kamarák Magáncégek Kütahya KiŞGEM (Kütahyai Munkafejlesztési Központ)
STRATÉGIAI CÉL IV	 KÜTAHYA "TANULÓ VÁROS" POTENCIÁLJÁNAK NÖVELÉSE				
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS IV.1	Művészeti-kézműves akkreditációs rendszer kidolgozása				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELLEŐ S SZERV	PARTNERSZERVEZE T
IV.1.1	Mehmet Gürsoy, Mehmet Koçer, İsmail Yiğit, Hamza Üstünkaya, Saim Kolhan, Mehmet Yıldırım részvételével egy "Felső Konzultációs Bizottság" létrehozása	Az előirányzott részvétel biztosítása	2019. december	Kütahya Önkorm ányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület

IV.1.2	Kritériumok megállapítása a Felső Konzultációs Bizottság által	A Felső Konzultációs Bizottság által megállapított kritériumok jóváhagyásának aránya a partnerszervezetek között	2020. január	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
IV.1.3	Művészek és kézművesek jelentkezéseinek kiértékelése	A művészek és kézművesek száma, akiknek egy éven belül értékelték a jelentkezését	2020. május 2021. május	Kütahya Önkormányzata	Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS IV.2	Igényközpontú oktatási programok szervezése és a bizonyítványrendszer kiépítése				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZEV	PARTNERSZERVEZET
IV.2.1	Művészek vezetői képesítő kurzusa	A kurzuson résztvevők száma A kurzust elvégzők száma	2020. szeptember 2021. június	Dumlu ınar Egyete m	Kütahya Önkormányzata, Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
IV.2.2	Szakmai képesítési kurzusok indítása	Az elindított szakmai oktatási programok száma A kurzusokon résztvevők száma A kurzusokat	2020. szeptember 2021. június	Dumlu ınar Egyete m	Kütahya Önkormányzata, Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális

		elvégzők száma			és Művészeti Egyesület
IV.2.3	A turizmusban dolgozók kapacitásának fejlesztése céljából kurzusok indítása, pl. kommunikációs, tisztítási eszközök használata és higiénia, konyhai és kiszolgáló feladatok, szakmai angol, stb.	Az elindított turisztikai kurzusok száma A kurzusokon résztvevők száma A kurzusokat elvégzők száma	2020. szeptember 2021. június	Dumlupınar Egyetem	Kütahya Turisztikai és Kulturális Igazgatóság, Kütahya Önkormányzat, Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
IV.2.4	Túraszervezői képzések indítása	Az elindított túraszervezői képzések száma A kurzusokon résztvevők száma A kurzusokat elvégzők száma	2020. szeptember 2021. június	Dumlupınar Egyetem	Kütahya Turisztikai és Kulturális Igazgatóság, Kütahya Önkormányzata, Kütahyai Kormányzóság, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, turisztikai ügynökségek
IV.2.5.	Helyet adni a környezetvédelem, környezetfejlesztés, hulladékkezelés és fenntartható energiaforrások felhasználásával kapcsolatos információknak az összes kidolgozott oktatási programban, utalás a fenntartható gyártás, fenntartható	Elindított szakmai képzések számadatai A képzéseken résztvevők száma A képzéseket elvégzők száma	2020. június	Dumlupınar Egyetem	Kütahyai Turisztikai és Kulturális Igazgatóság, Kütahya Önkormányzata, Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája,

	turizmus és fenntartható városi élet témákra				Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület, turisztikai ügynökségek
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS IV.3	A külföldi egyetemekkel való együttműködés növelése, a diákcseriprogramokban résztvevő diákok számának növelése				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
IV.3.1	Széleskörű együttműködési protokoll kidolgozása a Pécsi Tudományegyetemmel	A Pécsi Tudományegyetemre küldött diákok száma A Pécsi Tudományegyetemről Kütahyába érkező diákok száma	2021. szeptember 2022. június	Dumlupınar Egyetem	Kütahya Önkormányzata, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
IV.3.2	Diákcsera különböző egyetemek és programok keretében	A csereprogramok keretében különböző országokba utazó diákok száma A csereprogramok keretében különböző országokból érkező diákok száma	2021. szeptember 2022. június	Dumlupınar Egyetem	Kütahya Önkormányzata, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
IV.3.3	Gyakornoki diákcseraprogram elindítása	Kütahyai cégeknél gyakornokként dolgozó külföldi diákok száma Kütahyából külföldre küldött gyakornok diákok száma	2020. június – 2020. szeptember	Dumlupınar Egyetem	Magánszektor, Kütahyai Önkormányzat, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája,

STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS V			VÁROSI KULTURÁLIS EMLÉKEZET MEGTEREMTÉSE – A NEM KONKRÉT KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG VÉDELME ÉS ÉLETBEN TARTÁSA		
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS V.1	A történelmi és kulturális örökségi művekre, hagyományos művészeti termékekre és a értékteremtő művészetekre koncentrálva Kütahyával kapcsolatos történetek, legendák, mondások gyűjtése, ezzel a “Városi kulturális emlékezet” szellemi dimenziójának létrehozása				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐ S SZERV	PARTNERSZERVEZE T
V.1.1	Csoport összeállítása a városi kulturális emlékezet megteremtéséhez	Az egyetemen történelem, török nyelv és irodalom, vizuális tervezés, animáció szakjainak együttműködésével, a kütahyai művészek és partnerszervezetek támogatásával létrehozandó munkacsoport	2020. február	Dumlupınar Egyetemen	Kütahya Önkormányzata, Kütahyai Kormányzóság, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
V.1.2	A városi kulturális emlékezet létrehozása céljából kutatások elvégzése	Kutatási jelentés	2020. február 2020. december	Dumlupınar Egyetemen	Kütahya Önkormányzata, Kütahyai Kormányzóság, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
V.1.3	A városi kulturális emlékezet létrehozása céljából munkák eredményeképp szerzett adatokkal katalógus és digitális médiaanyagok készítése	Katalógus Digitális média	2021. január 2021. június	Dumlupınar Egyetemen	Kütahya Önkormányzata, Kütahyai Kormányzóság, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület

V.1.4	Az elért szembeötlő példák megosztása a lakossággal a város különböző pontjain kihelyezett hirdetőtáblákon keresztül	Hirdetőtáblák	2021. szeptember	Kütahya Önkormányzata	Dumlupınar Egyetem, Kütahyai Kormányzóság, Kütahyai Kereskedelmi és Iparkamara, Majolikaművészek Kamarája, Kütahyai Kulturális és Művészeti Egyesület
STRATÉGIAI CÉL VI	 <p>Társadalmi változás biztosítása</p>				
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS VI.1	Alulról fölfelé való változás biztosítása				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZÉS
VI.1.1	Majolikaművészeti nyári iskolák nyitása az általános iskolások számára	A megnyílt nyári iskolák száma A képzéseken résztvevő diákok száma	2021. június 2021. augusztus	Majolikaművészek Kamarája Dumlupınar Egyetem	Kütahya Önkormányzata
VI.1.2	Az agyag megismertetése az alapoktatási programban szereplő rajzórák keretében	Majolikaoktatás adó oktatási órák Résztevő diákok száma A diákok által készített majolikák száma	2020. szeptember 2021. június	Majolikaművészek Kamarája Dumlupınar Egyetem	Kütahyai Kormányzóság Kütahyai nemzeti Oktatási Igazgatóság

VI.1.3	A gyerekek által készített majolikák kiállítása	Megnyílt kiállítások száma	2021. szeptember 2022. szeptember	Kütahya Önkormányzata	Majolikaművészek Kamarája Dumlupınar Egyetem
VI.1.4.	Az alulról fölfelé való változás során tudatában lenni annak, hogy a fenntartható jövő záloga az őseinktől kapott örökség átadása utódaink számára, ennek fényében a gyerekek körében a környezettudatosság növelése (táncok, színelőadások, alkalmazások stb.)	Oktatásban részesülő diákok száma Diákok által készített majolikatárgyak száma	2020. szeptember 2020. június	Majolikaművészek Kamarája Dumlupınar Egyetem	Kütahyai Kormányzóság Kütahyai Nemzeti Oktatási Igazgatóság

V.2 PÉCS KULTURÁLIS STRATÉGIÁJA ÉS CSELEKVÉSI TERVE

V.2.1. A stratégiai célkitűzések meghatározása

A projekt egyik fő célja a két város közötti információ- és tapasztalatcsere. Ezt szem előtt tartva Pécs stratégiai célkitűzéseinek meghatározásában a résztvevőkkel folytatott beszélgetések és statisztikai munkák mellett a kütahyai delegáció megfigyelései is szerepet játszottak. A kütahyai delegációra nagy hatást gyakorolt Pécs városának történelmi és kulturális öröksége és az Európa Kulturális Fővárosa programban való sikeres szereplése. Az EU által kiadott értékelő jelentések számszerű mutatókon keresztül egyértelműen bemutatják Pécs városának a program megvalósításában elért sikereit. Kütahya városa azzal az új javaslattal állt elő, hogy Pécs városa számára legalább olyan jelentős és hatékony lenne az UNESCO Kreatív Városok Hálózatának tagjává válni, mint amilyen a kulturális fővárosi program volt, egyúttal ez az program egy újabb fellendülést jelentene a városnak. Kütahya egyúttal jelezte, hogy mindenben támogatja Pécs városát abban, hogy a hálózat tagjává válhasson. A különböző megkérdezések, beszélgetések során megfigyeltük, hogy a lakosság minden része szorosan kötődik Pécshez és elégedett a város által kínált lehetőségekkel. A stratégiák a város sokszínű lehetőségeinek még jobb kiaknázása érdekében kerültek kidolgozásra. Másképp fogalmazva, Pécs már számos lépést tett azért, hogy a kultúra városává váljon, és hogy jobban tudjon haladni ezen az úton, egy cselekvési tervet állítottunk össze. A pécsiek sokkal inkább a gazdasági fellendülésről beszéltek, míg a környezeti és szociális tengely mentén megfelel a város az elvárásainak.

A megkérdezettek kidolgozott stratégiákról alkotott véleményét az alábbiakban foglaltuk össze.

TÁRSADALMI FEJLŐDÉSI TÉNYEZŐ	
Őnök elmondták	Mi meghallgattuk
<p>Kütahyai delegáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Még mindenhol a 2010-es Kulturális Fővárosi programról beszélgetnek, amely egy valóban nagyon sikeresen alkalmazott program volt, de azóta eltelt 10 év és egy hasonló, új program újabb lendületet adhatna a városnak. Az UNESCO Kreatív Városok Hálózatához való csatlakozáshoz Pécs megfelelő infrastruktúrával rendelkezik. Mi is támogatjuk a jelentkezést és a többi várost is, melyekkel jó kapcsolatokat ápolunk, ösztönözni fogjuk, hogy lépjenek kapcsolatba Péccsel. - A Törökországból Magyarországra szervezett utak helyszínei között nem szerepel Pécs városa. A Szigetvárral, Moháccsal szomszédos Pécs városába sokkal több török turistának kellene eljönnie, a Gázi Kászim Pasa Dzsámit és többi pécsi török emléket sokkal több látogatónak kellene látnia. 	<p>Stratégiai célkitűzés I.1 – Csatlakozás az UNESCO Kreatív Városok Hálózatához, Pécs UNESCO várossá válása</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.2 – A pécsi turizmus fejlesztése</p> <p>Stratégiai célkitűzés III.1 – Közös és kiegészítő programok rendezése a Pécs közelében található helyszínekkel (pl. Villány, Harkány)</p>
<p>Művészek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hatékonyabbnak kell lennünk a nemzetközi szervezetekben. - Több angol nyelvű bemutatóanyagot kellene készíteni, hogy megismertessük a város kézműves hagyományait. 	<p>Stratégiai célkitűzés IV.1 Pécs kézműves mesterségei sokszínűségének bemutatása a digitális és nyomtatott médián keresztül</p>
<p>Szervezetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pécsen megfelelő mennyiségű szociális rendezvény érhető el: fesztiválok, egyéb társadalmi rendezvények. Ezek szebbé teszik a városi életet. - Pécs város társadalmi élete intenzív, ennek ellenére a városban történő bűnesetek száma nagyon alacsony, ami az egyik legfontosabb tényező abban, hogy Pécs egy élhető város lett. - Pécsen nagyon sok a külföldi diák. Ha lennének olyan helyszínek, ahol ezek a diákok bemutathatnák kultúrájukat, azzal ezek a külföldi egyetemi hallgatók több dinamikát hoznának a város életébe. - A Pécsi Tudományegyetemen tanuló külföldi diákok növekvő száma fellendítette Pécs életét 	<p>Pécs városának jelenlegi haladási irányelvei támogatják ezeket az elképzeléseket. Emiatt a beszerzett adatok alapján kevesebb stratégiai javaslat került kidolgozásra. Az itt javasolt stratégiák a város meglévő stratégiai terveinek kiegészítésének, vagy annak támogatása céljából készült preferenciáknak tekintendők.</p> <p>Stratégiai célkitűzés III.1. A hallgatók lehetőségeinek növelése és a város és egyetemi hallgatók közötti kölcsönhatás erősítése</p>
<p>Diákok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pécs városa elég lehetőséget nyújt a diákok számára. - A Pécsi Tudományegyetem és a város 	<p>Stratégiai célkitűzés III.1 A hallgatók lehetőségeinek növelése és a város és egyetemi hallgatók közötti kölcsönhatás erősítése</p>

<p>kapcsolata megfelelő.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az egyetemen tanuló diákok a szakjuktól eltérő karon, szakon tanuló diákokkal nem érintkeznek eleget. - Ez javulhatna, ha több, a diákoknak szóló rendezvény lenne. 	
---	--

GAZDASÁGI TÉNYEZŐ	
Önök elmondták	Mi meghallgattuk
<p>Vállalkozók: Kisebb vállalkozások:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A Pécsi Tudományegyetem pezsdítőleg hat a város gazdasági életére, sok előnnyel jár, hogy egyre több a külföldi diák. - Ha több turista látogat Pécsre, az erősíteni fogja a város gazdaságát. Pécs városa nem használja ki megfelelő mértékben a rendelkezésre álló kulturális és történelmi potenciálját. <p>Szállodai és turisztikai vállalatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A török turisták számos oknál fogva látogathatnának el ebbe a régióba. Nem csak helyi, országos szinten is foglalkozni kell a régió bemutatásával Törökország felé. - A legfőbb ok, amiért Pécs nem tudja teljes mértékben kihasználni lehetőségeit, az a közlekedés nehézségei. - Van repülőtérünk, de nem elég hatékony. - A régiónak egy húzóközponttá kellene válnia, és ehhez nem csak Pécsről, de az egész környékről széles körű tájékoztatást kellene megvalósítani. - Pécs valóban nem rendelkezik 5 csillagos szállodával. Van befektetőnk is, aki fel tudna építeni ilyen, azonban ehhez első lépésben a városnak kellene jobban koncentrálnia a reklámra. Amint a befektető ideálisnak tartja a helyzetet, el fogja kezdeni a beruházást. 	<p>Stratégiai célkitűzés I.2 – Csatlakozás új, nemzetközi hálózatokhoz – Pécs UNESCO várossá válása</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.1 4 csillagos vagy magasabb kategóriájú szálloda építése</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.2 Pécs turizmusának fejlesztése</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.3 Regionális repülőtér és autópályák építése</p> <p>Stratégiai célkitűzés IV.1 Pécs kézműves mesterségei sokszínűségének bemutatása a digitális és nyomtatott médián keresztül</p>
<p>Szervezetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pécs városa pont megfelelő adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy konferenciaközponttá váljon, azonban 5 csillagos szálloda hiányában ez egyelőre nem megvalósítható. 	<p>Stratégiai célkitűzés I.2 – Csatlakozás új, nemzetközi hálózatokhoz</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.1 4 csillagos vagy magasabb kategóriájú szálloda építése</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.2 Pécs turizmusának fejlesztése</p>

	Stratégiai célkitűzés II.3 Regionális repülőtér és autópálya építése
<p>Diákok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pécsen nincs elegendő munkalehetőség. - A diákok könnyebben találnak részmunkaidős állást, mint teljes munkaidejűt. - Az egyetem környéki albérletárak nagyon gyorsan emelkednek. 	Stratégiai célkitűzés III.1 A hallgatók lehetőségeinek növelése és a város és egyetemi hallgatók közötti kölcsönhatás erősítése

KÖRNYEZETI TÉNYEZŐ	
Önök elmondták	Mi meghallgattuk
<p>Girişimciler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A város infrastrukturálisan minden elvárásunknak megfelel. - Nincsen infrastrukturális probléma a városban. - A város kulturális és társadalmi fejlődéséhez elegendőnek bizonyultak az EU Kulturális Fővárosa program időszakában történt infrastrukturális fejlesztések. - Egyetlen problémánk, hogy nem rendelkezünk vízisportokra alkalmas helyszínnel. Ennek hiányából adódik, hogy nyáron kevesebb a turista a városban. Magyarországon a leginkább mediterrán éghajlathoz közelítő klímával rendelkező Pécs városának jobban ki kellene használnia ezt az adottságát. Ez legjobban a vízi lehetőségek gazdagításával érhető el. Mivel az egész ország igényt tart a nyári hónapokban a vízre, egy ilyen befektetés növelni a Pécsre látogató belföldi turisták számát is. - Városunk legfőbb problémája a nehéz megközelíthetőség. A Budapest-Pécs között épült autópályának köszönhetően növekedett az ide látogató turisták száma. 	<p>Stratégiai célkitűzés II.3 Regionális repülőtér és autópályák építése (II.2.2- A szomszédos országokkal (beleértve Horvátországot és Szerbiát is) összeköttetést biztosító autópályák)</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.4 Kihasználva a mediterrán éghajlat előnyeit a turistaszezon meghosszabbítása vizes beruházásokkal</p>
<p>Művészek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A városban nincs infrastrukturális probléma. - Megfelelő mennyiségű felújítás történt és a felújított épületek újfajta lehetőségeket nyújtanak a kulturális ipar résztvevői számára. - Erőt kell fektetnünk a digitális technológiákba ahhoz, hogy meglévő lehetőségeinket még jobban kiaknázzuk és láthatóbbá tegyük kulturális jelenlétünket. 	<p>Stratégiai célkitűzés II.2 A pécsi turizmus fejlesztése (II.2.2 Digitális technológiával mobil játékkalkulációk a történelmi helyszíneken, új és újító szellemű turisztikai modellek kidolgozása. A történelmi helyszínek támpontok segítségével való bejárása, új alkalmazások, melyek másféle tapasztalatok átélését teszik lehetővé a látogatóknak.)</p>

<p>Szervezetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A város egyetlen problémája a közlekedés. Mindenki látja, hogy a város életében nagy szerepe van az autópálya hiányának. Ahhoz, hogy Horvátországból, Szerbiából is idevonzunk turistákat, autópályás összeköttetést kell kiépíteni ezekkel az államokkal. Senki nem szereti a nehezebb megoldásokat, de a közlekedés a legjelentősebb infrastrukturális hiányosságunk. 	<p>Stratégiai célkitűzés II.3. (II.2.2- A szomszédos országokkal (beleértve Horvátországot és Szerbiát is) összeköttetést biztosító autópályák)</p>
<p>Diákok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A város általánosságban minden igényünket kielégíti. - Az egyetemi tanszékek elszórtan találhatók a városban, ezért a diákok közötti kapcsolat nem túl erős. Létre lehetne hozni közös helyszíneket, ahol a különböző szakokon tanuló diákok találkozhatnak. - A hallgatók a közlekedésben leginkább a kerékpárt részesítik előnyben és Pécs városa földrajzi elhelyezkedéséből adódóan kifejezetten alkalmas a kerékpárhasználatra. A kerékpárutak hiánya veszélyessé teszi a kerékpáros közlekedést. Kerékpárutak kiépítésével kell biztonságosabbá tenni a kerékpáros közlekedést. 	<p>Stratégiai célkitűzés III.1. A hallgatók lehetőségeinek növelése és a város és egyetemi hallgatók közötti kölcsönhatás erősítése</p> <p>STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS III.2 A közlekedés megkönnyítése a diákok részére (III.2.1 Több kerékpárút, nagyobb biztonság)</p>

V.2.2 Cselekvési terv

<p>VÍZIÓ: Pécsnek az Európai Kulturális Fővárosa program keretein belül nagy részben sikerült a kultúra városává válnia. Az Európa Kulturális Fővárosa program után is folytatnia kell ezt a haladást. A kultúra városának az állandó változásokra és újításokra nyitottan muszáj folyamatosan megújulnia, Pécs pedig valóban a kultúra városa. A határtalan városként is ismert Pécs városának túl kell lépnie 2000 éves történelmének és kultúrájának határán. A város turisztikai lehetőségei nincsenek teljesen kihasználva, elengedhetetlen a turizmus sokszínűsítése. Bár a konferenciaturizmushoz nagyon is alkalmas feltételekkel rendelkezik, a városban mégsem található 4 csillagos vagy magasabb minőségű szállodai létesítmény. A külföldi turisták száma nem emelkedik 30% fölé, ez pedig nagy részben annak tudható be, hogy a legközelebbi repülőtér Budapesten található. Ugyaennek a problémának egy másik oka az, hogy nincs Pécsen a szomszédos országokkal összekötő autópálya.</p>

STRATÉGIAI CÉL I	 PÉCS VÁROSÁNAK ÚJ, NEMZETKÖZI KULTURÁLIS PROGRAMOKBAN VALÓ RÉSZVÉTELÉNEK NÖVELTÉSE				
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS I.1	UNESCO Kreatív Városok Hálózatához való csatlakozás				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVE ZET
I.1.1	Az UNESCO Kreatív Városok Hálózatához való csatlakozás, ezzel Pécs UNESCO várossá való válása	UNESCO Kreatív Városok Hálózatába való jelentkezés UNESCO Kreatív Városok Hálózatába való jelentkezésének elfogadása	2020 - 2022	Pécs Önkormányzata	Pécsi Kereskedelmi Kamara Pécs Városfejlesztési Nonprofit Zrt. Zsolnay Örökségkezelő Nkft.
STRATÉGIAI CÉL II	 A TURIZMUS INFRASTRUKTÚRÁJÁNAK FEJLESZTÉSÉVEL A TURISTÁK SZÁMÁNAK ÉS A SZÁLLÓVENDÉGKÉNT TÖLTÖTT IDŐTARTAM NÖVELTÉSE				
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS II.1	4 csillagos vagy magasabb kategóriájú szálloda építése				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVE ZET
II.1.1	A konferenciaturizmus fejlődése és a magas jövedelmi szintűek csoportjába tartozók figyelmének felkeltése	Megnyílt szállodák száma	2020-2022	Pécsi Turisztikai Ügynökség	Magyar Turisztikai Ügynökség A feladatot elvállaló cégek

STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS II.2		Pécs turizmusának fejlesztése			
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVE ZET
II.2.1	A Törökországból szervezett utak részére egyéni bemutató készítése, a pécsi és környékbeli török emlékekre irányuló utak számának növelése	A Pécsre szervezett utak száma A Törökországból szervezett útra érkező török turisták számának növekedése	202. február – 2020. szeptember	Pécs Önkormányzata	Pécs Városfejlesztési Nonprofit Zrt. Irány Pécs Turisztikai Nonprofit Kft. Magyar Turisztikai Ügynökség Törökország Magyarországi Konzulátusa
II.2.2	Digitális technológiával mobil játékkalkulációk a történelmi helyszíneken, új és újító szellemű turisztikai modellek kidolgozása. A történelmi helyszínek támpontok segítségével való bejárása, új alkalmazások, melyek másféle tapasztalatok átélését teszik lehetővé a látogatóknak.	Kifejlesztett alkalmazások száma A kifejlesztett alkalmazásokat hányszor töltötték le	2021 - 2024	Pécs Önkormányzata	Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt. Irány Pécs Turisztikai Nonprofit Kft. Pécsi Tudományegyetem Kulturális és Kreatív Klaszter Magánszektor
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS II.2		Regionális repülőtér és autópályák építése			
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVE ZETEK
II.2.1	A magas jövedelemszintű és idős külföldi turisták figyelmének felkeltése	Regionális repülőtér	2020-2022	Pécs Önkormányzata	Központi kormány és a feladatot elvállaló cégek

I.2.2	A szomszédos országokkal (beleértve Horvátországot és Szerbiát is) összeköttetést biztosító autópályák építése	Elkészült autópályák száma	2020-2022	Pécs Önkormányzata	Központi kormány és a feladatot elvállaló cégek
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS II.3	Közös és kiegészítő programok rendezése a Pécs közvetlen közelében található helyszínekkel (pl. Villány, Harkány)				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIÁLEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYMUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
II.3.1	A Pécs környéki helyszínek meglévő forrásainak (meleg vizes források, gasztronómia, borkóstolótúrák) beépítése és a turizmus sokszínűségének biztosítása annak érdekében, hogy hosszabb időt töltsenek a turisták Pécsen	A környékbeli településekkel létesített együttműködési protokollok és megszervezett utak száma	2020-2022	Pécs Önkormányzata Pécsi Turisztikai Ügynökség	Szomszédos önkormányzatok és turisztikai ügynökségek
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS II.4	Kihasználva a mediterrán éghajlat előnyeit a turistaszezon meghosszabbítása vizes beruházásokkal				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIÁLEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYMUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
II.4.1	Vizisportok és más vízi elfoglaltságoknak helyt adó beruházások a város közelében (aquapark, törökfürdő, olimpiai uszoda)	Megvalósult létesítmények száma	2020-2024	Pécs Önkormányzata	Országos és nemzetközi pénzügyi alapok Magánszektor

STRATÉGIAI CÉL III	 PÉCS DIÁKVÁROSI POTENCIÁLJÁNAK NÖVELÉSE				
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS III.1	A hallgatók lehetőségeinek növelése és a város és egyetemi hallgatók közötti kölcsönhatás erősítése				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVE ZET
III.1.1	A magas albérletárak miatt hátrányt szenvedő diákokat megcélozva jobb körülmények biztosítása minőségi és mennyiségi értelemben is	Újra nyílt diákkollégiumok száma	2020-2022	Érdektelt minisztérium és a magánsektor	A feladatot elvállaló cégek
III.1.2	Egy "Nemzetközi Ház"-szerű helyszín létrehozásával egy olyan mindig nyitva álló tér megteremtése, ahol a külföldi diákok megélhetik saját kultúrájukat, megünnepelehetik országuk nemzeti ünnepeit	A Nemzetközi Ház beindulása A megnyitott térben szervezett rendezvények száma	2021 - 2024	Pécs Önkormányzata	Pécs Tudományegyetem Nagykövetségek
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS III	A közlekedés megkönnyítése a diákok részére				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVE ZET
III.1.1.	A kerékpárutak számának és biztonságának növelése	Elkészült és felújított kerékpárutak	2020	Pécs Önkormányzata	Pécsi Tudományegyetem

STRATÉGIAI CÉL IV	 Pécs kézműves mesterségeinek bemutatása a világban				
STRATÉGIAI CÉL IV.1	Pécs kézműves mesterségei sokszínűségének bemutatása a digitális és nyomtatott médián keresztül				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIA LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
IV.1.1	Angol nyelvű bemutatóanyagok számának növelése annak érdekében, hogy jobban bekerüljön a köztudatba a Pécs városában található sokféle kézműves mesterség	Elkészült bemutatóanyagok száma	2020-2021	Pécs Önkormányzata	Pécsi Tudományegyetemmel Pécsi Turisztikai Ügynökség Pécsi Kereskedelmi Kamara
IV.1.2.	Pécs kézműves mesterségeinek bemutatása külföldiek részére digitális felületeken interaktív vizuális eszközökkel és alkalmazásokkal	Elkészült bemutatóanyagok száma	2020-2021	Pécs Önkormányzata	Pécsi Tudományegyetemmel Pécsi Turisztikai Ügynökség Pécsi Kereskedelmi Kamara

V.3 KÜTAHYA ÉS PÉCS TESTVÉRVÁROSI KÖZÖS KULTURÁLIS STRATÉGIÁJA ÉS CSELEKVÉSI TERVE

V.3.1. A stratégiai célkitűzések meghatározása

A projekt legjelentősebb eredménye a testvérvárosi stratégia létrehozása. A Testvérvárosi Kulturális Stratégia mindkét város kulturális értelemben vett felemelkedését hivatott elősegíteni. Ennek érdekében mindkét várost külön-külön vizsgáltuk, majd stratégiákat hoztunk létre számukra. Kütahya és Pécs közös Testvérvárosi Stratégiáját úgy alkottuk meg, hogy mindkét város esetében azok preferenciáit támogassuk. A terepmunkák során a résztvevők a testvérvárosi stratégiák meghatározását végezték a legteljesebben. A Pécsről és Kütahyából résztvevők is nyíltan kifejezték, hogy szeretnék, ha a két város közös projektek segítségével fejlődhetne. A kerekasztal-értekezleteken minden szükséges lépés megtervezésre került annak érdekében, hogy a kidolgozott javaslatokat cselekvési tervvé alakíthassuk. A résztvevők javaslataik kidolgozásakor városuk társadalmi, kulturális és gazdasági infrastruktúráját is figyelembe vették, így a gyorsan megvalósítható javaslatok kerültek előtérbe. Bár a környezeti tényezővel kapcsolatban külön megbeszélést tartottunk, a résztvevők erre vonatkozóan kevesebb javaslattal álltak elő annak érdekében, hogy a gyorsan megvalósítható, konkrét lépésekre koncentrálhassanak.

A résztvevőkre mindkét városban nagy hatást gyakoroltak a két város közös történelmi és kulturális emlékei. Ennek fényében a kidolgozott stratégiákban a két város bemutatására koncentráltunk: a pécsiek ismerjék meg Kütahyát, a kütahyaiak ismerjék meg Pécsset. Az itt felvázolt stratégiák megvalósulása hosszú távon mindkét város számára egyre szorosabb együttműködésre ad lehetőséget.

Kütahya és Pécs városa hasonló méretéből és fejlettségéből adódóan testvérvárosi kapcsolatban a többi testvérvárosi programtól eltérő eljárás alkalmazására nyílik lehetőség. A testvérvárosi programokban általában az egyik fél a „befogadó”, a másik „adó” minőségben vesz részt. Kütahya és Pécs esetében mindkét városnak vannak olyan erős oldalai, mellyel támogatni tudják egymást.

Az emberek kidolgozott stratégiákról alkotott véleményét az alábbiakban foglaltuk össze.

SZOCIÁLIS FEJLESZTÉSI TENGYEL	
Őnök mondták	Mi meghallgattuk
<p>Kütahya i delegáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kütahyában található egy Magyar Ház, mely Magyarország számára történelmi jelentőséggel bír. Barátságunk Pécs városával régóta tart és évekkel ezelőtt volt a belvárosban egy Kütahya-házként működő sárga színű ház. Szeretnénk, ha Pécs városából újra elkészülne egy Kütahya-ház, melyet egy élő helyszínné alakíthatnánk, ahova rendszeresen küldenénk művészeket. - Pécs és Kütahya szervezzen közös szervezzen közös rendezvényeket, ahol a két város lakossága kölcsönösen megismerheti Pécs és Kütahya városát. - Pécs lakosságának Kütahyát bemutató, Kütahya lakosságának Pécsset bemutató	<p>I.1. Stratégiai célkitűzés I.1 Közös rendezvények szervezése</p> <p>I.1.1 Évente “Kütahyai Barátság Napja” rendezvény és hasonló rendszeres kulturális események rendezésével biztosítani, hogy a helyi lakosság jobban megismerhesse Kütahyát és megfelelő alap előkészítése ahhoz, hogy Kütahyába látogassanak.</p> <p>Stratégiai célkitűzés I.3 A két város bemutatása</p>

<p>többynyelvű bemutatóanyagok készítése.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kütahya tiszteletbeli magyar nagykövete a város egyik legjelentősebb üzletembere is egyben. Mint Kütahya város hivatalnokai, szeretnénk Pécs városának fejlődését támogatni, amiben csak tudjuk. - Hogy a két város kapcsolata megerősödjön, nem csak a helyi önkormányzatok, hanem a kormány támogatására is szükség van. Például a Törökországból érkezők magyar vízumigénylési procedúrája során tapasztalt nehézségek bonyolulttá teszik a kütahyai művészek mobilitását. - Nagyon boldogok lennénk, ha Pécsen kiállítás nyílhatna a kütahyai kézműves mesterségekről és művészetekről. - Konferenciák, workshopok és hasonló rendezvényekkel elősegíthetnénk a művészek közötti információátadást. - A Pécsi Tudományegyetem és a Dumlupınar Egyetem az Erasmus-program keretében együttműködésben áll, azonban az együttműködés csak a mérnöki kar szakjaira terjed ki. Jó lenne egyeztetni arról, hogy a képzőművészeti kar is bekerüljön az Erasmus-programba. - Ha Pécs csatlakozna az UCCN hálózathoz, a két város közötti együttműködés az UCCN hálózati programjának keretein belül is tovább fejleszthető lenne. 	<p>I.3.1 A "Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" projekt keretein belül létrehozott mobil városkalauz-alkalmazás aktív alkalmazása és fejlesztése.</p> <p>Stratégiai célkitűzés I.4 Közös projektpályázatok</p> <p>I.4.2 Új projektek kidolgozása a "Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" elnevezésű projekt terepmunkái során megállapított igények, elvárások és prioritások figyelembevételével.</p> <p>Stratégiai célkitűzés III.1. A diákok és kutatók között létrehozandó együttműködés irányában fenntartható kulturális programok létrehozása</p> <p>III.1.1 Török és Magyar Kulturális Központok létrehozása az egyetemeken, Török és Magyar Napok szervezése ezen központokban</p> <p>III.1.3 Tematikus konferenciák szervezése</p> <p>III.1.4 Közös projektpályázatok előkészítése</p>
<p>Pécsi delegáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kütahya egy nagyon mélyre nyúló kulturális örökséggel rendelkező város. Mielőtt Kütahyába látogattunk, semmit nem tudtunk Kütahya ezen értékeiről. A két város közötti együttműködést a kultúra mellett a gasztronómiára is kiterjeszhetnénk. Meg kell ismertetnünk a pécsi rendezvényeken Kütahya város értékeit. - Kütahya részt vehet a jelenleg rendezés alatt álló pécsi nemzetközi fesztiválokban, a 2020-ban rendezendő fesztiválok miatt ki kellene építeni egy kapcsolatot. - Pécsen a külföldi írók pécsi emlékeinek megírására létrehozott „Pécsi Íróprogram” keretében kütahyai írók meghívásával gyors együttműködést tudunk biztosítani. - Ha Kütahya történelmi konakjaiban (műemlék épületek) lehetőség nyílna rá, szívesen eljárnánk Pécsről Kütahyába kiállítást rendezni. 	<p>Stratégiai célkitűzés I.1 Közös tevékenységek szervezése</p> <p>I.1.2 A Pécsen működő Writers in Residence nevű szervezetbe kütahyai írók meghívása</p> <p>Stratégiai célkitűzés I.3 A két város bemutatása</p> <p>I.3.2 Többynyelvű bemutató anyagok készítése, terjesztése</p> <p>I.3.3 Péccsel és Kütahyával kapcsolatos helyi és/vagy országos sajtómegjelenések biztosítása</p> <p>Stratégiai célkitűzés III.1 Fenntartható kulturális programok létrehozása a hallgatók és egyetemi oktatók közötti együttműködés érdekében.</p> <p>III.1.2 Kifejezetten a Képzőművészeti Karon hallgatói és oktatói csereprogramok</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Kütahyában kiváló művészek, kézműves mesterek élnek és híres kerámia- és porcelángyárakkal rendelkeznek. Szeretnénk, ha a Pécsi Tudományegyetem Képzőművészeti Karának hallgatói gyakorlatok és diákcsera-programokon keresztül részesülhetnének Kütahyai történelmi és kulturális értékeiből. A kütahyai Dumlupınar Egyetem igénye szerint hasonló együttműködés valósulhat meg Pécsen is. - Szeretnénk, ha a Pécs és Kütahya közötti kölcsönhatás erősítése céljából kidolgozni kívánt mobilalkalmazás aktívan használnák majd. Az alkalmazás azonkívül hogy városkalauz, még több tartalmat kellene kínálnia pl. közös felhívások, online képzési lehetőségek. 	<p>megvalósítása</p> <p>III.1.3 Tematikus konferenciák</p> <p>III.1.4 Közös projektpályázatok</p>
<p>Többi szervezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A testvérvárosi programok fontos szerepet játszanak a városdiplomácia nemzetközi szintre emelésében és a testvérvárosok fejlődésében. Ennek gyakorlati alkalmazására jó például szolgálhatna a Kütahya és Pécs közötti kapcsolat, ha szervezeti formában működhetne tovább és a kultúrára koncentrálna a fejlődés útján. - Kütahya és Pécs testvérvárosi együttműködésének fejlesztésébe Pécs másik törökországi testvérvárosát, Beyoğlu Önkormányzatát is be lehetne vonni. Az így megrendezendő nemzetközi rendezvényekhez hozzájárulást nyújthat Kütahya részvétele. - Pécs város szomszédságában számos, a török történelem szempontjából jelentős helyszín található. Már munkálkodunk azon, hogy a régióban nőjön a török turisták száma, de ehhez mindkét városnak további lépéseket kellene még tennie. 	<p>Stratégiai célkitűzés IV.1 Kütahya és Pécs Testvérvárosi stratégiájának könnyű alkalmazása érdekében a projekt bemutatása a kormányok felé, támogatás igénylése</p> <p>IV.2.1 A projekt bemutatásának biztosítása a kormányok számára, támogatásuk igénylése</p> <p>IV.2.2 Vízumkönnyítés a török látogatók számára</p>

GAZDASÁGI TÉNYEZŐ	
Önök mondták	Mi meghallgattuk
<p>Vállalkozók: Kütahyai delegáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mint kamarák, szeretnék ha tagjaink részt vehetnének pécsi kiállításokon, kulturális rendezvényeken. - Kamaránk néhány tagja Pécsen értékesítési 	<p>Stratégiai célkitűzés I.2 Szervezeti központok létrehozása</p> <p>I.2.1 Evlija Cselebi Központ és Utazási Ügynökség létrehozása, mellyel biztosítható, hogy a helyi lakosság jobban megismerje Törökországot és Kütahyát, valamint hogy</p>

<p>pont létrehozásán gondolkodik, ennek érdekében tehetnének lépéseket, hogy mindkét városban legyen ilyen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ha a két város között fejlődik a turizmus, az a gazdaságra is serkentően fog hatni. 	<p>Kütahyát és környékét is turisztikai célpontnak tekintsék</p> <p>I.2.3 Mindkét városban kulturális kávézók és árusítópontok létrehozásával annak biztosítása, hogy a helyi lakosság magukévá tegyék egymás kultúráját, valamint felélénküljenek a kereskedelmi kapcsolatok</p> <p>Strategiai Hedef I.3 A két város bemutatása</p> <p>I.3.1 A "Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" projekt keretein belül létrehozott mobil városkalauz-alkalmazás aktív alkalmazása és fejlesztése</p>
<p>Pécsi delegáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mindkét város Kereskedelmi Kamarai tagjai részvételével egy közös adatbázist hozhatnánk létre, ami lehetővé tenné cégek együttműködését. - A Kütahyai Kereskedelmi Kamara a minden évben Pécsen megrendezett B2B találkozókra való aktív részvétellel növelhetik magyarországi munkalehetőségeiket. A kütahyai B2B találkozókra mi is szívesen részt veszünk. - Törökországban klasztert létrehozni bonyolult folyamat, de a kütahyai kamarák, civil szervezetek és/vagy vállalatok csatlakozhatnak a Magyarországon működő klaszterekhez. A pécsi klaszterek szívesen segítenek a Kütahyából érkező tagsági pályázatoknál. - Hogy eredményes legyen a kereskedelmi együttműködés, mindkét városnak ismertebbé kell tennie magát. Ehhez többnyelvű bemutatóanyagok összeállítása szükséges. - A sajtó lendítőerő lehet a kereskedelmi együttműködések növelésében. Fontos, hogy különböző orgánumban lehessen hallani a két városról, ennek megvalósítása szervezett, rendszeres formában lenne a legjobb. 	<p>Stratégiai célkitűzés II.1 Kereskedelmi együttműködések fejlesztése</p> <p>II.1.1 Adatbázis létrehozása a kereskedelmi kamarák között</p> <p>II.1.2 Tagság biztosítása a Cultural Creative Industry Cluster-ben, tapasztalatszerzés a klaszteren közvetítésével a világ hasonló kezdeményezéseiről</p> <p>II.1.3 B2B találkozók és workshopok megvalósítása mindkét városban</p> <p>II.1.5 Közös projektpályázatok</p> <p>Stratégiai célkitűzés I.3 A két város bemutatása</p> <p>I.3.2 Többnyelvű bemutatóanyagok készítése és terjesztése</p> <p>I.3.3 Péccsel és Kütahyával kapcsolatos sajtómegjelentések biztosítása a helyi és/vagy országos sajtóban</p>

ÇEVRESEL EKSEN	
Önök mondták	Mi meghallgattuk
<p>Kütahyai delegáció</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pécs városa kiváló környezeti infrastruktúrát hozott létre. - Az Európa Kulturális Fővárosa program keretében történt beruházások megszépítették a város küllemét. - Pécs városa épségben maradt műemlék-épületeivel jellegzetes európai, „kultúra városa” képpel rendelkezik. - Pécsen a felújított Gázi Kászim Pasa Dzsámi jól tükrözi, milyen is a gyakorlatban egy „határok nélküli város”. A török félholdon található kereszt, valamint a dzsámin belül található Korán-idézetek a bizonyítékai annak, milyen tisztelettel tekint a város a benne található kulturális értékekre. - A két városban közös helyszínek létrehozásával tudnánk a legjobban Pécs és Kütahya történelmi és kulturális értékeit bemutatni. 	<p>Stratégiai célkitűzés I.2 Szervezeti központok létrehozása</p> <p>I.2.2 A Kossuth Múzeum (Magyar Ház) Projekt kiszélesítése, mellyel biztosítható, hogy a helyi lakosság jobban megismerje Magyarországot és Pécsset, valamint hogy Pécsset és környékét is egy turisztikai célpontnak tekintsék.</p> <p>I.2.3 Mindkét városban kulturális kávézók és árusítópontok létrehozásával annak biztosítása, hogy a helyi lakosság megismerje egymás kultúráját, valamint felélénküljenek a kereskedelmi kapcsolatok</p> <p>Stratejik Hedef IV.1 A projekt bemutatása a török és magyar kormány felé, támogatásuk igénylése annak érdekében, hogy Kütahya és Pécs Testvérvárosi stratégiája sikeresen megvalósuljon.</p> <p>IV.2.1 A projekt bemutatása a török és magyar kormány felé, támogatásuk igénylése</p>
<p>Pécsi Delegáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A Kossuth Múzeum Magyarország történelme szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír. Ki lehetne alakítani a múzeum köré egy Pécs városát, művészeti életét és kulturális értékeit bemutató kiállítóteret, ahol természetesen a két város együttműködését fizikailag is bemutathatnánk. - Mind Kütahya, mind Pécs számos régi történelmi és természeti szépséggel rendelkezik. A két város turisztikai ügynökségei együttműködése fellendíthetné a két ország turisztikai kapcsolatait. 	<p>Stratejik Hedef I.2 Szervezeti központok létrehozása</p> <p>I.2.2 A Kossuth Múzeum (Magyar Ház) Projekt kiszélesítése, mellyel biztosítható, hogy a helyi lakosság jobban megismerje Magyarországot és Pécsset, valamint hogy Pécsset és környékét is turisztikai célpontnak tekintsék</p> <p>Stratégiai célkitűzés II.1 Kereskedelmi együttműködések ösztönzése</p> <p>II.1.5 A turisztikai ügynökségek együttműködése, közös programok szervezése</p>

V.3.2 Cselekvési terv

VÍZIÓ: Kütahya és Pécs 1975 óta testvérvárosok. Bár Pécs ve Kütahya helyi vezetése a közös célokért megfogalmazott támogató okiratokat aláírták, a két város nem tudta létrehozni egy sikeres testvérvárosi kapcsolat modelljét. A két város számos közös ponttal rendelkezik, amelyek elősegíthetik a testvérváros-program sikeres működtetését. A meglévő testvérvárosok működésében általában csak az egyik oldal végez információátadást, ezzel szemben ez a két város egy olyan modellt tudna létrehozni, melyben egymásból profitálhatnak. Ennek a modellnek a létrehozásával az egész világ számára például szolgálhatnának. A projektünk során elvégzett feladatok megmutatták, hogy mind a Pécsen, mind a Kütahyában élő emberekben és vezetőkben nagy a törekvés arra nézve, hogy fenntartható értelemben vett együttműködést hozzanak létre. A városokban rendelkezésre álló infrastruktúra segítségével ezzel a szinergiával egy újító szellemű testvérvárosi modellt helyeztünk kilátásba.

STRATÉGIAI CÉL I	 ÖNKORMÁNYZATOK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS ERŐSÍTÉSE				
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉSI. 1	Közös rendezvények szervezése				
ALSTRATÉGI ÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
I.1.1	A "Kütahyai Barátság Napja" rendezvények és hasonló kulturális események rendezésével biztosítani, hogy a helyi lakosság jobban megismerhesse Kütahyát és megfelelő alap előkészítése ahhoz, hogy Kütahyába látogassanak	Megvalósított rendezvények száma	Az első esemény 2020-ban	Pécs Önkormányzata	Az összes pécsi partnerszervezet
I.1.2	A "Pécsi Barátság Napja"	Megvalósított rendezvények	Az első 2020-ban	Kütahya Önkormányz	Az összes kütahyai

	rendezvények és hasonló kulturális események rendezésével biztosítani, hogy a helyi lakosság jobban megismerhesse Pécsét és megfelelő alap előkészítése ahhoz, hogy Pécsre látogassanak	száma		ata	partnerszervezet
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS I.2	Szervezeti központok létrehozása				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	SORUMLU KURUM	PAYDAŞ KURUM
1.2.1	Evlija Cselebi Központ és Utazási Ügynökség létrehozása, mellyel biztosítható, hogy a helyi lakosság jobban megismerje Törökországot és Kütahyát, valamint hogy Kütahyát és környékét is egy turisztikai célpontnak tekintsek	Létrehozott központ és kapacitása	2020-2022	TİKA Pécsi Tudományegyetem Pécsi Önkormányzat	Kütahya Önkormányzata Kütahyai Egyetem
1.2.2	A Kossuth Múzeum (Magyar Ház) Projekt kiszélesítése, mellyel biztosítható, hogy a helyi lakosság jobban megismerje Magyarországot és Pécsét, valamint hogy Pécsét és környékét is egy turisztikai célpontnak	Megújult központ és annak kapacitása	2020-2022	Kütahya Önkormányzata	Pécs Önkormányzata Pécsi Turisztikai Ügynökség

	tekintsék				
1.2.3	Mindkét városban kulturális kávézók és árusítópontok létrehozásával annak biztosítása, hogy a helyi lakosság magukévá tegyék egymás kultúráját, valamint felélénküljenek a kereskedelmi kapcsolatok	A létrehozott kávézók és árusítópontok száma és a nyújtott szolgáltatások tartalma	2020-2022	Kütahya Önkormányzata / Pécs Önkormányzata	Összes partnerszervezet
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS I.3	A két város bemutatásának elkészítése				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNY MUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZET
1.3.1	A "Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" projekt keretein belül létrehozott mobil városkalauz-alkalmazás aktív alkalmazása és fejlesztése	A mobilalkalmazást letöltő személyek száma A mobilalkalmazáshoz csatolt tartalmak mennyisége A mobilalkalmazáshoz csatolt modulok száma	2020. január és utána	Pécs ve Kütahya Önkormányzatai	A két város összes partnerszervezete
1.3.2	Többnyelvű bemutatóanyagok készítése és terjesztésének biztosítása	Az elkészített bemutatóanyagok száma és tartalma A terjesztési pontok száma A terjesztett anyagok mennyisége	2020. és utána	Pécs ve Kütahya Önkormányzatai	Az összes partnerszervezet
II.3.3	Péccsel és Kütahyával	A helyi és országos	2020. és utána	Pécs és Kütahya	Az összes partnerszervezete

	kapcsolatos sajtómegjelentések biztosítása a helyi és/vagy országos sajtóban	sajtószervezeteken keresztül megjelent hírek száma és tartalma		Önkormányzati	t
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS I.4	Közös projektpályázatok készítése				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIÁLEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYMUTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERVEZETEK
I.4.1	A "Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" elnevezésű Projektet kiegészítő minőségben közös lépések új projektekhez	Megpályázott projektek száma Elfogadott projektpályázatok száma	2020	Pécs és Kütahya Önkormányzati	Az összes résztvevő partnerszervezet
I.4.2	Új projektek kidolgozása a "Culture and Creativity for Strengthening Cooperation between Kütahya and Pécs" elnevezésű projekt terepmunkái során megállapított igények, elvárások és prioritások figyelembevételével	Megpályázott projektek száma Elfogadott projektpályázatok száma	2020 és utána	Pécs és Kütahya Önkormányzati	Az összes résztvevő partnerszervezet

STRATÉGIAI CÉL II				EGYÜTTMŰKÖDÉS LÉTREHOZÁSA A KERESKEDELMI KAMARÁK ÉS MÁS SZAKMAI SZERVEZETEK KÖZÖTT		
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS II.1	Kereskedelmi együttműködések fejlesztése					
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIAI LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERV EZET	
II.1.1	Adatbázis létrehozása a kereskedelmi kamarák között	Létrehozott szektoronkénti adatbázisok Az adatbázisok segítségével elindult kereskedelmi találkozók száma A találkozók eredményeként elindult kereskedelmi kapcsolatok száma	2020. és utána	Pécsi Kereskedelmi Kamara, Kütahyai Kereskedelmi Kamara, Kütahyai Mesterek és Kézművesek Kamarája	Összes partnerszervezet	
II.1.2	Tagság biztosítása a Cultural Creative Industry Cluster-ben, tapasztalatszerzés a klaszteren közvetítésével a világ hasonló kezdeményezéseiről	Ağa üye ülkelerdeki faaliyetlere katılım sayısı Başlatılan ortak çalışmaların sayısı Vizyon çerçevesinde geliştirilen yeni ürün sayısı	2020 ve sonrası	Cultural Creative Industry Cluster	Tüm paydaş kurumlar	
II.1.3	Kölcsönös B2B tárgyalások és műhelymunkák	A résztvevők száma a jelenleg szervezés alatt álló B2B	2020. és utána	Kütahya és Pécs Kereskedelmi Kamarái,	Összes partnerszervezet	

	megvalósítása	tárgyalásokon és műhelymunkákon Az együttműködés céljából rendezett B2B tárgyalások és műhelymunkák száma		Kütahyai Mesterek és Kézművesek Kamarája	
II.1.4	Kütahyai művészek küldése a Pécsen működő Writers in Residence nevű szervezethez	A szervezethez küldött művészek száma A látogatás során létrehozott művek száma	2020. és utána	Writers in Residence	Összes partnerszervezet
II.1.5	Együttműködés létrehozása a turisztikai ügynökségek között, közös programok szervezése	Pécs és környékéről valamint Kütahya és környékéről összeállított egyedi programok A programban résztvevő személyek száma	2021. és utána	Kütahyai Turisztikai és Kulturális Igazgatóság Pécsi Turisztikai Ügynökség	Összes partnerszervezet
II.1.6	Közös projektpályázatok írása	Kidolgozott projektek száma különösen a kulturális ipar fejlődésének biztosítása érdekében Támogatással járó nyertes projektek száma	2021. és utána	Kütahya ve Pécs Kereskedelmi Kamarái	Összes partnerszervezet

STRATÉGIAI CÉL III				MARADANDÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSEK LÉTREHOZÁSA AZ EGYETEMEK KÖZÖTT	
STRATÉGIAI CÉLKITŰZÉS III.1	A diákok és kutatók között létrehozandó együttműködés irányában fenntartható kulturális programok létrehozása				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERV EZET
III.1.1	Török és Magyar Kulturális Központok” alapítása az egyetemeken, ezen központok segítségével “Török és Magyar Kulturális Hetek” rendezése	Létrehozott központok Megszervezett rendezvények száma A rendezvényeken résztvevők száma	2020. és utána	Pécsi és Dumlupınar Egyetem	Összes partnerszervezet
III.1.2	Diák- és oktatói csereprogramok életbe léptetése kifejezetten a Képzőművészeti Karokon	Szervezett csereprogramok száma és területei A csereprogramban résztvevők száma	2020. és utána	Pécsi és Dumlupınar Egyetem	Összes partnerszervezet
III.1.3	Tematikus konferenciák rendezése	Megrendezett nemzetközi konferenciák száma Résztevők száma (külföldi és belföldi)	2020. és utána	Pécsi és Dumlupınar Egyetem	Összes partnerszervezet
III.1.4	Közös projektpályázatok készítése	Elkészült projektpályázatok száma Támogatást elnyert projektek száma	2021. és utána	Pécsi és Dumlupınar Egyetem	Összes partnerszervezet

STRATÉGIAI CÉL IV	 A KÖZPONTI KORMÁNYOK TÁMOGATÁSÁNAK BIZTOSÍTÁSA				
STRATÉGIAI CÉLITŰZÉS IV.1	Kütahya és Pécs Testvérvárosi stratégiájának könnyű alkalmazása érdekében a projekt bemutatása a kormányok felé, támogatásuk igénylése				
ALSTRATÉGIÁK	STRATÉGIÁ LEÍRÁSA	TELJESÍTMÉNYM UTATÓK	IDŐSZAK	FELELŐS SZERV	PARTNERSZERV EZET
IV.1.1	A projekt bemutatása a kormányok felé, támogatás igénylése	A kormány képviselőihez tett látogatások száma	2019. és utána	Kütahya és Pécs Önkormányzatai	Érdeelt minisztériumok
IV.1.2	Vízumkönnyítés a török látogatók számára	A vízumigénylés folyamatának rövidülése Hosszabb érvényességű vízumok kiadása	2020.	Magyarország törökországi konzulátusa	Külügyminisztériumok, Kütahya és Pécs Önkormányzatai

VI. ÖSSZEĞZÉS

A projektet Kütahya Önkormányzata pályázta meg, társa Pécs Város Önkormányzata és a Kütahyai Kulturális Alapítvány volt. A projekt célja Kütahya és Pécs önkormányzatai között a fenntartható együttműködés és tapasztalatcsere serkentése volt. A projekt keretében kölcsönösen megvalósított munkalátogatásokon, műhelymunkákkal, kerekasztal-értekezletekkel, meghallgatásokkal és statisztikai munkákkal az összes partnerszervezetet sikerült elérni. Az elvégzett feladatokkal összefüggésben egy alulról fölfelé tartó kutatást megvalósítva sikerült meghatározni a helyi lakosság és helyi vezetés, valamint az összes partnerszervezet igényeit és elvárásait, megfelelő alapot képezve ezzel ahhoz, hogy a meglévő problémákra irányuló megoldásokat közvetlenül a célcsoportok tudják meghatározni.

A kézhez kapott minőségi és mennyiségi adatok értékelésével készültek el a kb. 20 oldalas kulturális stratégiák és cselekvési tervek, melyek három részből állnak (Kulturális Stratégia és Cselekvési Terv Kütahya részére, Kulturális Stratégia és Cselekvési Terv Pécs részére, Kütahya és Pécs Testvérvárosi Kulturális Stratégiája és Cselekvési Terve). Egyes meghatározott stratégiák életbe léptetésének első lépései már a projekt befejezése előtt megtörténtek, amely jól mutatja a Projekt sikerét és a felek jó szándékát. A szóban forgó kulturális stratégiákra és cselekvési tervekre történő áttérés előtt ezek a lépések valósultak meg:

1. A Kütahya Kulturális Stratégiája és Cselekvési Terve 1. számú stratégiája keretében előirányzott és a IV.1.1. számú részben részletezett széles részvételű akcióbizottság 2019.10.01-én a Kütahyai Önkormányzat szervezetén belül Kütahyai Kulturális és Művészeti Dokumentációs Központ néven megkezdte alapuló tevékenységét.
2. A Kütahya Kulturális Stratégiájának és Cselekvési Tervének 4. számú stratégiája (Kütahya tanuló városi potenciáljának növelése) keretében megjelölt művészek-kézművesek akkreditációs rendszerének létrehozására és a kézművesekre irányuló oktatási programok rendezése céljából elkezdődtek a munkálatok a Dumlupinar Egyetem és nagy nevű művészek együttműködésével, meghatározták a szóban forgó oktatási programok tartalmát és alkalmazási feltételeit
3. A Kütahya Kulturális Stratégiájának és Cselekvési Tervének 1.2 számú címe alatt előirányzott nemzetközi szervezetekkel való együttműködések létrehozása és az 1.3. pontban előirányzott országos és nemzetközi támogatói programokra való új pályázatok készítésével kapcsolatos stratégiákkal összefüggésben a Kütahyai Önkormányzat elindította a társulási procedúrát az UCLG-MEWA-hoz, valamint új projektekkel kapcsolatos tárgyalásokat folytatott.
4. Kütahya és Pécs Testvérvárosi Kulturális Stratégiája és Cselekvési Tervében a közös rendezvények szervezését előirányzó 1.1. pontban található stratégiai célkitűzéssel összefüggésben Kütahya önkormányzatának illetékesei kapcsolatba léptek Yakup Gülllel, a Yunus Emre Intézet koordinátorával a Pécsen évente megrendezni kívánt "Kütahyai Barátság Napja" eseményeivel kapcsolatban.
5. Kütahya és Pécs Testvérvárosi Kulturális Stratégiája és Cselekvési Tervének 3.1. számú stratégiájával (fenntartható kulturális programok létrehozása a diákok és oktatók közötti együttműködés céljából) kapcsolatosan tárgyalások kezdődtek a Dumlupinar Egyetem és a Pécsi Tudományegyetem között.

6. A projekt keretében elkezdődött egy közös városi mobilalkalmazás kifejlesztése, mely láthatóvá teszi majd mindkét város történelmét és kultúráját. Az alkalmazás aktív használata lehetőséget kínál a két város közötti folyamatos kölcsönhatásra.

A projekt kulcsszavát a "részvétel" volt. A projekt során minden tevékenységet ezen elv figyelembe vételével alkalmaztunk és olyan stratégiákat dolgoztunk ki, melyek mindenki számára lehetővé teszik a részvételt. A közös tudás, közös célkitűzés és vízió minden, a folyamat során egymással érintkezésbe lépő résztvevő szervezet és személy véleményét tükrözi.

VII. HIVATKOZÁSOK

- 1- A New European Agenda for Culture: Communication from the commission to the European Parliament, the European Council, The Council, the European Economic and Social Committee and Committee of the regions, SWD (2018) 167 final.
- 2- Farago Laszlo, Urban Regeneration in a 'City of Culture': The Case of Pecs, Hungary, European Spatial Research and Policy, Vol 19, Number 2, 2012.
- 3- Borderless City: European Capital of Culture-Pecs-2010
- 4- Summary Report of the Cross-border Bike Project: Cycling tourism in the Hungary-Croatia border area, South Transdanubian Regional Development Agency, 2014
- 5- 'An attempt at socio-economic regeneration through culture in a Central European city: The case of Pecs', Institute for Regional Studies Centre for Economic and Regional Studies Hungarian Academy of Sciences, Discussion Papers No:94, 2014.
- 6- Aubert, Antal. Marton, Gergely. Raffay, Zoltan. Impacts of the European Capital of Culture: Title of Pecs on the city tourism. Geographica Timisiensis, vol. XXV, nr 1, 2015.
- 7- Report of the Rolling Workshop within the framework of Cultural Policies and activities for Sustainable Learning Cities, Communities, Regions, University of Pecs, Faculty of Adult Education and Human Resource Development, Pecs, 2015.
- 8- Programme Presentation of Pilot Cities for 2006-2019, Culture in Sustainable Cities: Learning with Culture 21 Actions, UCLG CGLU, Culture 21.
- 9- Learning City Developments in the city of Pecs, Hungary, Unesco Institute for Lifelong Learning, Pecs City of Culture, Learning Cities Networks, Pascal International Organization, Pecs Municipality, 2017.
- 10- Agenda 21 for Culture, United Cities and Local Governments-Committee on Culture, No.1,2,3, 2006.
- 11- Investment Opportunities in Baranya County, Chamber of Commerce and Industry of Pecs, 2017.
- 12- Cultural Creative Industry Cluster, Creative Cities, Central Europe Cooperating for Success, European Union European Regional Development Fund, 2017.
- 13- Kütahya'ya Değer Katanlar, Zafer Kalkınma Ajansı, Kütahya, 2018
- 14- TR33 Bölge Planı (2014-2023), Zafer Kalkınma Ajansı, 2018
- 15- Kütahya Gezi Rehberi, KÜTAV, 2019
- 16- Gezici, H.S., Kocaoğlu, M., Türkiye'de ve Dünya'da Kardeş Şehir Uygulamaları, ÇYYD, Cilt 27, Sayı 2, 2018.
- 17- Kütahya, Kütahya Valiliği, İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2017